

TARTU ÜLIKOOL  
ÕIGUSTEADUSKOND  
SOTSIAALTEADUSTE VALDKOND  
Karistusõiguse osakond

Teeli Mägi

**TAPMISE KOOSSEISU RASKENDAVAD ASJAOLUD KOHTUPRAKTIKAS**

Magistritöö

Juhendaja  
mag. iur. Andres Parmas

Tartu  
2019

# SISUKORD

SISSEJUHATUS .....	3
1. TAPMISE KOOSSEISU RASKENDAVAD ASJAOLUD .....	7
1.1. Tapmise koosseisu raskendavad asjaolud Eestis .....	7
1.2. Tapmise koosseisu raskendavad asjaolud Inglismaal ja Walesis .....	13
2. TAPMISE KOOSSEISU RASKENDAVAD ASJAOLUD KOHTUPRAKTIKAS.....	16
2.1. Empiiriline uurimus .....	16
2.2. Empiirilise uurimuse tulemused .....	18
2.2.1. Tapmine piinaval viisil .....	18
2.2.2. Tapmine julmal viisil.....	21
2.2.3. Tapmine piinaval ja julmal viisil .....	23
2.2.4. Tapmine üldohtlikul viisil .....	28
2.2.5. Tapmine seoses röövimisega .....	31
2.2.6. Tapmine omakasu motiivil .....	33
2.2.7. Tapmine seoses röövimise ja omakasu motiivil.....	35
2.2.8. Tapmine KarS § 113 alusel .....	36
3. ANALÜÜS .....	39
KOKKUVÕTE .....	57
AGGRAVATING CIRCUMSTANCES IN THE OCCURRENCE OF NECESSARY ELEMENTS FOR MANSLAUGHTER IN JURIDICAL PRACTICE .....	61
KASUTATUD ALLIKAD .....	66
Kasutatud kirjandus .....	66
Kasutatud õigusaktid.....	67
Kasutatud kohtupraktika .....	67
Muud allikad .....	82

## SISSEJUHATUS

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) § 16 lg 1 sätestatud õigust elule võib pidada kõige olulisemaks põhiõiguseks, sest see on eelduseks kõigi teiste õiguste ja vabaduste kasutamisele. Antud paragrahv sätestab isiku subjektiivse õiguse elule ning samuti ka riigi objektiivse kohustuse inimelu kaitsta. Riik on kehtestanud kriminaalõiguslikud sanktsioonid elu kaitseks. Lisaks sanktsioonide kehtestamisele on riigi roll tagada kuritegude uurimine ja kurjategijate vastutusele võtmine ning karistamine.<sup>1</sup>

PS § 12 lg 1 sätestab kõikide võrdsuse seaduse ees.<sup>2</sup> Ükski õigusnormi tõlgendus ei saa olla absoluutselt õige ja kehtida lõplikult igas järgnevas ajas ja ruumis<sup>3</sup>, kuid kohtute eesmärk peab olema suunatud välistamaks süüdistatavate ebavõrdse kohtlemise. Riigikohus on sõnastanud isiku õiguse mitte saada ebavõrdse kohtlemise osaliseks.<sup>4</sup> Kohtutel peab enne õigusnormi rakendamist seega olema selge selle sisu ning mõte. Tõlgendamise abil selgitataksegi välja normide, s.o õiguskorra sisu ehk tuletatakse informatsioonist otsustamisnorm. Seega tõlgendamisel tõlgendaja muudab tema jaoks probleemi tekitava õigusnormi teksti arusaadavaks.<sup>5</sup> Seadusetruu on tegevus, siis kui tagatakse, et õigust rakendav kohtunik viib ellu rahva tahet väljendava ja seadusandja poolt sõnastatud üldise tahte.<sup>6</sup> Antud magistritöö raames soovib autor õiguskirjanduse ning kohtute tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise analüüsi tulemusena leida üldist ja ühtset tahet, et tagada kõikide isikute võrdne kohtlemine.

Magistritöö hüpotees seisneb selles, et sarnaste asjaolude pinnalt tõlgendatakse tapmise raskendavaid asjaolusid erinevalt ning seega ei ole kümne aastase perioodi jooksul tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine kohtutes ühtlustunud. Töö eesmärgiks on uurida kümne aasta kohtupraktikat, kus kohtulahendid on tehtud ajavahemikus 2008. – 2017. a, milles isikuid on süüdistatud karistusseadustiku (edaspidi KarS) § 113 või § 114 alusel. Empiirilise uurimuse, õiguskirjanduse ning Riigikohtu varasema praktika analüüsi põhjal püütakse leida vastused küsimustele:

- Kas antud magistritöös uuritavate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine on erinevates kohtuastmetes ühtlustunud?

---

<sup>1</sup> P. Roosma. PõhiS § 16/1-6 - Eesti Vabariigi põhiseadus. Komm vlj. 4.vlj. Tallinn: Juura 2017.

<sup>2</sup> Eesti Vabariigi põhiseadus. - RT I, 15.05.2015, 2.

<sup>3</sup> R. Narits. Õiguse entsüklopeedia. 2.tr. Tallinn: Juura 2007, lk 152.

<sup>4</sup> RKPJKo 3-4-1-2-02, p 17.

<sup>5</sup> R. Narits (viide 3), lk 145-148.

<sup>6</sup> J. Sootak. Karistusõigus. Üldosa. Tallinn: Juura 2018, lk 84.

- Millised on tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise peamised probleemkohad?
- Millistest tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise seisukohtadest tuleb lähtuda ühtse kohtupraktika tekkimiseks?

Magistritöö peamine eesmärk välja tuua tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise suunad, mille abil on autori arvates võimalik ühtlustada kohtupraktikat.

Magistritöö aktuaalsust näitab Riigikohtu lahend 2017. aastast, mis käsitleb põhjalikult tapmise piinava ja julma viisi sisustamist.<sup>7</sup> Seega on Riigikohus hiljuti püüdnud ühtlustada senist kohtupraktikat tapmise raskendava asjaolu sisustamisel. Antud teemal on koostatud mitmeid magistritöid Tartu Ülikooli Tallinna õigusteaduskonna osas. Tööd on kaitstud aastatel 2012 ning 2015, mis näitab teema laia kõlapinda, kuid ükski seni koostatud töö ei ole hõlmanud nii laialdast uurimust raskendavate asjaolude sisustamise osas. Samuti on esitatud Riigikohtu raskendavate asjaolude sisustamise seisukohtadest ülevaated ajakirjas Juridica.

Tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid on käsitlenud varasemalt oma magistritöös Indra Schmidt, kes püstitas oma töö hüpoteesiks, et mõrva tunnused hetkel kehtivas KarS-is ei ole piisavad ja ammendavad ning mõrva tunnuste loetelu vajab muutmist. I.Schmidt käsitles oma 2012. aasta töös kohtupraktikat kahe eelneva aasta raames, kus isikuid oli süüdi mõistetud tapmises või mõrvas. Peamiselt käsitleti magistritöös erinevates Euroopa riikides kehtivaid mõrva tunnuseid ning esitati võrdlev analüüs. Käesolev magistritöö keskendub kehtivate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamisele kohtupraktikas ning selleks on analüüsitud kümne aasta kohtulahendeid, kus on süüdi mõistetud isikuid tapmise või mõrva koosseisu alusel. Seega on tegemist laiapõhjalisema uurimusega kohtupraktikast ning samuti seisneb töö uudsus hüpoteesis, sest töö keskendub erinevate kohtute tõlgendustele raskendavate asjaolude osas. I. Schmidt annab oma töös põhjaliku ülevaate teistes Euroopa riikides esinevatest mõrvatunnustest, seega antud magistritöö ei keskendu teistele Euroopa riikidele, et mitte dubleerida juba uuritut.<sup>8</sup>

Sarnase hüpoteesi ehk kas hetkel kehtiv tapmise kvalifitseeritud tunnuste loetelu on piisav esitas oma magistritöös eelnevalt ka Maarja Lehemets, kelle töö on kaitstud Tallinnas 2015. aastal. Magistritöö analüüs hõlmas sadat jõustunud kohtuotsust, kus isikuid oli süüdimõistetud KarS § 114 alusel. Analüüs hõlmas ka KarS § 113 alusel süüdistatute kohtuotsuseid, mis kui

---

<sup>7</sup> RKKKo 1-15-10119.

<sup>8</sup> I. Schmidt. Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel. Magistritöö. 2012, lk 5. Arvutivõrgus: [http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt\\_Indra.pdf](http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf). (27.04.2019).

Eestis loetaks mõrvaks ettekavatsetus või grupiviisilisus, oleksid kvalifitseeritud KarS § 114 alusel.<sup>9</sup> Seega ei kattu antud magistritöö ja eelnevalt kaitstud magistritööde hüpoteesid ning tegemist on kohtupraktika analüüsi põhjal uudse vaatenurga ning laiapõhjalisema uurimusega.

Antud magistritöö on jagatud kolmeks peatükiks. Töö toetub suures osas empiirilisele uurimusele, mille tulemused on esitatud teises peatükis ja analüüs kolmandas peatükis. Väiksemal määral sisaldab töö ka võrdlust. Autori seisukohad on esitatud viimases peatükis.

Esimeses peatükis annab autor lühiülevaate Eesti õiguse ajaloost. Selleks on loetletud alates 20. sajandist Eesti Vabariigi territooriumil kehtinud seadused ning võrreldud tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid hetkel kehtivate tapmise kvalifitseeritud tunnuste loeteluga. Seejärel toob autor välja tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise seisukohti, mis on esitatud KarS kommenteeritud väljaandes. Välja on toodud ka Riigikohtu seisukohad, mis on esitatud enne antud magistritöö raames uuritud vahemikku ehk 2008.-2017. aastat. Põhjalikumalt on käsitletud raskendavate asjaolude loetelu punkte, mille kohta on hiljem esitatud uurimuse tulemused. Esimeses peatükis on võrdluseks välja toodud ka varasemalt Eestis kehtinud Eesti NSV kriminaalkoodeksi 1980. aastal välja antud kommentaaride põhjal seisukohad tapmise koosseisu raskendavad asjaolud osas. Lisaks on võrdluseks välja toodud Suurbritannias kohalduvad tapmise koosseisu raskendavad asjaolud, mida hinnatakse karituse mõistmisel. Autor on toetunud Inglismaal ja Walesis kehtivale õigusnormidele ja kohtupraktikale, kuna varasemad magistritööd on *common law* õigusperekonda kuuluvad riigid välja jätnud ning autor püüab välja selgitada, kas raskendavad asjaolud kattuvad KarS § 114 lg 1 sätetstatutega, ning millisel viisil on need lahti kirjutatud.

Teine peatükk põhineb empiirilisel uurimusel. Esimeses alapeatükis on lahti kirjutatud uurimuse metoodika, kuidas on jõutud uurimustulemusteni. Seejärel on autor teises alapeatükis esitanud viie raskendava asjaolu, mis hõlmavad kolme KarS § 114 lg 1 alapunkti, uurimistulemused. Tulemustena on esitatud nii enim esinenud märksõnad sisustamisel kui ka süüdistusest või alamaastme kohtuotsusest erineval alusel süüdimõistmise või õigeks mõistmise põhjendused. Autor toetus ainult kolmele loetelu punktile, mille osas oli tehtud enim kohtulahendeid ning mille osas autor leidis õiguskirjanduse põhjal, et mõistetes esineb enim määratlematust. Viie raskendava asjaolu tulemustele lisaks esitab autor kohtupraktika analüüsi tulemused, mis puudutavad isikuid, keda on süüdistatud KarS § 113 järgi. Tulemustes esitab autor kohtulahendid, mis asjaolude pinnalt oleksid võinud kvalifitseeruda KarS § 114 alusel.

---

<sup>9</sup> M. Lehemets. Vastutus mõrva eest. Magistritöö. 2015, lk 5-6. Arvutivõrgus: [https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/47853/lehemets\\_ma\\_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/47853/lehemets_ma_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y). (27.04.2019).

Autor toob välja omapoolse seisukoha, milline raskendav asjaolu kohtulahendi põhjal on tuvastav ja näitlikustab osasid seisukohti.

Kolmandas peatükis esitab autor analüüsi toetudes õiguskirjanduses esitatud seisukohtadele, varasematele Riigikohtu poolt väljendatud seisukohtadele ning empiirilisele uurimusele. Töö autor vastab eelnevalt hüpoteesis esitatud küsimustele. Peamine eesmärk on välja tuua suunad, mis aitaksid autori hinnangul kohtupraktikat ühtlustada.

Lisaks kokkuvõttele on esitatud töö lõpus inglise keelne resümee.

Töö teoreetiline osa toetub KarS-i ning Eesti NSV kriminaalkodeksi kommentaaridele, Riigikohtu otsustele ning erialakirjanduses esitatud seisukohtadele tapmise raskendavate asjaolude sisustamise osas. Lisaks on välja toodud Inglismaal ja Walesis kehtiva *Criminal Justice Act 2003* sisalduvad tapmise raskusastet määravad raskendavad asjaolud. Autori analüüs ning empiiriline uurimus põhineb Justiitsministeeriumi poolt edastatud 2008-2017. a kohtulahenditel, mis puudutavad KarS § 113 ning KarS § 114. Seega toetub magistritöö eelkõige kohtupraktika analüüsile, mis puudutavad KarS §-i 113 ja 114.

# 1. TAPMISE KOOSSEISU RASKENDAVAD ASJAOLUD

## 1.1. Tapmise koosseisu raskendavad asjaolud Eestis

Eesti õiguse ajaloo kohta on põhjaliku ülevaate andnud professor Jüri Uluots oma loengutes, mille põhjal on koostanud konspekti V.E. Muhel. Selle konspekti põhjal saab öelda, et keskajal eristati avalikku ja salajast mõrva. Avalikku mõrva ei loetud häbistavaks, kui peale teo toimepanemist oli isik asüülis, siis hiljem oli võimalik temalt nõuda tasu. Salajast mõrva ei olnud võimalik rahalise tasuga heastada. Tasu määramisel arvestati, millega kehavigastus oli tekitatud. Nii oli väiksem tasu mõõgaga surmamisel võrreldes labida või hanguga, mille puhul tasu oli suurem.<sup>10</sup> Seega hakati juba 12.-13. sajandil tegema vahet erinevatel tapmise viisidel, võimalik on välja tuua raskendavad asjaolud, mis kehtisid tollel ajal.

20. sajandil Eesti Vabariigi iseseisvuse ajal kehtis algselt vene kriminaalõigus, kuid 26. märtsil 1929 võttis Riigikogu vastu kriminaalseadustiku, mille aluseks oli suuresti Vene 1903. aasta Uus Nuhtlusseadustik.<sup>11</sup> Eesti uues seadustikus oli välja toodud 22. ptk surmamine ning §-is 421 ning §-is 422 tapmise raskendavad asjaolud. Võrreldes hetkel kehtivate raskendavate asjaoludega kattub tollel ajal sätestatuga piinav ning üldohtlik viis, millest viimane on 1929. aasta kriminaalseadustikus kirjas, kui viis, mis kardetav paljude inimeste elule. Võrreldes hetkel kehtiva seadustikuga on seal samuti omakasu motiiv ning teise kuriteo toimepanemise hõlbustamise eesmärk, kui raskendav asjaolu.<sup>12</sup>

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium võttis 30. detsembril 1940 vastu seadluse, mille kohaselt hakkas Eestis tagasiulatuvalt alates 16. detsembrist 1940. aastast kehtima Vene NFSV kriminaalkodeks. Samas juba aastal 1961 kehtestas NSV Liit liiduvabariikidele kohustuslikuks järgimiseks kriminaalseadusandluse alused, millest lähtuvalt tuli igal liiduvabariigil välja töötada oma kodeks. Eesti NSV kriminaalkodeks, mille töötas välja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi moodustatud erikomisjon, kehtestati 1. aprillil 1961. Taasiseseisvunud Eesti Vabariigi kriminaalreformi käigus võeti 7. mail 1992. aastal vastu ja kehtestati 1. juunil samal aastal uus redaktsioon Eesti NSV kriminaalkodeksist. Uus

---

<sup>10</sup> V.E. Muhel. Eestimaa õiguse ajalugu. Konspekt koostatud J. Uluotsa loengite põhjal. Tartu 1938. - P. Ilus. Eesti õiguse ajalugu. Tallinn: Penikoorem 2008, lk 250-255.

<sup>11</sup> J. Sootak. Veritasust kriminaalteraapieni. 2. vlj. Tallinn: Juura 1998, lk 229-230.

<sup>12</sup> Kriminaalseadustik - Riigi Teataja 20.06.1929/56. Arvutivõrgus: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=AKriigiteataja19290620.2.3>. (27.04.2019).

redaktsioon kaotas kehtivuse ning hetkel kehtiv karistusseadustik hakkas kehtima 2002.aasta 1. septembril.<sup>13</sup>

Karistusseadustikus on tapmise koosseisu raskendavad asjaolud teised, kuid muutused peegeldavad ühiskonna arengut ning nende arengu jälgimine annab võimaluse analüüsida nende raskendavate asjaolude tekkimise tagamaid ning ühtlustamise probleeme.

Karistusseadustiku viimase redaktsiooni, mis jõustus 14.01.2019, alusel on § 114 järgi tapmise raskendavad asjaolud:

- 1) piinav või julm viis;
- 2) üldohtlik viis;
- 3) kahe või enama inimese suhtes;
- 4) vähemalt teist korda;
- 5) seoses röövimisega või omakasu motiivil;
- 6) teise süüteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil;
- 7) lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamisega;
- 8) kättemaksuks ametialase tegevuse eest.<sup>14</sup>

Loetelust nähtub, et esitatud ei ole ühtegi kannatanut iseloomustavat tunnust, sest nii välistatakse ühe isikute kategooria eelistamine teisele, mis oleks vastuolus elu õiguskaitse absoluutsuse põhimõttega. Nimelt elu õiguskaitse absoluutsuse põhimõtte kohaselt käsitatakse inimelu ühtse bioloogilis-sotsiaalse nähtusena, mida kaitstakse ühesuguselt kogu tema kulgemise faasis ning kaitse ei sõltu inimese elujõust, elutahtest või tema tervislikust seisundist.<sup>15</sup> Edaspidi annab autor iga raskendava asjaolu osas ülevaate, käsitledes põhjalikumalt punkte, millele keskendub empiirilises uurimuses.

Esimeses mõrvatunnuste loetelu punktis on sätestatud kaks alternatiiv-aktiivist tunnust, ehk juba ühe esinemise korral on süüteokoosseis täidetud<sup>16</sup>, milleks on piinav ja julm viis. Tegemist on normatiivsete tunnustega, mida ei ole õige samastada.<sup>17</sup> Samas eksitakse kohtuotsustes tihti grammatikareegli vastu, mille järgi tuleb tekstis alati selgelt kirjutada, kas tegemist on kumulatsiooniga või alternatiivsusega.<sup>18</sup> Piinav viis kuulub objektiivsesse koosseisu ja

---

<sup>13</sup> M.-L. Veiser. Eesti kriminaalõiguse üldosa reform kahekümnenal sajandil võrdleva analüüsi peeglis. Tartu: Halo Kirjastus 2006, lk 15-21.

<sup>14</sup> Karistusseadustik - RT I, 13.03.2019, 77.

<sup>15</sup> J.Sootak. Isikuvastased süüteod. 5. vlj. Tallinn: Juura 2014, lk 14.

<sup>16</sup> J. Sootak Karistusõiguse üldosa terminitest ehk elu seaduse fassaadi taga - Õiguskeel 2016/2. Arvutivõrgus: [https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan\\_sootak.\\_karistusõiguse\\_uldosa\\_terminitest\\_ehk\\_elu\\_seaduse\\_fassaadi\\_taga.pdf](https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan_sootak._karistusõiguse_uldosa_terminitest_ehk_elu_seaduse_fassaadi_taga.pdf). (27.04.2019).

<sup>17</sup> M. Kurm. KarS § 114/2.1. – Karistusseadustik. Komm vlj. 4. vlj. Tallinn: Juura 2015.

<sup>18</sup> J. Sootak. Tapmise koosseisu uuemaid tõlgendamisi Riigikohtus. Kriminaalkolleeegiumi otsus asjas 1-15-10119. - Juridica 2017/8, lk 578.



iseloolest tapmistegu. Piinavaks loetakse tapmist, kui see põhjustab ohvrile suurt valu või kauakestvalt muid füüsilisi vaegusi. Suurele valule viitavad rohked vigastused ohvri kehal, samuti külmrelva, happe või muu vahendi kasutamine, mis ei suuda põhjustada kohest teadvusekaotust. Kauakestvad muud füüsilised vaegused on nii õhupuudus, nälg, janu, talumatu kuumus ja külm tunne, elektrilöögid kui ka muud sarnased pika toimega vaegused.<sup>19</sup> Riigikohtu kriminaalkolleegium on väljendanud seisukohta, et ohvri surnuks peksmine võib moodustada piinava viisi, kuid sellisel juhul tuleb arvestada löökide tugevust, hulka ja kestust, kohta inimkehal, kuhu löögid on suunatud, tekitatud kehavigastuste hulka ja laadi ning valutunde kestust.<sup>20</sup>

Eesti NSV kriminaalkodeksis oli samuti üheks tapmise raskendavaks asjaoluks § 101 lg 1 p 7 järgi nimetatud eriti piinav viis. Piinavat viisi sisustati ühes lõigus koos eriti julma viisiga. Mõlemad on tapmise toimepanemise viisid, mis näiteks tekitavad kannatanule surma põhjustamisel või vahetult enne seda erilisi piinasi ja kannatusi peksmise või suure hulga haavade tagajärjel. Lisaks võisid antud tapmise viisidele viidata muud asjaolud, näiteks kuriteo toimepanemise juures viibivale tapetu omaksele teadvalt eriliste kannatuste esilekutsumine.<sup>21</sup> 2015. aasta kommentaarides ei ole piinava või julma viisi juures viidatud omakse nähes tapmisele.<sup>22</sup> Kahe tapmise viisi eraldi käsitlemine on raskendatud, sest neid on koos käsitletud pikka aega. Nende eristamiseks on kriminaalkodeksis viidatud § 114-le, mis käsitleb piinamise koosseisu. Selle koosseisu järgi on piinamine jätkuv kuritegu, mis tekitab pikema aja kestel tavalisest suuremat valu või füüsilisi kannatusi.<sup>23</sup>

Piinamine oli sätestatud iseseisva koosseisuna ka karistusseadustikus kuni 2015. aastani.<sup>24</sup> Selleks loeti järjepidevat või suurt valu põhjustanud kehalist väärkohtlemist.<sup>25</sup> See ei vastanud aga olemuselt rahvusvahelisele piinamise käsitlemisele. Tulenevalt ÜRO piinamisvastase konventsiooni artiklist 1, täiendati kehalise väärkohtlemise koosseisu KarS-i § 122, et see hõlmaks ka varasemat piinamise käsitlemist.<sup>26</sup> Eelnevalt mainitult piinamise koosseis sisaldas kahte koosseisutegu ehk järjepidevat kehalist väärkohtlemist või suurt valu põhjustanud kehalist väärkohtlemist. Järjepidev oli ühe ja sama kannatanu korduv või kestav kehaline

---

<sup>19</sup> J. Sootak. P. Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/2.1.-2.2.

<sup>20</sup> RKKKo 3-1-106-97.

<sup>21</sup> I. Rebane (koost). Eesti NSV kriminaalkodeks. Komm vlj. 5. tr. Tallinn: Eesti Raamat 1980, § 101/9b, § 114/1.

<sup>22</sup> J. Sootak. P. Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/2.1.-2.4.

<sup>23</sup> I. Rebane (koost). Eesti NSV KrKK § 101/9b, § 114.

<sup>24</sup> Karistusseadustik (viide 14).

<sup>25</sup> Karistusseadustik - RT I, 21.06.2014, 28.

<sup>26</sup> Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 554 SE, lk 75.

Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/download/c1236cbb-1c9b-4fba-9e3d-674e19099393>. (27.04.2019).

väärkohtlemine. Valu põhjustav oli inimese keha mõjutamine viisil, mis ei ole normaalsetes inimestevahelistes suhetes aktsepteeritav.<sup>27</sup> Seega kaotati KarS § 114 lg 1 p 1 kommentaarides piinava viisi juures ära viide KarS § 122-le, kuid sisuliselt jäi piinamise mõiste samaks.

Tapmine julmal viis on laiem mõiste kui piinav viis. Julm viis võib lisaks tapmisteole iseloomustada ka tapmise motiivi, eesmärgi ja sellega kaasnevaid tegusid, mis kõik kuuluvad toimepanijaga seotud tunnuste hulka. Tapmise julm viis väljendub põhimõttelises ja erilises hoolimatuses inimelu ja inimkeha kui väärtuste suhtes. Karistusseadustiku kommentaarides on välja toodud, et julm viis võib väljenduda näiteks ebainimlikes toimingutes enne ja pärast tapmist, näiteks kuriteo toimepanemise ajas või kohas.<sup>28</sup>

Kolmas mõrvatunnus on loetus üldohtlik viis, mille käigus seatakse konkreetse isiku tapmiseks mõeldud teoga ohtu kolmanda isiku elu või tervis, samuti vara või keskkond suures ulatuses. See oht peab olema reaalne, mitte näilik või oletatav.<sup>29</sup> Tartu Ringkonnakohus on toetudes Elina Elkindi artiklile toonud välja, et üldohtlikku viisi iseloomustab kaks tunnust, millest esimene on oht määramata arvule isikutele. Teine tunnus on see, et toimepanija ei valitse ehk kontrolli tapmisviisist tulenevat ohtu ega saa välistada kolmandatele isikute kahjustamise võimalikkust.<sup>30</sup> Elina Elkind peab vaieldavaks olukorda, kui ohustatakse tapmisteoga ainult vara või keskkonda suures ulatuses. Probleemne on ka tulirelvaga tapmine avalikus kohas, sest selle mõju oma olemuselt on piiratud.<sup>31</sup> Riigikohtu lahendis III-1/1-222/94 on selles osas esitatud seisukoht, et üldohtlik tapmise viis on tuli- või muu laskerelva rakendamine kohas, kus see võib tabada ohvri asemel või temale lisaks kolmandat isikut.<sup>32</sup> Hilisemas lahendis leidis kriminaalkolleegium, et selliste asjaolude esinemisel tuleb arvestada tulistaja oskusi tulirelva käsitseda ning ka muid asjaolusid (näiteks alkoholi- või narkojoovet), millest võib sõltuda kolmanda isiku tabamise tõenäosus.<sup>33</sup>

Tapmise koosseisu neljandaks raskendavaks asjaoluks on kahe või enama isiku suhtes toime pandud tegu ehk tapmise põhikoosseisust eristab seda teoobjektide paljusust. Antud juhul peab tegu olema suunatud vähemalt kahe isiku vastu, aga see peab olema vaadeldav ühe teona ehk teona, mis on kantud ühtsest tahtlusest ja pandud üldjuhul toime samaaegselt. Erandina läheb

---

<sup>27</sup> M. Kurm, T. Ploom § 122/3.1.-3.3.– Karistusseadustik. Komm vlj. 2.tr. Tallinn: Juura, 2009.

<sup>28</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/2.1.-2.3.

<sup>29</sup> *Ibid*, § 114/3.1.

<sup>30</sup> TrtRnKo 1-17-1456; E.Elkind. Üldohtlik viis, kahe või enama isiku tapmine ja omakasu motiiv kui mõrva tunnused. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsus asjas 3-1-1-36-09 - Juridica 2009/5, lk 329

<sup>31</sup> E. Elkind, lk 329.

<sup>32</sup> RKKKo III-1/1-222/94.

<sup>33</sup> RKKKo 3-1-1-36-09.

selle punkti alla ka tegu, mis on toime pandud teoobjektide suhtes eri ajal, kuid sellisel juhul on nõutav, et kuriteod oleksid toime pandud kavatsusega ning ühel ja samal motiivil.<sup>34</sup>

Viiendaks raskendavaks asjaoluks on vähemalt teist korda ehk korduvus, mis on toimepanijat iseloomustav tunnus. Antud punkti kohaldamine eeldab, et süüdlane on toime pannud vähemalt kaks iseseisvat tapmist. Varasem tapmine võib olla subsumeeritud nii antud paragrahvi kui ka mõne teise eriosa peatükkides sätestatud tapmist sisaldava süüteo koosseisu järgi. Oluline on see, et korduvust ei anna paragrahvides 115 ja 116 sätestatud tapmise vähemohtlikud liigid. Nõutav ei ole, et süüdlane oleks täideviija ning ka kahest tapmiskatses piisab.<sup>35</sup>

Tapmise toimepanijat iseloomustavad ka loetelu punktis viis esitatud mõrvatunnused. Tegemist on kahe alternatiiv-aktiivse tunnusega. Röövimisega seoses toimepandud tapmine eeldab, et süüdlane täidab nii tapmise kui ka röövimise koosseisu. See tähendab sisuliselt seda, et süüdlane peab asja äravõtmiseks kasutatava vägivallaga põhjustama kannatanu surma, tegutsedes sealjuures surma suhtes otsese või kaudse tahtlusega. Siin tuleb vahet teha omakasu motiivil tapmisega, mille puhul hõlmab süüdlase kavatsus ka tapmise ehk tapetakse selleks, et hõivata ohvri vara.<sup>36</sup> Samas Eesti ENSV kriminaalkodeksis kvalifitseeriti röövimise eesmärgil toime pandud tahtlik tapmine omakasu ajendil tapmisena.<sup>37</sup>

Röövimise koosseis on eraldiseisvalt sätestatud KarS § 200 lg 1 järgi. Tähelepanu väärib antud magistratöö raames Riigikohtu 2009. a kohtuotsus, milles on kriminaalkolleegium võtnud seisukoha, et röövimise subjektiivne koosseis ei eelda, et vägivalla kasutamise tahtlusega peab samaaegselt olemas olema ka asja hõivamise tahtlus.<sup>38</sup>

Omakasu motiivil on tapmine toime pandud, kui süüdlane tegutseb mistahes ainelise kasu saamiseks. Kasu saamine võib väljenduda nii süüdlase vara suurenemises kui ka varaliste kohustuste vähenemises.<sup>39</sup> Riigikohtu kriminaalkolleegium on väljendanud seisukohta, et tegelikul kasusaamisel ei ole tähtsust, piisab vastavast kavatsusest.<sup>40</sup> Sellise põhimõtte kehtivus väljendati ka kriminaalkodeksi 1980. aasta kommentaarides.<sup>41</sup>

Kuues mõrva tunnus on tapmine teise süüteo varjamise või selle toimepanemise hõlbustamise eesmärgil, mille puhul on tegemist kahe alternatiivse koosseisuga. See eeldab subjektiivsest

---

<sup>34</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/4.1.

<sup>35</sup> *Ibid*, § 114/5.

<sup>36</sup> *Ibid*, § 114/ 6.1-6.2.

<sup>37</sup> I. Rebane (koost), § 101/2d.

<sup>38</sup> RKKKo 3-1-1-12-09 p 9.

<sup>39</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/6.3.

<sup>40</sup> RKKKo 3-1-1-36-09 p 8.1.

<sup>41</sup> I. Rebane (koost), § 101/2b.

küljest nii teise süüteo varjamiseks kui toimepanemise hõlbustamiseks toimepandud tapmise kavatsust. Piisav on süüdlase varjamise või hõlbustamise eesmärk. Seega ei ole oluline, kas teist süütegu õnnestus tegelikult varjata või selle toimepanemist hõlbustada või kas selline süütegu üldse toime pandi.<sup>42</sup>

Seitsmes tapmise koosseisu raskendav asjaolu on tapmine lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamisega. Tegemist on taas alternatiivsete koosseisudega, sisaldades kahte tapmistegu iseloomustavat tunnust, nimelt tapmise toime panemise vahendit ehk riista. Lõhkeseadeldis on lõhkematerjali sisaldav seade, mille funktsioon on purustuste tekitamine plahvatuse toime.<sup>43</sup> Lõhkeseadeldise või lõhkeaine kasutamisega on tapmine toime pandud, kui nimetatud seadet või ainet kasutati. Seadeldise puhul on vajalik selle sihipärane kasutamine, mittelõhkeva granaadiga pähe löömine ei ole tapmine lõhkeseadeldisega antud sätte mõttes.<sup>44</sup>

Viimane tapmise koosseisu raskendav asjaolu on kättemaks ametialase tegevuse eest, mis on toimepanijat iseloomustav tunnus. Teoobjektiks saab olla iga inimene ehk nii ametiisik ise, kellele soovitakse kätte maksta kui ka temalähedane või hoopis kõrvaline isik. Oluline on vaid see, et tapmine pandaks toime kättemaksuks konkreetse ametiisiku ametialase tegevuse eest.<sup>45</sup> Tapmise raskendava asjaoluna kättemaks ametialase tegevuse eest lisati KarS § 114 nimekirja 2015. aastal jõustunud otsusega. Seletuskirja kohaselt paigutati varasemalt KarS § 302 lg 2 ette nähtud koosseis isikuvastaste kuritegude peatükki, sest inimese elu on olulisim õigushüve. See lihtsustavat ka kvalifitseerimist.<sup>46</sup>

Vajalik on antud magistritöö raames välja tuua ka, et osavõtja vastutab tegu iseloomustavate tunnuste (p 2,3,7 ja 1 osaliselt) osas, kui tal oli selle tunnuse suhtes tahtlus. Ehk piinaval viisil tapmise eest vastutab osavõtja üksnes siis, kui ta pidas täideviija poolt piinava viisi kasutamist võimalikuks, kui ta seda ette ei näinud, siis vastutab ta KarS § 113 alusel. Toimepanijat iseloomustavate mõrvatunnuste (p 4, 5, 6 ja 8) eest vastutab täideviija või osavõtja, kellel vastav tunnus esines. Näiteks omakasu motiivil tapmise eest vastutab ainult isik, kes soovis saada tapmisest ainelist kasu.<sup>47</sup> Lisaks on oluline, et kui süüdlase tegu on toime pandud nii raskendavatel kui kergendavatel koosseisulistel asjaoludel (nt afektiseisundis tapmine julmal viisil), siis subsumeeritakse tegu vähemohtliku koosseisu järgi (antud näite puhul KarS § 115

---

<sup>42</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/7.

<sup>43</sup> *Ibid*, § 114/8.1

<sup>44</sup> *Ibid*, § 114/8.1-8.2

<sup>45</sup> *Ibid*, § 114/9.

<sup>46</sup> Karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 554 SE, lk 48.

<sup>47</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/10.2-10.3.

järgi). Oluline on põhimõte, et kvalifikatsioon taandub iseseisva, näiteks KarS § 115, privilegieeringu ees.<sup>48</sup>

## 1.2. Tapmise koosseisu raskendavad asjaolud Inglismaal ja Walesis

Magistritöö keskendub eelkõige Inglismaal ja Walesis kehtivatele seadustele, mis käsitlevad mõrva. Mõrva koosseis hõlmab tahtlikke tapmisi, üksikute eranditega. Eranditeks on näiteks provokatsioon ehk provotseeritud tapmine ja vabatahtlik tapmine näiteks vastavalt enesetapu kokkuleppele.<sup>49</sup>

*Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965* vastuvõtmisel tühistati võimalus määrata karistuseks süüdistatavale surmanuhtlus tahtliku tapmise koosseisu täitmisel.<sup>50</sup> Selle asemel mõistetakse kõigile süüdimõistetutele eluaegne vanglakaristus.<sup>51</sup>

Lordide Koda ehk Ülemkoda, mis võttis otsuseid vastu kuni 30 juulini 2009 ning seejärel asendati Ülemkohtuga<sup>52</sup>, otsustas tulenevalt Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 6 lg 1, et kuna süüdimõistetule miinimum vangistusmäär otsustamine ei ole õiguslikult eristatav karistuse mõistmisest, siis ei saa siseminister seda teha, kuna ta ei ole sõltumatu ja erapooletu.<sup>53</sup> Seetõttu hakkasid kohtud *Criminal Justice Act 2003* alusel mõistma ise vangistuses viibimise miinimummäärasid.

Seega tulenevalt Inglismaa ja Walesi seadustest mõistetakse kõikidele süüdimõistetutele karistuseks eluaegne vanglakaristus olenemata teo asjaoludest. Seejärel määrab kohtunik miinimum perioodi, mille isik peab vangistuses viibima. *Criminal Justice Act 2003* osa 21 paragrahvide 4-7 järgi määratakse mõrvas süüdimõistetule vangistuses viibimise miinimummäär. Tapmise eest vangistuses viibimise miinimummäärade järgi jaotamiseks on välja toodud asjaolud, mille alusel loetakse toimepandud süütegu raskemaks või kergemaks.

---

<sup>48</sup> J. Sootak (viide 15), lk 33.

<sup>49</sup> J. Etherton jt (koost). *Murder, Manslaughter and Infanticide* - Law Com Report 2006/304, lk 3-4. Arvutivõrgus: [https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcom-prod-storage-11jsxou24uy7q/uploads/2015/03/lc304\\_Murder\\_Manslaughter\\_and\\_Infanticide\\_Report.pdf](https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcom-prod-storage-11jsxou24uy7q/uploads/2015/03/lc304_Murder_Manslaughter_and_Infanticide_Report.pdf). (27.04.2019)

<sup>50</sup> B. Mitchell, J. V. Roberts. *Sentencing for Murder - Exploring Public Knowledge and Public Opinion in England and Wales*. - *British Journal of Criminology* 2012/52, No 1. Arvutivõrgus: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/bjcrim52&div=11>. (27.04.2019).

<sup>51</sup> *Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965*. Arvutivõrgus: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/71/contents>. (27.04.2019).

<sup>52</sup> *Judgments*. Parliament. Arvutivõrgus: <https://www.parliament.uk/about/how/business/judgments/>. (27.04.2019).

<sup>53</sup> *Regina v Secretary of State for the Home Department (2002) UKHL 46*. Arvutivõrgus: <http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2002/46.html>. (27.04.2019).

Erakordselt raske kuriteo puhul, kui isiku vanus on 21 või rohkem, loetakse sobivaks kohaldada vangistuse miinimummääraks eluaegne vangistus. *Criminal Justice Act 2003* osa 21 § 4 lõike 2 järgi tavaliselt sellised teod hõlmavad:

- a) Kahe või enam isiku tapmist, millest iga mõrv hõlmas, mis tahes järgnevatest:
  - i. olulisel määral ettekavatsetust või planeerimist;
  - ii. kannatanu röövimist;
  - iii. seksuaalset või sadistlikku tegu,
- b) lapsealist ohvrit, kui see tegu hõlmas ka lapse röövimist või mõrv oli ajendatud seksuaalselt või sadistlikult;
- ba) et, ohver oleks politsei-või vanglaametnik, kes tegutses oma töö raames;
- c) tapmine oleks ajendatud poliitilisest, usulisest, rassilisest või ideoloogilisest edust;
- d) varasemalt mõrvas süüdimõistetuid.<sup>54</sup>

Juhul, kui tegu ei lange § 4 lg 1 alla, kuid kohus leiab, et tegemist oli eriti raske kuriteoga ning isiku vanus on 18 või üle selle, siis loetakse sobivaks kohaldada vangistuse miinimummääraks 30 aastat. *Criminal Justice Act 2003* osa 21 § 5 lõike 2 järgi, kui teod ei ole hõlmatud § 4 lg 1 järgi, siis tavaliselt sellised teod hõlmavad:

- a) —
- b) tapmist, milles kasutati tulirelva või lõhkeainet;
- c) tapmist, mis on sooritatud kasu saamise eesmärgil;
- d) tapmist, mille eesmärk oli takistada õiguse mõistmist või sekkuda õiguse mõistmisesse;
- e) tapmist, mis hõlmas seksuaalset või sadistliku tegu;
- f) kahe või enama isiku tapmist;
- g) tapmist, mille raskednavad asjaolud tulenevad rassi või religiooni tõttu või seksuaalse orientatsiooni, puude või transseksuaalse identiteedi põhjusel
- h) isikut, kes teo toimepanemise ajal oli alla 21 aasta vana.<sup>55</sup>

Juhul, kui tegu ei lange § 4 lg 1 või § 5 lg 1 alla, kuid kohus leiab, et tegemist oli piisavalt tõsise kuriteoga ning isiku vanus on 18 või üle selle, siis loetakse sobivaks kohaldada vangistuse miinimummääraks 25 aastat. *Criminal Justice Act 2003* osa 21 § 5A lõike 2 järgi, kui süüteo toime pannud isik võttis noa või relva kaasa kuriteo paika eesmärgiga:

- a) panna toime mõni süütegu, või

---

<sup>54</sup> Criminal Justice Act 2003. Arvutivõrgus: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/schedule/21>. (27.04.2019).

<sup>55</sup> *Ibid.*

b) jättes võimaluse seda kasutada relvana,

ja selle noa või relvaga sooritas tapmise.<sup>56</sup>

*Criminal Justice Act 2003* osa 21 § 6 lõike 1 järgi, kui isik on 18-aastane või vanem ja teole ei ole sobiv kohaldada paragrahvides § 4 lg 1, § 5 lg 1 või § 5A lg 1 sätestatud vangistuse miinimummäärasid, siis loetakse sobivaks kohaldada vangistuse miinimummääraks 15 aastat.<sup>57</sup>

*Criminal Justice Act 2003* osa 21 § 7 lõike 1 järgi, kui isik on alla 18 aasta vana või noorem, siis on sobiv kohaldada isikule vangistuse miinimummäära alates 12 aastast.<sup>58</sup>

Karistust raskendavad ja kergendavad asjaolud on sõnastatud *Criminal Justice Act 2003* osa 21 §-des 10 ning 11.<sup>59</sup>

---

<sup>56</sup> *Ibid.*

<sup>57</sup> *Ibid.*

<sup>58</sup> *Ibid.*

<sup>59</sup> *Ibid.*

## 2. TAPMISE KOOSSEISU RASKENDAVAD ASJAOLUD KOHTUPRAKTIKAS

### 2.1. Empiiriline uurimus

Autori magistritöö empiiriline uurimus põhineb kohtulahenditel. Selleks analüüsis autor 2008 – 2017. aastal tehtud kohtuotsuseid, milles isikuid süüdistati KarS § 113 või § 114 alusel. Kohtulahendite numbrid pärinevad Justiitsministeeriumilt, need edastati töö autorile päringu alusel. Algselt analüüsis autor kohtulahendeid, mis on kättesaadavad Riigi Teataja andmebaasis ning teises etapis tutvus kohtutoimikutega, mille lahendeid ei olnud Riigi Teatajas, kuid millega tutvumiseks anti autorile luba. Kohtutoimikutega käis autor tutvumas Harju Maakohtu Tallinna kohtumajas, Pärnu Maakohtu Pärnu kohtumajas, Tartu Maakohtu Tartu kohtumajas ning Viru Maakohtu Jõhvi, Narva ja Rakvere kohtumajades.

Analüüsi tulemuste saamiseks tutvus autor põhjalikumalt KarS § 114 lg 1 p 1, 2 või 5 alusel süüdistatute kohtuotsustega. Erinevate kohtuastmete seisukohtade ja põhjendustega tutvudes oli autoril võimalik tuvastada raskendavate asjaolude sisustamise probleemkohad. Lisaks andis see võimaluse teha üldistusi kohtute seisukohtadest ning tuvastada tapmise raskendavate asjaolude sisustamise tunnuseid.

Samuti tutvus autor kohtuotsustega, kus isikuid süüdistati KarS § 113 lg 1 alusel. Kohtulahenditest, kus isikuid süüdistati ja mõisteti süüdi tapmise koosseisu KarS § 113 järgi, eraldas autor otsused, millel oli viiteid tapmise raskendavatele asjaoludele. Seejärel tutvudes põhjalikumalt kohtus tuvastatud ja süüdistuses kirjeldatud asjaoludega tõi autor välja 19 kohtuotsust, milles on autori arvates tugevaid viiteid tapmise koosseisu raskendavatele asjaoludele.

Magistritöö autorile edastati 637 kohtulahendi numbrid. Nendest jäi analüüsist kõrvale 172 kohtuotsust, mille hulgas esines kordusi, süüdistusi teiste paragrahvide alusel ehk mitte KarS § 113 või § 114 alusel ning samuti ei antud autorile luba tutvuda 36 kohtutoimikuga. Seega töötas autor läbi 465 kohtuotsust, millest 182-s süüdistati isikuid KarS § 114 alusel ning 283-s süüdistati KarS § 113 alusel. Empiirilise uurimuse tulemused on esitatud tapmise koosseisu raskendavate asjaolude osas, mis puudutavad KarS § 114 lg 1 p 1, 2 ja 5-te. Lisaks on välja toodud KarS § 113 lg 1 alusel süüdimõistetute kohtuotsused, kus autori hinnangul oleks pidanud isikuid süüdi mõistma mõrva koosseisu alusel.

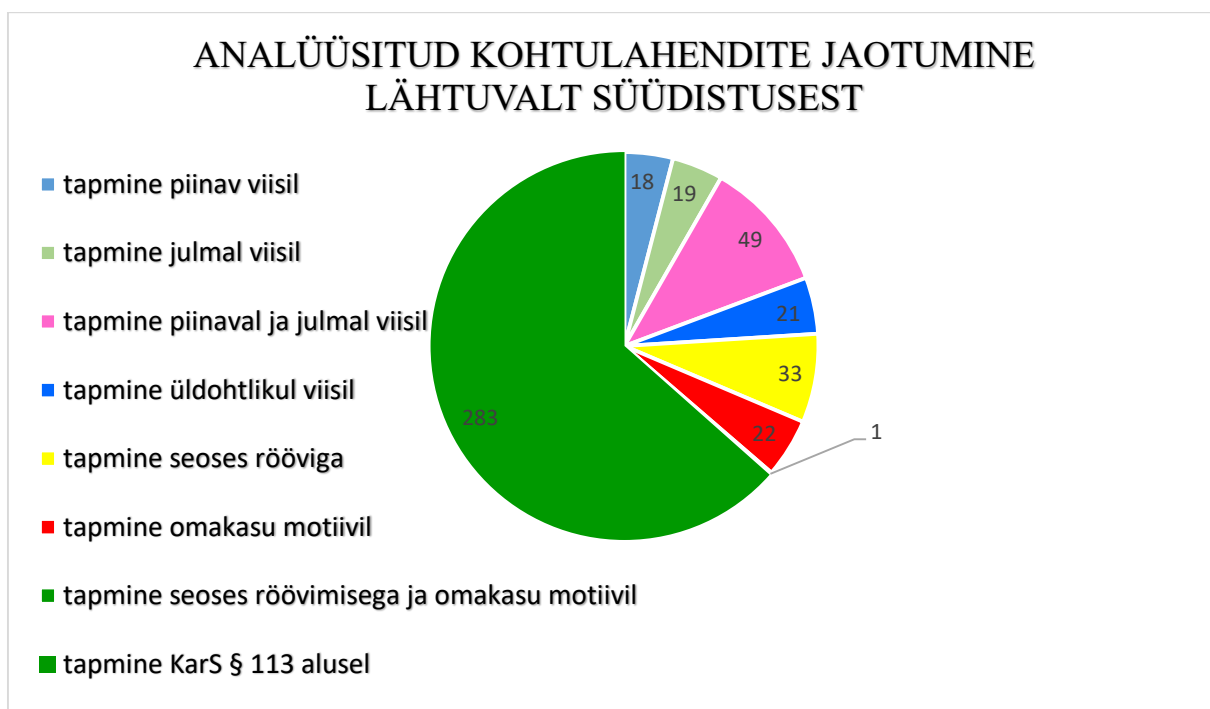
Lähtuvalt Justiitsministeeriumi poolt koostatud kriminaalpoliitika uuringutele kuritegevuse osas Eestis 2018. aastal nähtub, et välja on toodud registreeritud tapmiste ja mõrvade arv



perioodil 2004 - 2018. Andmete põhjal on võimalik tuvastada, et autori poolt analüüsitud ajavahemikul 2008 – 2017. a registreeriti tapmisi 556 ning mõrvu 163. Võrreldes autorile esitatud kohtuotsuste arvuga nähtub, et KarS § 114 alusel mõisteti süüdi 19 võrra rohkem, kui antud perioodil registreeriti mõrvu.<sup>60</sup> Kuigi registreeritud mõrvade arvu ja KarS § 114 järgi süüdistatute kohtuotsuste arvu erinevus sõltub mitmetest teguritest, loeb autor peamiseks teguriks, et registreeritud mõrvad ei jõua samal aastal kohtuotsuseni. Analüüsitud 182 KarS § 114 alusel süüdistatute kohtuotsuste ja registreeritud 163 mõrva võrdluses saab kohtuotsuste hulka lugeda usaldusväärseks tegemaks järeldusi tapmise koosseisu raskendavate asjaolude osas.

Alljärgneval joonisel on esitatud analüüsitud süüdistuste jaotust kohtulahendite kaupa. Kohtulahendite korduvus esineb seoses sellega, et osades kohtuotsustes süüdistati isikuid mitme erineva tapmise koosseisu raskendava asjaolu alusel ning joonisel on nad toodud eraldi.

Joonis 1. Ajavahemikul 2008. – 2017. analüüsitud kohtuotsuste jaotumine lähtuvalt süüdistustest.



Allikad: Riigi Teataja ja kohtutoimikud.

Joonisest 1 nähtuvalt süüdistati kohtuotsustes enim KarS § 113 alusel. Tapmise koosseisu raskendavate asjaolude võrdluses süüdistati isikuid kõige rohkem tapmises julmal ja piinaval

<sup>60</sup>A. Ahven jt (koost). Kuritegevus Eestis 2018. Tallinn: Justiitsministeerium 2019, lk 29. Arvutivõrgus: [https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus\\_eestis\\_2018\\_viidet\\_ega\\_lisadele.pdf](https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus_eestis_2018_viidet_ega_lisadele.pdf). (27.04.2019).

viisi, kokku 49 kohtuotsuses. Tapmises seoses röövimisega süüdistati isikuid 33 kohtuotsuses, samas omakasu motiivil esines süüdistusi 22 kohtuotsuses. Piinaval viisil tapmises süüdistati 18 kohtulahendis ning julmal viisil tapmises 19 kohtulahendis. Ainult ühes kohtuotsuses süüdistati isikut tapmises nii seoses röövimise kui ka omakasu motiivil.

Kümne aastasest valimi perioodist oli autoril võimalik tutvuda 69 kohtuotsusega, milles isikud mõisteti süüdi KarS § 114 lg 1 p 1 alusel (varasemalt § 114 p 1). Süüdistus esitati algselt KarS § 114 lg 1 p 1 alusel 86 kohtuasjas, kuid prokuratuur hiljem loobus süüdistusest või kohtud mõistsid õigeks antud punkti järgi 17 kohtuasjas. Üldohtlikul viisil tapmises süüdistati 21 kohtulahendis. Lõplikult tapmise koosseisu järgi üldohtlikul viisil mõisteti isikud süüdi 13 kohtuotsuses. Autor tutvus 57 kohtuotsusega, kus isikuid süüdistati tapmises seoses röövimise või omakasu motiivil. KarS § 114 lg 1 p 5 järgi mõisteti lõplikult süüdi isikud 45 otsuses.

## 2.2. Empiirilise uurimuse tulemused

### 2.2.1. Tapmine piinaval viisil

Analüüsi tulemusena tuvastas autor, et antud ajavahemikul süüdistati tapmises ainult piinaval viisil 18 kohtulahendis. Maakohtutes mõisteti süüdi piinaval viisil tapmises 16 kohtulahendis ning seega kahes kohtuotsuses õigeks. Ringkonnakohtud muutsid kuute kohtulahendit, neljas lahendis mõisteti süüdistatavad KarS § 114 p 1 järgi piinaval viisil tapmises õigeks. Ühes ringkonnakohtu otsuses mõisteti lisaks täideviijale süüdi ka kaasaaitaja ning ühes kohtuotsuses mõisteti samuti kaasaaitajad süüdi, kuid Riigikohus tühistas hiljem selles osas lahendi.<sup>61</sup>

Kokku mõisteti tapmises piinaval viisil süüdi 13 kohtuotsuses, millest kolmes süüdistati isikuid tapmises julmal ja piinaval viisil, kuid kohtud mõistsid süüdi ainult piinaval viisil tapmises.

Ainult piinaval viisil tapmise toime pannud süüdimõistetute kohtuotsustest selgub, et piinavat viisi on lisaks valu tundmisele sisustatud nii rohkete vigastuste arvu, vastupanu osutamise kui ka vigastuste tekitamise ajalise kestvusega. Korduvalt on sisustamisel mainitud seda, kui isik ei kaotanud kohe teadvust ning vahendi kasutamist vigastuste tekitamisel. Lämbumist on peetud piinavaks Viru Maakohtu ning Tartu Maakohtu lahendis.<sup>62</sup>

Riigikohus on valimi perioodil analüüsinud piinavat viisi lahendis 1-15-10119, milles on esitatud seisukoht, et piinav teoviis on normatiivne koosseisutunnus, mis on seostatav üksnes ja vahetult tapetuga ning tema surmaeelsete üleelamistega. Ennekõike on tapmine piinaval viisil

---

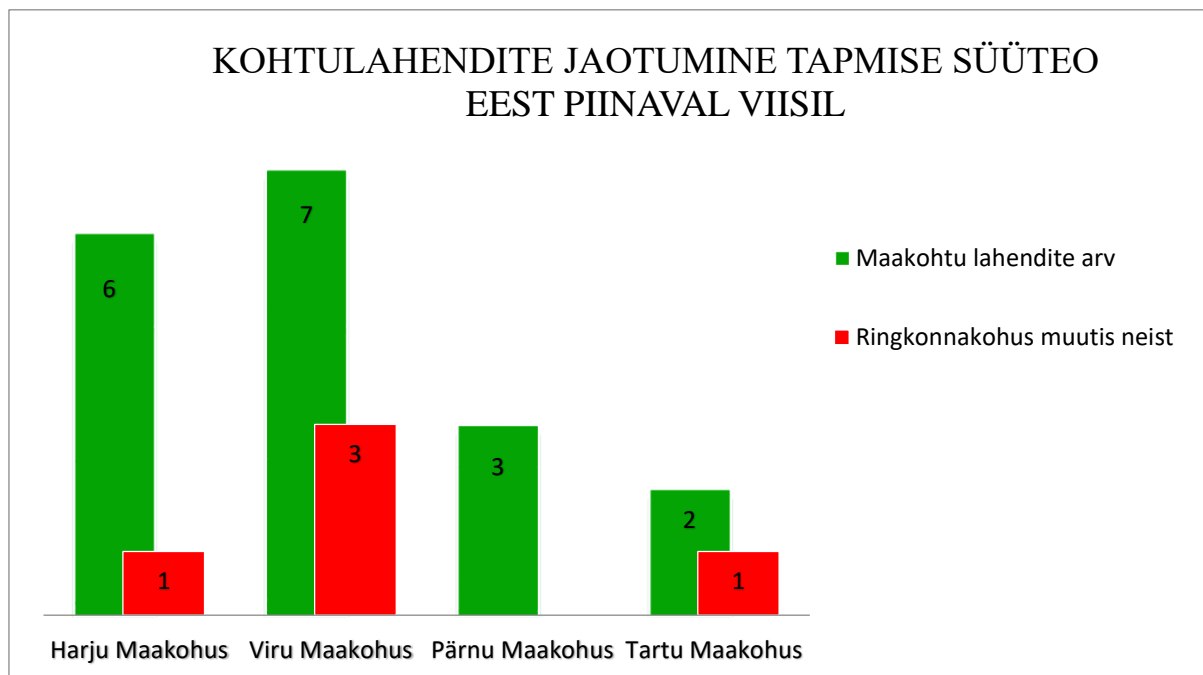
<sup>61</sup> TrtRnKo 1-07-8640; TlnRnKo 1-15-599; RKKKo 3-1-1-54-16.

<sup>62</sup> VMKo 1-12-8819; TMKo 1-10-2963.

toime pandud, kui kannatanule on põhjustatud suurt valu, kauakestvaid füüsilisi või ka vaimseid kannatusi enne tema surma.<sup>63</sup>

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid tapmises piinaval viisil süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 1 alt 1 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

Joonis 2. Analüüsitud kohtuotsuste jaotus maakohtute ning ringkonnakohtute tasandil tulenevalt süüdistusest tapmise eest piinaval viisil aastatel 2008-2017.



Allikad: Riigi Teataja ja kohtutoimikud.

Joonisest 2 nähtub, et enim süüdistati tapmises piinaval viisil Viru Maakohtus, seda seitsmel korral. Harju Maakohtus süüdistati isikuid kuues kohtuasjas, Pärnu Maakohtus kolmes ning Tartu Maakohtus kahes kohtuasjas. Ringkonnakohtus muutsid maakohtu otsustest enim Viru Maakohtu otsuseid ehk kolme otsust. Nii Tartu kui ka Harju Maakohtu otsuseid muudeti ühel korral ning Pärnu Maakohtu otsuseid ei muudetud kvalifitseerimise osas kordagi.

Õigeks mõistis Viru Maakohus tapmises piinaval viisil süüdistatu, kes sooritas tapmise vähemalt teist korda ja omakasu motiivil, põhjendusel, et tõendamist ei leidnud süüks pandav

<sup>63</sup> RKKKo 1-15-10119.

tegu.<sup>64</sup> Pärnu Maakohus mõistis õigeks süüdistatava piinaval viisil tapmises, sest kannatanud võisid surra juba esimeste noalöövide ajal.<sup>65</sup>

Ringkonnakohtud on otsuseid muutnud puuduliku tõendatuse või põhjenduste tõttu. Kõige enam on muudetud Tartu Ringkonnakohtu poolt. Muudetud on nelja kohtulahendit, millest kolmes apelleeriti Viru Maakohtu otsust ja ühes Tartu Maakohtu otsust. Süüdimõistmist tapmises piinaval viisil muudeti järgnevalt:

- 1) surma põhjustamiseks ettevaatamatusest – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt pakkusid isikud kannatanule arstiabi kutsumist ja pakkusid haiglasse viimist;<sup>66</sup>
- 2) provotseeritud tapmiseks – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt kannatanu tungis ise kallale;<sup>67</sup>
- 3) tapmiseks – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt olid maakohtu põhjendused üldsõnalisised, tuvastamine puudulik, millal tekitati unearteri vigastus, mis lõppeb surmaga 4-5 minuti jooksul, samuti on tuvastamata süüdimõistetute soov põhjustada kannatanule suurt valu või kauakestvaid muid füüsilisi vaegusi. Noahoopide arv ei saa olla määravaks, et lugeda tapmine toimepanduks piinaval viisil;<sup>68</sup>
- 4) mõisteti õigeks – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt aitas süüdistatu põlema pandud kannatanut kustutada ehk ta loobus tapmiskatsesest vabatahtlikult. Seega maakohus hindas tõendeid ebaõigelt.<sup>69</sup>

Tallinna Ringkonnakohtus muutis kahte Harju Maakohtu otsust järgnevalt:

- 1) mõistis isikud süüdi – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt oli tuvastatud isikute tapmisele kaasaaitamine.<sup>70</sup> Riigikohus tühistas selles osas otsuse, kuna tahtlus oli tuvastamata.<sup>71</sup>
- 2) mõistis isiku süüdi – ringkonnakohtu põhjendustest lähtuvalt valvepidamine ukse taga oli põhitegu toetava mõjuga. Tuvastati isiku kaasaaitamine tapmisele piinaval viisil.<sup>72</sup>

---

<sup>64</sup> VMKo 1-13-744; TrtRnKo 1-13-744.

<sup>65</sup> PMKo 1-16-3942; S. Andok. Mõrv, mis jahmatas maakonda 07.09.2016. – T.Tõnisson (peatoim). Raplamaa Sõnumid. 2016/36. Arvutivõrgus: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=raplamaasonumid20160907.2.6.1&st=1&l=et>. (27.04.2019)

<sup>66</sup> TrtRnKo 1-07-10462.

<sup>67</sup> TrtRnKo 1-09-14627.

<sup>68</sup> TrtRnKo 1-08-5541.

<sup>69</sup> TrtRnKo 1-09-15477.

<sup>70</sup> TlnRnKo 1-15-599.

<sup>71</sup> RKKKo 3-1-1-54-16.

<sup>72</sup> TlnRnKo 1-07-8640.

Autor järeldab, et enamik ringkonnakohtute kvalifiatsiooni muutmised või isikute süüdi või õigeks mõistmised ei tulene raskendava asjaolu sisustamisest, vaid tõendite ebaõigest hindamisest.

### 2.2.2. Tapmine julmal viisil

Autor tuvastas, et valimi perioodil süüdistati tapmises ainult julmal viisil isikuid 19 kohtuasjas. Maakohtud mõistsid süüdistatavad süüdi 15 kohtuotsuses, seega kolmes otsuses mõisteti õigeks ning ühes otsuses lõpetas Viru Maakohus kriminaalmenetluse aluse puudumise tõttu. Viimases lahendis kohaldati süüdistatavale psühhiaatrilist sundravi.<sup>73</sup> Ringkonnakohtud muutsid vaid ühte lahendit, mõistes süüdistatavad õigeks KarS § 114 lg 1 p 1 järgi julmal viisil tapmises.

Kokku mõisteti tapmises julmal viisil süüdi 22 kohtuotsuses, millest kaheksas otsuses süüdistati isikuid algselt tapmises piinaval ja julmal viisil, kuid kohtud mõistsid süüdi ainult julmal viisil tapmises.

Kohtuotsustes on julma viisi sisustatud kõige enam läbi vigastuste arvu, 22-st kohtuotsusest vähemalt üheteistkümnes tuvastas autor vigastuste arvu märkimise või viite, et vigastusi oli palju. Lisaks sisutati sageli üldsõnaliselt märksõnadega „jõhkrad vigastused“. Tapmisega kaasnevatest tegudest toodi välja julma viisi sisustamisel näiteks lohistamine ning hilisem kehale esemete kuhjamine.<sup>74</sup> Julmaks viisiks loeti ka masuudi ja vee seguga mahutisse viskamine, mida iseloomustati kui elusalt matmist.<sup>75</sup>

Sarnaselt piinaval viisil tapmisega leidis Riigikohus 2017. aasta lahendis, et tapmisena julmal viisil olla käsitletav üksnes selline tegu, millel on seos kannatanu surma kui koosseisupärase tagajärje põhjustanud teoga. Julma viisi ei saa sisustada tegudega, mis järgnevad juba lõpuleviidud tapmisteole, sest KarS § 114 kaitseb õigushüvena inimese elu ning hilisemad teod ei saa enam seda õigushüve rünnata.<sup>76</sup> Seega jõudis Riigikohus teistsugusele järeldusele erinevalt seni juurdunud seisukohast, et tapmise järgsete tegudega on võimalik sisustada julma viisi. Autor tuvastas, et valimi perioodil tuginesid madalama astme kohtud sellistele tegudele korduvalt tapmise julma viisi sisustamisel.

Samas lahendis ei välistanud Riigikohtu kriminaalkolleegium tapmise julma viisi sisutamist läbi selle, et toimepanija paneb teo toime tahtlikult kannatanu lähedase juuresolekul. Kolleegium leidis, et sellisel juhul tuleb tuvastada emotsionaalne lähedussuhe tapetu ja

---

<sup>73</sup> VMKo 1-13-2622.

<sup>74</sup> TMKo 1-12-3553; HMKo 1-15-2379.

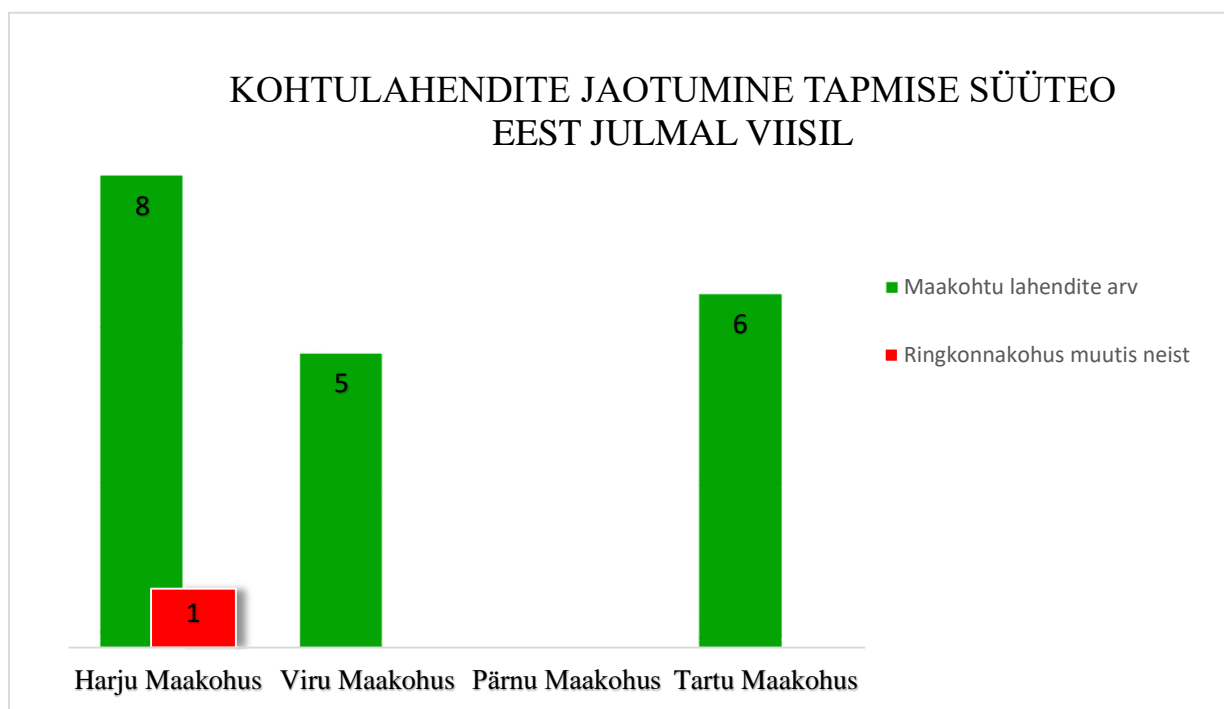
<sup>75</sup> HMKo 1-08-656.

<sup>76</sup> RKKKo 1-15-10119.

tunnistaja vahel, mis välist jõhkrust arusaadavalt võimendab. Oluline on märkida, et kuigi hilisemalt käsitles Riigikohus sellist juhtumit kui julma viisi sisustamise elementi, on algselt välja toodud ka võimalus selliseid juhtumeid kasutada tapmise piinava viisi sisustamisel.<sup>77</sup>

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid tapmises julmal viisil süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 1 alt 2 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

Joonis 3. Analüüsitud kohtuotsuste jaotus maakohtute ning ringkonnakohtute tasandil tulenevalt süüdistusest tapmise eest julmal viisil aastatel 2008 - 2017.



Allikad: Riigi Teataja, kohtutoimikud.

Joonisest 3 nähtuvalt on enim süüdistatud isikuid Harju Maakohtus, kokku kaheksas kohtuasjas. Viies kohtuasjas süüdistati isikuid Viru Maakohtus ja kuues Tartu Maakohtus. Pärnu Maakohtus ei süüdistatud kedagi ainult julmal viisil tapmises. Tallinna Ringkonnakohus muutis ühes kohtuasjas otsust süüteo kvalifikatsiooni osas.

Viru Maakohus mõistis õigeks süüdistatu tapmises julmal viisil, sest menetluse käigus ei hangitud usaldusväärseid tõendeid. Seega kahtlused tõlgendas Viru Maakohus süüdistatu kasuks.<sup>78</sup> Harju Maakohus muutis resolutiivosas süüdistust KarS § 114 lg 1 p 1 alt 2 järgi järgnevalt:

<sup>77</sup> *Ibid*, p 20.

<sup>78</sup> VMKo 1-07-502.

- 1) kvalifitseeris teo tapmise koosseisu KarS § 113 järgi – maakohus põhjendas julmal viisil õigeks mõistmist, kuna süütagamisega eesmärk ei olnud laiba hävitamine või muul viisil rüvetamine, vaid toimepandud tapmise varjamine, siis puudub tapmise julmal viisil koosseis.<sup>79</sup> Hiljem Tallinna Ringkonnakohus ja Riigikohus analüüsisid julma viisi põhjendusi, kuid otsust selles osas ei muutnud.<sup>80</sup>
- 2) õigeks – maakohus põhjendas tapmises julmal viisil õigeks mõistmist sellega, et süüdistuses ei ole välja toodud, milles seisneb noaga löömise brutaalne viis. Lisaks ei ole täpsustatud, millisel ajavahemikul tundis kehtvat valu. Siin juhib kohus tähelepanu, et antud asjaolu sisustab eelkõige piinavat viisi. Kohtu järeldustest tulenevalt ei ole tuvastatav kas ja kui pikalt kannatanu teadvuse kaotas. Peale kõikide vigastuste tekitamist võis kannatanu elada minutites mõõdetava perioodi. Maakohus on seisukohal, et löökide arv ei anna alust rääkida julmast teoviisist.<sup>81</sup>

Tallinna Ringkonnakohus parandas Harju Maakohtu näpuvea. Nimelt maakohtu otsuse põhjendavast osast on selgelt jälgitav, et kohus mõistab isiku õigeks julma teoviisi osas, resolutsioonis see ei kajastu. Seega ringkonnakohus mõistis isiku süüdi KarS § 114 lg 1 p 5 järgi KarS § 114 lg 1 p 1 asemel.<sup>82</sup>

Autor järeldab, et süüdistusest erineval alusel süüditunnistamised tulenevad julma viisi puudulikust sisustamisest süüdistuses.

### 2.2.3. Tapmine piinaval ja julmal viisil

Analüüsides tapmist piinaval ja julmal viisil tuvastas autor kohtulahendite põhjal, et aastatel 2008-2017 süüdistati isikuid tapmises piinaval ja julmal viisil 49 kohtuasjas. Maakohtud mõistsid neist kolmes lahendis süüdistatavad õigeks KarS § 114 lg 1 p 1 alusel ning süüdi mõlemal viisil tapmises 38 lahendis. Seitsmes lahendis mõistsid maakohtud süüdi ainult julmal viisil tapmises, piinaval viisil tapmises mõisteti süüdi ühes kohtuotsuses ning ühes lahendis muudeti kvalifikatsioon tapmiseks KarS § 113 alusel.

Ringkonnakohus muutis kaks süüdistatavat täiesti õigeks ühes lahendis. Ainult piinaval viisil tapmises mõistis ringkonnakohus süüdi kolmes lahendis ning ainult julmal viisil mõistis ringkonnakohus süüdi ühes lahendis. Tartu Ringkonnakohus mõistis ühes kohtuasjas süüdi Tartu Maakohtu poolt õigeks mõistetud isiku.

---

<sup>79</sup> HMKo 1-15-10119.

<sup>80</sup> TlnRnKo 1-15-10119; RKKKo 1-15-10119.

<sup>81</sup> HMKo 1-16-11173.

<sup>82</sup> TlnRnKo 1-12-628.

Piinaval ja julmal viisil tapmises süüdimõistmisel sisustasid maakohtud üksikute eranditega alati piinavat ja julma viisi eraldi. Seega on võimalik välja tuua, et piinavat viisi sisustati läbi vigastuste arvu, nende tajumise aja ning enamasti Harju Maakohtus vastupanu ning enesekaitse kaudu. Teistes maakohtutes oli peamiseks ühisjooneks piinava viisi sisustamisel vigastuste tekitamisel teadvusel oleku konstanteerimine. See tähendab, et vähemalt osa perioodist, kui tekitati kannatanule vigastusi oli ta teadvusel ning tundis vigastustest põhjustatud valu. Piinava viisi sisustamisel mainiti tihti ka tegusid, mis olid unikaalsed antud kaasuse puhul vigastuste tekitamisel. Selliseks teoks võis olla nii edasi peksmine peale kolmanda isiku keelamist kui ka välja rebitud peanahatükk.<sup>83</sup>

Julma viisi sisustati enamasti jõhkrate ja moonutavate vigastuste läbi ehk kirjeldati rohkeid vigastusi või vigastuste tekitamise laadi ja vigastuste asukohta. Lisaks toodi välja hoolimatust kirjeldavad teod nagu näiteks peale pussitamist jalaga selga löömine ja seejärel lahkumine või kui kannatanu palus peksmise lõpetamist, kuid süüdimõistetu ei lõpetanud.<sup>84</sup>

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid tapmises piinaval ja julmal viisil süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 1 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

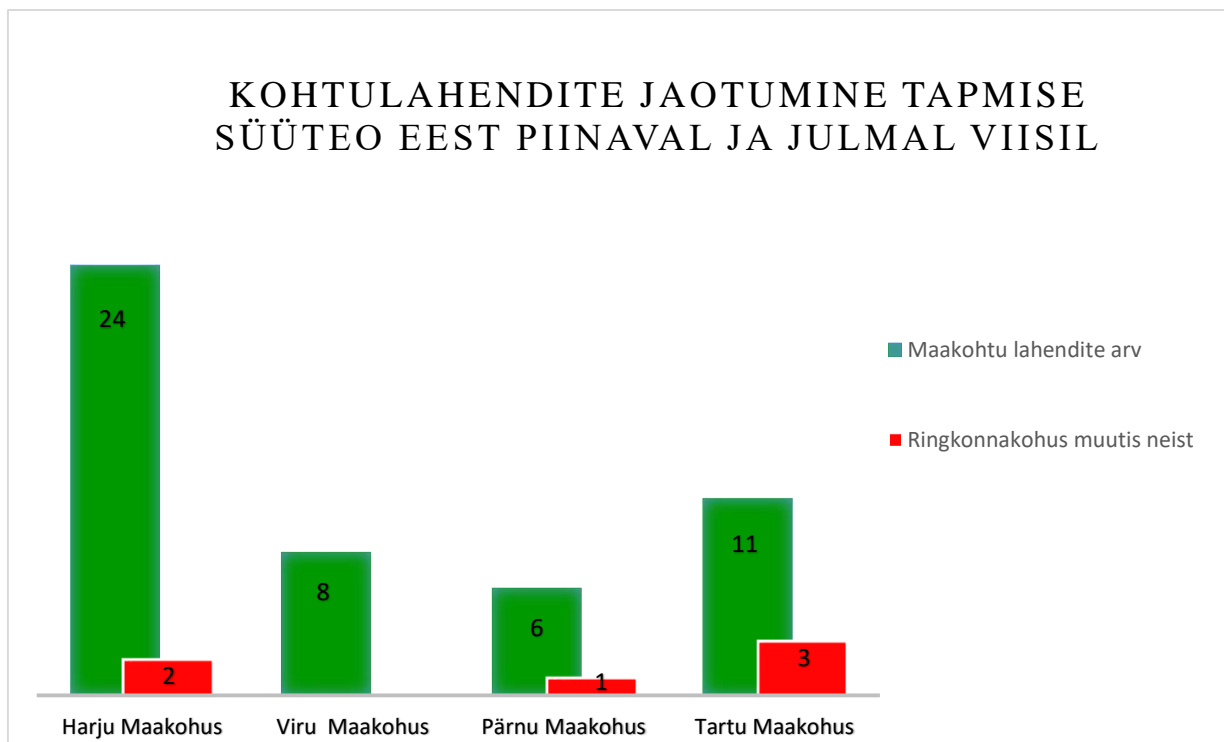
---

<sup>83</sup> PMKo 1-09-11027, HMKo 1-15-10909.

<sup>84</sup> VMKo 1-14-8868, TMKo 1-10-15415.



Joonis 4. Analüüsitud kohtuotsuste jaotus maakohutute ning ringkonnakohtute tasandil tulenevalt süüdistusest tapmise eest piinaval ja julmal viisil aastatel 2008-2017.



Allikad: Riigi Teataja, kohtutoimikud.

Joonisest 4 nähtuvalt süüdistati kõige enam Harju Maakohtus isikuid tapmises piinaval ja julmal viisil, kokku 24 kohtuasjas. Tartu Maakohtus süüdistati 11 kohtuasjas ning Viru ja Pärnu Maakohtus vastavalt kaheksas ja kuues kohtuasjas. Ringkonnakohtus muutis kahe Harju Maakohtu otsuse poolt mõistetud teo kvalifikatsiooni. Samuti muudeti ühes Tartu ja ühes Pärnu Maakohtu kohtuasjas teo kvalifikatsiooni tapmiseks julmal viisil. Ühes kohtuasjas mõistis ringkonnakohtus isiku õigeks tapmises piinaval ja julmal viisil, ühes kohtuasjas muudeti maakohtu poolt õigeks mõistetud isik süüdi.

Maakohtud mõistsid kolmes kohtuasjas süüdistuses KarS § 114 lg 1 p 1 järgi:

- 1) tapmiseks KarS § 113 järgi – maakohus põhjendas ümberkvalifitseerimist sellega, et kannatanu kaotas ilmselt kohe peale esimesi lööke teadvuse. Kuigi süüdimõistetu andis ütlusi, et kannatanu rääkis peale vigastusi, siis need ei ole objektiivsete asjaoludega kooskõlas. Kannatanu poolt külma tunde nentimine ei viita ka kohtu seisukoha järgi valule. Teos ei väljendu eriline brutaalne tapmisviis ning puudub tahtlus.<sup>85</sup>

<sup>85</sup> TMKo 1-08-13813.

- 2) õigeks – maakohtu põhjendustest lähtuvalt ei olnud eesmärk kannatanut tappa põlema pannes. Süüdistatav arvas sellel ajal, et kannatanu oli juba surnud. Lisaks puuduvad andmed, et süüdistatav oli teadlik, et pärast kirvesilmaga lööki pähe oli kannatanu elus hetkeks kui viimast põletama hakati. Süüdistatav maakohtu järelduste järgi ei teadnud, et isikut põlema pannes põhjustab valu.<sup>86</sup>
- 3) õigeks – maakohtu põhjendustest lähtuvalt ei ole ühe isiku puhul tõendatud kuriteo toimepanemine. Teise isiku puhul ei ole andmeid, et peksmine oleks pikemaajaline. Ekspertidele ei esitatud küsimust, millise ajavahemiku jooksul pärast vigastuste tekitamist saabus kannatanu surm. Seega ei ole kohtul andmeid, kas kannatanu kaotas teadvuse pärast esimest lööki pea piirkonda ja kas surm saabus lühikese ajavahemiku jooksul. Seega puudub tapmise piinav viis ning julm viis puudub, kuna tõendatud ei ole kannatanule surmajärgselt löikehaavade tekitamine.<sup>87</sup>
- 4) õigeks – teos ei ole tuvastatav tapmise piinav või julm viis. Kannatanut ei koheldud enne või pärast peksmist kuidagi alandavalt, samuti ei ole vigastuste tekitamiseks kasutatud vahendeid, mis tekitaksid jõhkraid või moonutavaid vigastusi.<sup>88</sup>

Maakohus mõistis ainult julmal viisil süüdi seitsmes kohtulahendis. Tapmise piinav viis jäeti välja järgnevatel põhjustel:

- 1) Puudusid asjaolud kvalifitseerimaks tegu piinavaks viisiks. Samuti ühe süüdistatava osas puudusid tõendid, mis annaks aluse lugeda tõendatuks, et ta tahtlikult kallutas teole või osutas kaasabi. Seega tõlgendati kahtlused süüdistatava kasuks ning isik mõisteti õigeks KarS § 114 lg 1 p 1 järgi;<sup>89</sup>
- 2) eksperdi arvamusest tulenevalt esinesid tõsised teadvusehäired või teadvusekadu. Seega ei ole tõendatud, et kannatanu tundis noalöövide ajal valu;<sup>90</sup>
- 3) kannatanu oli raskes alkoholijoobes, võis kiiresti kaotada teadvuse, surm saabus lühikese ajavahemiku jooksul pärast vigastuste saamist;<sup>91</sup>
- 4) süüdistatav kirjeldas, et esimesed kirvehoobid olid suure jõuga vastupanu murdmiseks. Kohus leidis, et surm võis saabuda kohe peale esimest lööki ning seega ei saanud järkevad löögid valu põhjustada;<sup>92</sup>
- 5) tõendatud ei olnud tapmise piinav viis;<sup>93</sup>

---

<sup>86</sup> HMKo 1-07-1412.

<sup>87</sup> VMKo 1-11-9857.

<sup>88</sup> TrtRnKo 1-15-9205 p 9.5.

<sup>89</sup> TMKo 1-10-9088.

<sup>90</sup> HMKo 1-11-2696.

<sup>91</sup> TrtRnKo 1-14-4097 p 3.7.

<sup>92</sup> HMKo 1-13-3731.

<sup>93</sup> HMKo 1-16-6807.

- 6) kohus luges väheusutavaks, et peale kaelahaava saamist sooritas kannatanu mingeid aktiivseid tegevusi. Viru Maakohus eeldas, et unearteri ühekordse vigastuse korral ei võinud järgnevad noahaavad enam kestvalt või erilist suurt valu põhjustada.<sup>94</sup>

Osadest Harju Maakohtu lahenditest ei olnud võimalik välja lugeda, millisel põhjusel tapmise piinav viis süüdimõistmisel välja jäeti.<sup>95</sup>

Tartu Ringkonnakohus mõistis ühes lahendis õigeks tapmise piinaval ja julmal viisil. Põhjendustes toodi, et Tartu Maakohus ei olnud järjekindel oma põhjendustes. Tõendatud ei olnud, et peale kiviga ootamatult lööki pähe, kannatanu oli teadvusel. Samuti ei nähtu mitu korda või kui pikalt kiviga löödi. Lisaks pidas süüdistatav kannatanut surnuks, kui ta keha tiiki viskas.<sup>96</sup>

Ringkonnakohtud muutsid süüdimõistmise tapmises julmal viisil õigeks kolmes kohtulahendis. Ringkonnakohtud põhjendasid otsuseid järgnevalt:

- 1) nõustuti maakohtu järeldustega, et tapmine ei olnud toime pandud julmal viisil, sest torutangidega löödi ühe korra ja ei kasutatud neid keha moonutamiseks. Samuti ei ole kasutatud muid vahendeid jõhkrate ja moonutavate vigastuste tekitamiseks. Näopaistetus ei tähenda, et tagajärg oleks hinnatav moonutava vigastuse tekitamisena KarS § 114 lg 1 p 1 tähenduses. Antud juhul mõistis ringkonnakohus isiku süüdi tapmises piinaval viisil, milles maakohus oli süüdistatava õigeks mõistnud. Ringkonnakohus leidis, et ohtralt tarbitud alkohol ja ravimi manustamine ei anna alust väita, et kannatanu valu oluliselt ei tundnud. Samuti peksti kannatanut mitme tunni vältel ja tekitati suurel hulgal kehavigastusi;<sup>97</sup>
- 2) leiti, et ootamatu ründamine ei saa endast kujutada julma teoviisi. Samuti ei tee tegu julmaks eelnevalt relva kaasa võtmine. Lisaks ei tee tegu julmaks kui nüri noa kasutamisel kasutati rohkem jõudu;<sup>98</sup>
- 3) ei nõustud maakohtu järeldusega, et tulenevalt ajast ja kohast oli tegemist julma teoviisiga. Hommikusel ajal kortermaja trepikojas, kus oleks võinud sattuda sündmuskohale kõrvalised isikud, ei anna alust lugeda tegu julmaks.<sup>99</sup>

---

<sup>94</sup> VMKo 1-13-5033.

<sup>95</sup> HMKo 1-11-8377.

<sup>96</sup> TrtRnKo 1-11-13095.

<sup>97</sup> TrtRnKo 1-15-9205 p 16.2-16.3.

<sup>98</sup> TlnRnKo 1-07-411.

<sup>99</sup> TlnRnKo 1-09-15296.

Tallinna Ringkonnakohus mõistis ühes otsuses süüdistatava õigeks tapmises piinaval viisil. Sellele süüteole oli enne hinnangu andnud Harju Maakohus, kes märkis otsuse põhiosas, et tõendatud ei ole süü tapmises piinaval viisil, kuid resolutiivosas seda ei kajastanud. Seega mõistis ringkonnakohus süüdistatava õigeks tapmises piinaval viisil ning jõusse jäi süüdimõistmine julmal viisil tapmise osas.<sup>100</sup>

Autor saab lahendite põhjal järeldada, et süüdistustest erineva kvalifikatsiooni määramine teole põhineb enamasti puudulikele tõenditele või tõendite valel hindamisel. Samas ringkonnakohtud on muutnud otsuseid lükates ümber maakohtute poolt esitatud seisukohti piinava või julma viisi sisustamisel.

#### 2.2.4. Tapmine üldohtlikul viisil

Kohtulahendite põhjal, mis tulenevad ajavahemikust 2008 - 2017. a, tuvastas autor, et tapmises üldohtlikul viisil süüdistati isikuid 21 kohtuasjas. Maakohtud mõistsid süüdi KarS § 114 lg 1 p 2 järgi 17 kohtuasjas. Samas ümber kvalifitseerisid või mõistsid õigeks tapmises üldohtlikul viisil neljas kohtuotsuses. Ringkonnakohtud mõistsid õigeks või kvalifitseerisid ümber kuus kohtuotsust.

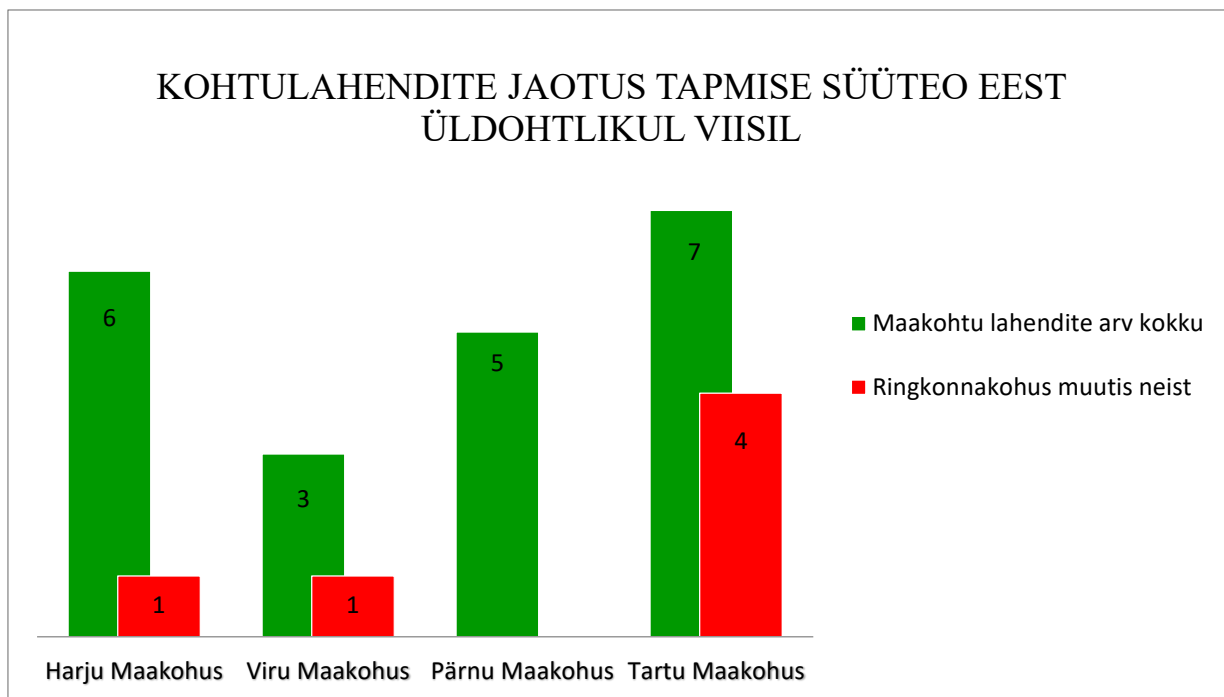
Enim mõisteti süüdi isikuid, kes panid tapmise toime süütamise teel – kokku seitsmel juhul. Lõhkeseadeldist kasutati nelja juhtumi juures ning kolmel juhul oli tegemist tulirelvast tulistamisega. Tapmise üldohtliku viisi sisustamisel lähtuti konkreetsetest isikutest, kellele oli suunatud reaalne oht või toodi välja, kes sattusid ohtu. Lisaks toodi sisustamisel välja mitme elamu või korteri isikud võisid kannatada saada, süütamise vahend ning aeg, millal tegu toime pandi.

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid tapmises üldohtlikul viisil süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 2 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

---

<sup>100</sup> TlnRnKo 1-10-15053 p 5.5.

Joonis 5. Analüüsitud kohtuotsuste jaotus maakohtute ning ringkonnakohtute tasandil tulenevalt süüdistusest tapmise eest üldohtlikul viisil aastatel 2008-2017.



Allikad: Riigi Teataja, kohtutoimikud.

Joonisest 5 nähtuvalt on kõige enam süüdistatud isikuid tapmises üldohtlikul viisil Tartu Maakohtus, seda seitsmes kohtuasjas. Harju ja Pärnu Maakohtus on isikuid süüdistatud KarS § 114 lg 1 p 2 alusel vastavalt kuues ja viies kohtuasjas. Viru Maakohtus on süüdistatud isikuid üldohtlikul viisil tapmises kolmes kohtuasjas. Enim on Tartu Ringkonnakohus ümber kvalifitseerinud Tartu Maakohtu poolt menetletud kohtuasju, kokku neljas kohtuasjas. Ühes Viru Maakohtu otsuses süüdi mõistetud isik mõisteti ringkonnakohtu poolt tapmises üldohtlikul viisil õigeks. Ühes Harju Maakohtu poolt menetletud kohtuasjas mõistis ringkonnakohus osad isikud süüdistuses üldohtlikul viisil tapmises õigeks.

Maakohtud mõistsid süüdistusest erineva kvalifikatsiooni järgi süüdi 3 kohtulahendis. Süüdistustes esitatud KarS § 114 lg 1 p 2 asemel mõistsid maakohtud isikud süüdi:

- 1) raske tervisekahjustuse tekitamises – maakohus põhjendas oma otsust sellega, et tuvastatud ei olnud tapmise subjektiivne külg ehk tahtlus;<sup>101</sup>
- 2) avaliku korra raskes rikkumises – maakohus põhjendas otsust sellega, et tõendatud ei olnud kavatsus tappa, vaid isik tahtis ainult hirmutada;<sup>102</sup>

<sup>101</sup> TrtRnKo 1-09-15432 p 7.

<sup>102</sup> TMKo 1-10-2783.

- 3) tapmises;<sup>103</sup>
- 4) kehalises väärkohtlemises.<sup>104</sup>

Ringkonnakohtud kvalifitseerisid süüdistusest KarS § 114 lg 1 p 2 järgi erinevalt ning mõistsid süüdi:

- 1) ühe isiku tapmises, teise isiku tapmises seoses röövimise või omakasu motiivil – ringkonnakohus oli seisukohal, et tuvastatud ei ole kaasaaitajate tahtlus üldohtliku viisi osas. Seega ei ole tuvastatav, et nad pidasid võimalikuks tapmist üldohtlikul viisil;<sup>105</sup>
- 2) tapmises – ringkonnakohus tõi põhjendustes välja, et Tartu Maakohus ei olnud oma järeldusi nõuetekohaselt põhistanud. Rõhutades, et üldohtlikul viisil peab oht olema reaalne ning seda ei saa hinnata sündmuskohal viibinud isiku tajumise järgi. Üldohtliku viisi osas puudus süüdistataval tahtlus;<sup>106</sup>
- 3) tapmises kahe või enama isiku suhtes – ringkonnakohus tõi välja, et Tartu Maakohus oli ülemäära laialt tõlgendanud üldohtlikku viisi. Täpsustades, et vahendi kasutamise viis peab olema üldohtlik. Lisaks põhjustas süüdistatav ohu konkreetsetele isikutele mitte määramata arvu isikutele.<sup>107</sup>

Tartu Ringkonnakohus tunnistas ühes otsuses isiku süüdi tapmises üldohtlikul viisil ning ei nõustunud Tartu Maakohtu järeldusega, et isikul puudus tahtlus. Üldohtliku viisi sisustas ringkonnakohus läbi rahvarohke köögi, kus tulistamisel oleks tabamuse võinud rikošetist saada ükskõik kes ruumis viibijatest. Lisaks omas isik tavakodanikuga võrreldes põhjalikumaid teadmisi militaartehnikast ja relvadest. Üldohtlikuks viisiks tegi teo ka asjaolu, et ruumis asus plahvatusohtlik gaasiballoon.<sup>108</sup>

Tartu Ringkonnakohus mõistis õigeks süüdistatava leides, et Tartu Maakohtu tõlgendus oli taas ülemäära lai. Üldohtlik ei ole tegevus kui tahtlus on suunatud mitme konkreetse isiku tapmisele. Tegu ei muuda üldohtlikuks vahend ja koht.<sup>109</sup>

Kohtuotsuste põhjal saab autor järeldada, et maakohtud on süüdistusest erineva kvalifikatsiooni määramisel tuginenud puudulikele tõenditele. Ringkonnakohtud on isikute süüdi või õigeksmõistmisel üldohtliku viisi osas lükanud ümber maakohtu seisukohti raskendava asjaolu sisustamisel.

---

<sup>103</sup> TMKo 1-08-13813.

<sup>104</sup> VMKo 1-06-6703.

<sup>105</sup> TlnRnKo 1-06-2292.

<sup>106</sup> TrtRnKo 1-11-12514.

<sup>107</sup> TrtRnKo 1-17-1456.

<sup>108</sup> TrtRnKo 1-09-15431.

<sup>109</sup> TrtRnKo 1-16-6312.

## 2.2.5. Tapmine seoses röövimisega

Valimi perioodil tuvastas autor kohtulahendite põhjal, et tapmises seoses röövimisega süüdistati isikuid 33 kohtulahendis. Nendest 28 mõistsid maakohtud isikud süüdi KarS § 114 lg 1 p 5 järgi röövimises, kolmes kohtuasjas mõisteti süüdistatavad õigeks. Ühes lahendis mõistis Harju Maakohus isiku süüdi tapmises ning ühes lahendis kinnitas Viru Maakohus hilisema kokkuleppe mõistes isiku süüdi KarS § 117 järgi.<sup>110</sup> Ringkonnakohtud kvalifitseerisid kahes lahendis teo ümber, süüdistatavad mõisteti ühes süüdi ja ühes õigeks.

Kohtud on tapmise sisustamisel seoses röövimisega toetunud enamasti karistusseadustiku kommentaaridele, tuues välja, et röövimisega seoses toimepandud tapmine eeldab, et süüdlane tekitab nii tapmise kui ka röövimise koosseisu. See tähendab sisuliselt seda, et süüdlane peab asja äravõtmiseks kasutatava vägivallaga põhjustama kannatanu surma.<sup>111</sup> Sisustamisel on välja toodud ka ajalis-ruumiline seotus noaga löömise ja vara hõivamise vahel.<sup>112</sup>

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 5 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

---

<sup>110</sup> HMKo 1-07-7152; VMKo 1-06-9980.

<sup>111</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/6.2.

<sup>112</sup> TlnRnKo 1-17-3084.

### KOHTULAHENDITE JAOTUMINE TAPMISE SÜÜTEO EEST SEOS ES RÖÖVIMISEGA

The bar chart displays data for four counties: Harju, Viru, Pärnu, and Tartu. For each county, there are two bars: a green bar representing the number of assault cases and a red bar representing the number of women in domestic violence cases. The values are as follows:

Maakohus	Maakohtu lahendite arv	Ringkonnakohus muutis neist
Harju Maakohus	12	3
Viru Maakohus	11	2
Pärnu Maakohus	5	0
Tartu Maakohus	5	0

Joonisest 6 nähtuvalt süüdistati isikuid tapmises seoses röövimisega kõige enam Harju ja Viru Maakohtus vastavalt 12 ja 11 kohtuasjas. Pärnu ja Tartu Maakohtus süüdistati isikuid viies kohtuasjas. Tallinna Ringkonnakohus mõistis õigeks või kvalifitseeris teo ümber kolmes kohtuasjas ning Tartu Ringkonnakohus kahes kohtuasjas, mis menetleti Viru Maakohtus.

Tartu Ringkonnakohus mõistis isiku õigeks tuues põhjendustes välja, et süüdistatav ei soovinud esemeid kaasa võtta ja ei võtnud ka. Puudusid tõendid, et isik oleks omastanud kannatanule kuuluvat vara ning tänu sellele ei ole võimalik teha ka järeldust, et süüdistataval esines tahe röövida kannatanut. Vara omastamise soovi ei tõenda kannatanul esinenud vigastused ja nende vigastuste arv.<sup>115</sup>

32



Tallinna Ringkonnakohus ei olnud nõus Harju Maakohtu seisukohaga, et süüdistatava soov vara hõivata tekkis alles pärast tapmiskatset. Mõlemad süüdistatavad vastutavad röövimise eest, sõltumata sellest, kumb kannatanule kuuluvad asjad hõivas.<sup>116</sup>

Ringkonnakohtud kvalifitseerisid kahes kohtuotsuses süüdistuse ümber tapmiseks tuues järgnevad põhjendused:

- 1) maakohus rikkus tõendite hindamise reeglistikku. Tõendatud ei ole telefoni hõivamine ning see, et süüdistatav läks sõiduki juurde ning istus autosse eesmärgiga seal viibinud isikuid röövida;<sup>117</sup>
- 2) maakohus kohaldas valesti materiaalõigust, sest tuvastas, et süüdistataval tekkis soov vara hõivata alles pärast tapmist. Sellisel juhul ei saa süüdi mõista KarS § 114 lg 1 p 5 alusel.<sup>118</sup>

Kohtuotsuste põhjal on võimalik järeldada, et ringkonnakohtud on lisaks tõendite valele hindamisele maakohtu otsuste muutmisel tuginenud ka raskendava asjaolu väärale sisustamisele. Probleemseks on kujunenud seoses röövimisega süüdistatava vara hõivamise soovi tuvastamine peale tapmist.

#### 2.2.6. Tapmine omakasu motiivil

Töö autor tuvastas, et ajavahemikul 2008 – 2017 on süüdistatud isikuid tapmises omakasu motiivil 22 kohtuasjas. Maakohtud mõistsid isikuid süüdi 16 kohtuotsusega, ühes lahendis mõisteti üks isik süüdi ja teine õigeks. Viies lahendis mõistsid maakohtud süüdistuses KarS § 114 lg 1 p 5 järgi õigeks. Ringkonnakohtud kvalifitseerisid ümber või mõistsid õigeks 3 lahendis ning süüdi mõisteti ühes lahendis.

Omakasu motiivi on kohtud sisustanud peamiselt läbi eelneva kavatsuse ja planeerimise. Lisaks on sisustatud erilise isikutunnuse kaudu ehk inimesel peab olema ainelise kasu saamise eesmärk. Tapmise koosseisu raskendava asjaolu sisustamisel on rõhutatud, et tegelik kasusaamine ei oma tähtsust.

Riigikohus rõhutas oma 2009. a otsuses, et omakasu motiivi sisustamisel on tegemist erilise isikutunnusega, mis iseloomustab teo toimepanijat ning mitte tegu. See ei tähenda, et tunnus on kohaldatav üksnes teo täideviija vaid ka osavõtja suhtes. Seega on tegemist üldreeglist erandiga, mille esinemisel ei anta kuriteost osavõtja käitumisele sama õiguslik hinnang, vaid selle

---

<sup>116</sup> TlnRnKo 1-16-6807.

<sup>117</sup> TrtRnKo 1-09-11836.

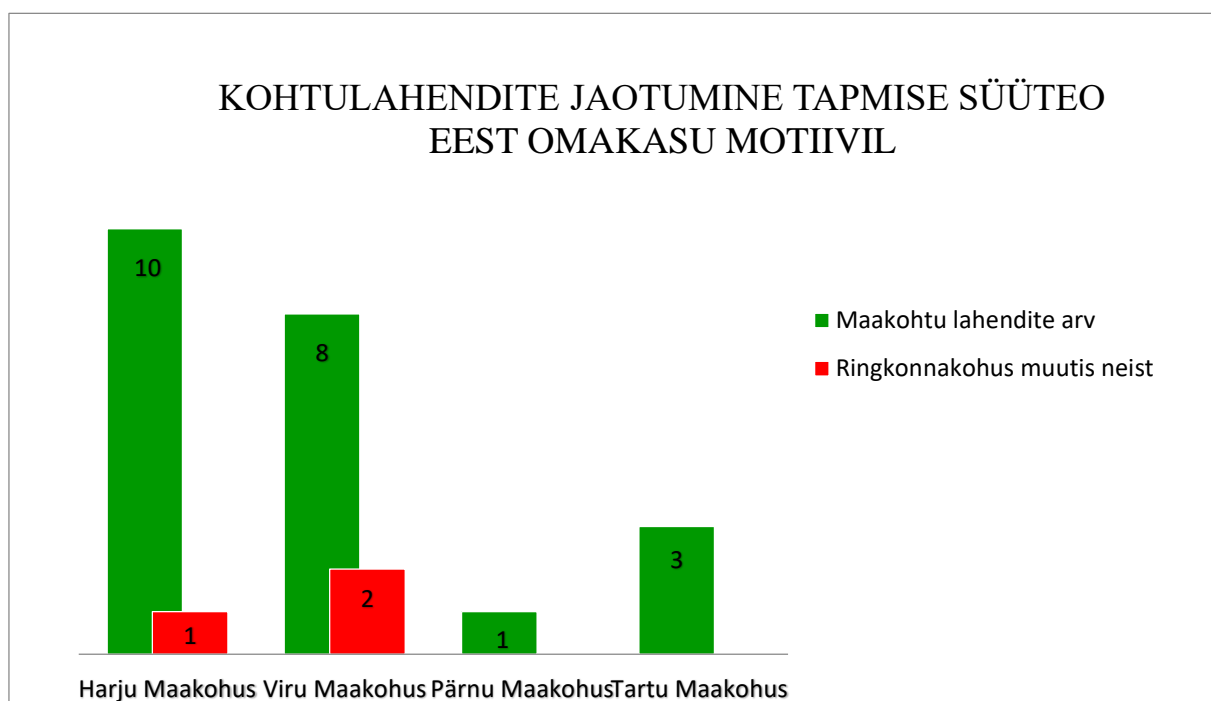
<sup>118</sup> TlnRnKo 1-15-3701.

esinemist osavõtjal tuleb eraldi tuvastada. Seega tuleb lähtuda KarS §-s 24 sätestatuga ning raskendava erilise isikutunnuse esinemist tuvastada iga isiku suhtes.<sup>119</sup>

Kohtupraktika analüüsi tulemusena selgus, et maakohtud põhjendasid süüdistatavate õigeks mõistmist tõendite puudumisega ning subjektiivse koosseisu puudumisega, näiteks seisnes tahe tulevikus.<sup>120</sup>

Järgnevalt toob autor välja, kuidas jagunesid süüdistatute kohtuotsused maakohtute tasandil. Lisaks on välja toodud apelleeritud otsuste jaotus, milles muudeti KarS § 114 lg 1 p 5 järgi süüdi või õigeks mõistvat otsust.

Joonis 7. Analüüsitud kohtuotsuste jaotus maakohtute ning ringkonnakohtute tasandil tulenevalt süüdistusest tapmise eest omakasu motiivil aastatel 2008 - 2017.



Allikad: Riigi Teataja, kohtutoimikud.

Joonisest 6 nähtub, et Harju Maakohtus süüdistati isikuid tapmises omakasu motiivil kümnes kohtuasjas. Viru Maakohtus süüdistati kaheksas, Pärnu Maakohtus ühes ja Tartu Maakohtus kolmes kohtuasjas. Ringkonnakohus muutis ühes kohtuasjas teo kvalifikatsiooni ja ühes kohtuasjas mõistis ühe isiku õigeks omakasu motiivil tapmises, mis menetleti Viru Maakohtus. Harju Maakohtu otsustest muudeti ühte, kus isik mõisteti õigeks tapmises omakasu motiivil.

<sup>119</sup> Karistusseadustik (viide 14) ; RKKKo 3-1-1-36-09.

<sup>120</sup> VMKo 1-09-14627; VMKo 1-11-9857; HMKo 1-11-12591.

Tallinna Ringkonnakohus mõistis lahendis 1-15-599 isikuid süüdi mõrvakatsel kaasaaitamises. Ringkonnakohus luges tõendatuks süüdistatavate kaudse tahtluse surma saabumise osas. Riigikohus tühistas otsuse, sest tuvastatud oli ainult ühe isiku tegutsemine omakasu motiivil.<sup>121</sup> Hilisemas Tallinna Ringkonnakohtu lahendis neid isikuid süüdi ei tunnistanud.<sup>122</sup>

Kolmes lahendis mõistsid ringkonnakohtud õigeks tapmises omakasu motiivil või kvalifitseerisid teo ümber. Otsuseid põhjendati järgnevalt:

- 1) ringkonnakohus mõistis isiku õigeks, kuna ei ta ei olnud teadlik teise isiku eesmärgist, kes teo täide viis. Seega ei olnud veenvalt tõendatud, et isik teadis teise inimese eesmärgist;<sup>123</sup>
- 2) ringkonnakohus mõistis isiku õigeks omakasu motiivil tapmises, sest Harju Maakohus oli süüdistatava mõistnud süüdi röövimises või omakasu motiivil. Lisaks väideti, et röövimine tähendab omakasu motiivi. Asjaoludest tulenevalt puudus isikul kavatsus kannatanu tappa;<sup>124</sup>
- 3) ringkonnakohus kvalifitseeris ühe isiku puhul teo ümber tapmiseks ja teise puhul tapmiseks vähemalt teist korda, sest omakasu motiiv ei olnud tuvastatav kummalgi isikul. Üks isikutest oli osavõtja ning tema puhul ei piisa, et ta teadis motiivi esinemisest. Omakasu motiiv peab olema omistatav isikule.<sup>125</sup>

Seega on võimalik järeldada, et ringkonnakohtud muutsid maakohtute süüdimõistmisi KarS §114 lg 1 p 5 järgi puudulike tõendite või tõendite vale hindamise tõttu.

#### 2.2.7. Tapmine seoses röövimise ja omakasu motiivil

Tapmisekatses seoses röövimisega ning omakasu motiivil mõisteti süüdi ainult Pärnu Maakohtu poolt otsusega 1-15-7872. Selle järgi mõisteti isik süüdi selles, et ta lõi taksoteenust osutavat juhti noaga vähemalt üheksal korral, sh kõri piirkonda, jättes tasumata oma arve. Seejärel nõudis süüdimõistetut raha, kannatanu haaras tema paremas käes olevast noaterast kinni, kuid süüdistatav tõmbas noatera käest ära. Sellele järgnevalt avas kannatanu istmete vahelise käetoe ja lasi sealt võtta 20 eurot. Kannatanu suutis seejärel süüdimõistetut autost välja lükata ja abi kutsuda.<sup>126</sup>

---

<sup>121</sup> RKKKo 3-1-1-54-16.

<sup>122</sup> TlnRnKo 1-15-599.

<sup>123</sup> TrtRnKo 1-10-12769.

<sup>124</sup> TlnRnKo 1-15-3109.

<sup>125</sup> TrtRnKo 1-08-3124.

<sup>126</sup> PMKo 1-15-7872.

Maakohus sisustas tapmiskatse seoses röövimisega läbi selle, et süüdlane täidab kannatanu suhtes samaaegselt nii tapmise kui röövimise koosseisu. Samas kui süüdlase kavatsus hõlmab ka tapmise vara hõivamiseks, siis on tegemist omakasuga. Kohus tuvastas, et süüdimõistetu pani teo toime omakasu motiivil, sest tegutses ainelise kasu saamiseks ning ei püüdnud ära joosta. Esimese löögi tegi ta omakasu motiivil, et vabaneda taksoarve maksmisest ehk rahalisest kohustusest. Hiljem kasvas süüdimõistetu soov üle röövimiseks, kui ta nõudis sularaha.<sup>127</sup>

#### 2.2.8. Tapmine KarS § 113 alusel

Magistritöö raames tutvus autor kokku 607 kohtulahendiga, millest 68 lahendis ei süüdistatud isikuid KarS § 113 või § 114 alusel. KarS § 114 alusel süüdistati või mõisteti süüdi 179 lahendis. Seega tapmist KarS § 113 järgi puudutas 360 lahendit, mille hulgast leidis autor, et vähemalt 19 kohtuasja puhul esinevad KarS §-le 114 lg 1 p 1 viitavad tunnused.

19-st kohtulahendist kümnel esinevad tapmise piinavat viisi iseloomustavad tunnused. Nendeks on rohke vigastuste arv, pikk vigastuste tekitamise aeg või pikk ajavahemik vigastuste tekitamisest surmani. Lisaks viitavad piinaval viisil tapmisele vahendi kasutamine vigastuste põhjustamisel, mis viitab suure valu tekitamisele.<sup>128</sup>

Tapmisele julmal ja piinaval viisil viitavaid tunnuseid leidis autor kaheksas kohtulahendis. Tunnustena esinevad piinavat viisi iseloomustavad suur vigastuste arv, suure valu põhjustamine, pikem ajavahemik vigastuste tekitamisel, kuid nendele lisaks veel julmusele viitavad tunnused nagu kannatanu peal hüppamine ja ema peksmine alaealiste laste nähes. Enamasti oli tegemist alkoholihoobes peksmistega.<sup>129</sup>

Julmusele viitavaid tunnuseid esines ühe lahendi puhul, kus isikud mõisteti süüdi KarS § 113 alusel. Julmusele viitasid eelkõige peksmise tagajärjel saanud vigastused, mis süüdistuse järgi olid eelkõige näo ja pea piirkonda suunatult jõhkrad ja moonutavad. Lisaks näitab julmust hilisem kannatanu peale urineerimine, kui kannatanu oli veel elus ja palus lõpetada.<sup>130</sup>

Järgnevalt esitab autor mõned näited ilmestamiseks KarS § 113 järgi süüdimõistmisi, millel on viiteid tapmise raskendavatele asjaoludele, ning kõrvutab osasid KarS § 114 järgi süüdimõistatud tegudega.

---

<sup>127</sup> PMKo 1-15-7872.

<sup>128</sup> HMKo 1-08-16644; HMKo 1-09-1538; PMKo 1-08-14625; TMKo 1-09-4589; HMKo 1-12-2663; HMKo 1-12-3383; VMKo 1-14-9464; HMKo 1-17-3970; VMKo 1-15-10839; HMKo 1-12-6430.

<sup>129</sup> PMKo 1-05-125; TMKo 1-08-2642; VMKo 1-11-7151; HMKo 1-13-9346; VMKo 1-12-10224; VMKo 1-16-4807; HMKo 1-17-267; VMKo 1-16-1760.

<sup>130</sup> VMKo 1-11-12667.

Kohtuotsuses 1-08-16644 mõisteti süüdi N.N. KarS § 113 alusel. N.Ni süüdistati selles, et ta tüli käigus lõi korduvalt kannatanut käte ja jalgadega, amortisaatori ning metallist harjavarrega pea piirkonda, sh ka lamavas asendis kannatanut. Lisaks peaajupõrutuse, verevalumite ning koljuluude murdudele põhjustas süüdimõistetu kokku vähemalt 30 põrutushaava. Ohver suri tundides mõõdetava aja jooksul sündmuskohal. Tõenditest nähtuvalt lõi N.N. valimatult, sündmuskohal olid verepritsmed toas igal pool, sh laes, ning surnukeha visuaalsel vaatlusel on täheldatud ulatuslikke vigastusi eriti näo ja pea piirkonnas. Eksperdi arvamuse kohaselt olid löögid hulgalised ja jõulised. Samuti on otsuse põhjendustes kirjeldatud N.N. sündmuskohalt rahulolevalt lahkumas ning tema lootust, et kuritegu jääb avastamata.<sup>131</sup> Seega suri kannatanu mõne tunni möödudes vigastustesse, mille tekitamiseks kasutati lisaks käte ja jalgadele ka erinevaid vahendeid. Selgusetu on antud juhul, miks ei analüüsitud ilmselgelt kannatanu poolt tuntavat suurt valu, jõhkraid vigastusi või süüdistatava ükskõikset suhtumist. Riigikohus on juba aastal 1997 väljendanud oma seisukohta, et peksmise tagajärjel on võimalik tegu kvalifitseerida julmal ja piinaval viisil tapmiseks. Selleks on vaja hinnata löökide arvu, kehavigastuste hulka ja laadi, valu kestust, vigastuste paiknemist keha elutähtsates osades koos kuriteo toimepanemise viisi iseloomustavate muude asjaoludega.<sup>132</sup>

Kohtuotsusest 1-08-14625 nähtub, et A.K. ja S.T. mõisteti Pärnu Maakohtus süüdi tapmises KarS § 113 alusel. Isikud peksid voodis magavat kannatanut. A.K lõi ühel korral rusikaga ja jalaga pea piirkonda, neljal korral rusikaga ja ühel korral jalaga keha piirkonda. S.T lõi kahel korral rusikaga ja ühel korral jalaga pea piirkonda ning vähemalt ühel korral rusikaga ja ühel korral jalaga keha piirkonda. Seejärel tõmbasid süüdimõistatud koos isiku voodist põrandale istuvasse asendisse. Seejärel lõi S.T. tuvastamata arv kordi kannatanut istuli asendis käte ja jalgadega pea ja keha piirkonda. A.T. peksis sarnaselt tuvastamata arv kordi käte ja jalgadega. Pärast seda tõmbas A.K. kannatanu püksid allapoole ja astus enda jalas oleva botasega kogu oma keharaskusega suguelunditele ja lõi jalaga tuvastamata arv kordi, kuid vähemal kahel korral suguelundite piirkonda. Seejärel võttis noa, millega lõikas ühel korral paljastatud suguelundi piirkonda, tekitades lõikehaava peenisele. Seejärel keeras S.T. kannatanu kõhuli ja A.K surus ohvri pära kusse tsellofaani pakitud värske kurgi ning kui kurk murdus võttis selle välja ja surus uue kurgi kannatanu pära kusse. Ekspertiisiaktiga tõendati, et isik suri saadud vigastustesse.<sup>133</sup> Samas Harju Maakohus mõistis isikud süüdi piinaval viisi kannatanu tapmises KarS § 114 lg 1 p 1 järgi, kuigi nende tegu sarnanes kannatanu peksmise osas ning

---

<sup>131</sup> HMKo 1-08-16644.

<sup>132</sup> RKKKo 3-1-1-106-97.

<sup>133</sup> PMKo 1-08-14625.

süüdimõistetud sisestasid samuti pärakusse pulgataolise eseme. Viimast maakohtu otsust Tallinna Ringkonnakohus ei muutnud.<sup>134</sup>

Harju Maakohus mõistis süüdi M.Ri ja A.T KarS § 113 alusel tapmises ning Tallinna Ringkonnakohus jättis apellatsioonid rahuldamata ning otsuse muutmata.<sup>135</sup> Esimese astme kohtulahendi alusel tapsid isikud kannatanu, lüües teda korduvalt tugevajõuliselt noaga elutähtsate organite paiknemise piirkondadesse. Nad põhjustasid 11 torke-lõikehaava rindkere, kõhu piirkonnas ning vasakul õlavarrel ja küünarvarrel. Surm saabus maksimaalselt kümnete minutite möödumisel. Ekspertiisiaktist nähtuvalt on peetud võimalikuks, et küünarvarrel tekitatud lõikehaav võis tekkida kaitsmisel. Samuti on ekspertiisis esitatud arvamus, et kannatanu üritas temale tekitatud ja tõenäoliselt enesekaitse käigus saadud haavast verejooksu peatada tualettpaberit meenutava paberiga. Surma põhjuseks oli 5 rinnaõõnde ulatuvat torke-lõikehaava.<sup>136</sup> Huvitav, et sarnastel asjaoludel mõisteti Pärnu Maakohtu poolt süüdi J.V. KarS § 114 p 1 alusel piinaval viisil tapmises. Kohtuotsusest tulenevalt tappis süüdimõistetu kannatanu rünnates noaga, mille käigus tekitas 11 torke-lõikehaava. Surma põhjuseks oli 3 kõhuõõnde tungivat haava. Kannatanu tundis pidevat valu, mis võis kesta 20 kuni 30 minutit. Kohus sisustas piinava viisi ohvri teadvusel olemise ning hulgi vigastustega, sh oli sisselõige kõril.<sup>137</sup> Seega ilmestavad näited, kuidas erinevates maakohtutes mõistetakse sarnaste asjaolude pinnalt isikud süüdi erinevatel alustel. See ei ole kooskõlas võrdsuspõhiõigusega:-

---

<sup>134</sup> TlnRnKo 1-16-9190.

<sup>135</sup> TlnRnKo 1-12-6430.

<sup>136</sup> HMKo 1-12-6430.

<sup>137</sup> PMKo 1-13-1922.

### 3. ANALÜÜS

KarS § 114 sätestab tapmise raskendavad asjaolud. Nende asjaolude esinemisel on seaduse poolt ette nähtud karistusemäär kaheksa kuni kakskümmend aastat või eluaegne vangistus. KarS § 113 järgi on tapmise eest ette nähtud karistusmäär kuus kuni viisteist aastat vangistust. Seega on karistusmäärad väga erinevad. Autor püstitas oma töö eesmärgiks uurida, kas raskendavate asjaolude tõlgendamine on kohtutes kümne aastase valimi perioodi jooksul ühtlustunud. Erinevad kohtute poolsed mõrvatunnuste sisustamised ei taga ühtset kohtupraktikat ning isikute võrdset kohtlemist.

Hüpoteesi hindamiseks püstitas autor järgnevad küsimused:

- Kas antud magistritöös uuritavate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine on erinevates kohtuastmetes ühtlustunud?
- Millised on tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise peamised probleemkohad?
- Millistest tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise seisukohtadest tuleb lähtuda ühtse kohtupraktika tekkimiseks?

Oma töös analüüsis autor üksikasjalikumalt viite tunnust. Nendeks tapmise raskendavateks asjaoludeks on piinav viis, julm viis, üldohtlik viis, seoses röövimisega ning omakasu motiivil.

Järgnevalt esitab autor kokkuvõtte empiirilise uurimuse tulemustest. Seejärel toob autor välja kohtulahendite analüüsi tulemusena tuvastatud peamised probleemkohad, mis on tekkinud raskendavate asjaolude sisustamisel. Sellele järgnevalt on esitatud autori seisukohad, mis aitaksid tulevikus kohtupraktikat ühtlustada. Analüüsis on võrreldud Eesti tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid Inglismaal ja Walesis sätestatuga. Lõpus on vastatud hüpoteesis püstitatud küsimustele.

Empiirilise uurimuse tulemusena tuvastas autor, et tapmise piinavat viisi sisustatakse peamiselt läbi rohkete vigastuste arvu, vastupanu osutamise, vigastuste tekitamise aja ja vahendi kasutamisele vigastuste tekitamisel. Seda kõike tuuakse välja lisaks üldisele põhielelemendile – suur valu. Süüdimõistmisel koos julma teoviisiga toodi sisustamisel välja näiteks kannatanu teadvusel olek. Piinavaks peeti lammamatamist ja elusalt põletamist. Tapmise julma viisi sisustati kohtute poolt läbi vigastuste arvu, nende tekitamise laadi või asukoha järgi. Kuni Riigikohtu otsuseni 1-15-10119 sisustasid erinevad kohtud tapmise julma viisi ka tegudega, mis järgnesid lõpuleviidud tapmisteole. Riigikohtu kriminaalkolleegium ei välistanud samas lahendis julma viisi sisustamist läbi selle, et tapmise juures viibis kannatanu lähedane isik. Lisades, et sellisel

juhul tuleb analüüsida kas tapetu ja tunnistaja isiku vahel eksisteerib emotsionaalne lähedusside, mida toimepanija ära kasutab.<sup>138</sup> Julma viisi sisustasid madalama astme kohtud veel kannatanu peal hüppamisega, peale vigastuste tekitamist kannatanu abita jätmisega, kui süüdistatav viibib ise ohvri lähedal, või kannatanu palvetest hoolimata edasi peksmisega. Autor tuvastas, et maakohtute otsustes tehti süüdistusest erinev lahendus, mõrva tunnuste sisustamise tõttu, peamiselt otsustes, mis puudutasid tapmise koosseisu julmal viisi. Samas, kui isikuid süüdistati tapmise koosseisu alusel piinaval ja julmal viisil on ringkonnakohtud pigem eriarvamusel maakohtu raskendavate asjaolude seisukohtade sisustamise osas.

Tapmise üldohtliku viisi sisustati peamiselt läbi kolme erineva teo. Nendeks oli süütamine, tulirelva kasutamine ja lõhkeseadeldise kasutamine. Sisustamisel lähtuti konkreetsetest isikutest, kellele oli suunatud reaalne oht või toodi välja, kes sattusid ohtu. Kohtuotsustes kirjeldati mitme elamu või korteri isikud võisid kannatada saada või said. Seega üldiselt viidati sisustamisel ajale, teo toimepanemise vahendile ja kolmandale isikule, kes reaalselt ohtu sattus. Ringkonnakohtud kvalifitseerisid teo ümber või mõistsid isikud õigeks KarS § 114 lg 1 p 2 järgi maakohtute 17-st süüdimõistavast kohtuotsusest viies lahendis. Nende viie lahendi muutmise põhjus seisnes selles, et ringkonnakohtud omasid maakohtutest erinevat seisukohta seoses üldohtliku viisi sisustamisega.

Uurimuse tulemusena tuvastas autor, et kohtud sisustasid tapmist seoses röövimisega üldjuhul selle abil, et täidetud oleks kaks süüteo koosseisu, milleks on tapmine ja röövimine. Seega sisustati tapmise osa sellega, et süüdlane peab asja äravõtmisel kasutatava vägivallaga põhjustama kannatanu surma. Kohtud tuginesid tapmise koosseisu omakasu motiivi sisustamisel peamiselt teole eelnevale planeerimisele ja kavatsusele. Lisaks toodi välja, et isikul pidi olema ainelise kasu saamise eesmärk.

Tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamist analüüsides tuvastas autor mitu probleemset teemat, mis ei ole taganud kohtupraktika ühtlustumist. Üks kõnekaimaid tegureid raskendava asjaolu hindamisel on alkohol. Nii leidis Viru Maakohus kahes lahendis, et kannatanupoolne alkoholi tarbimine on üks hinnangu element piinava viisi sisustamisel. Kohtu poolt esitati seisukoht, et alkoholi joobes kannatanu tunneb valu vähem või tema teadvus on hägusem.<sup>139</sup> Seega teiste elementide kõrval tugines kohus kannatanu alkoholi joobele ning süüdistatavad mõisteti tapmises piinaval viisil õigeks. Nendest lahenditest muutis Tartu Ringkonnakohus ühte ning sõnas, et alkoholi manustamine ei anna alust väita, et kannatanu

---

<sup>138</sup> RKKKo 1-15-10119.

<sup>139</sup> VMKo 1-14-4097; VMKo 1-15-9205.



valu oluliselt ei tundnud.<sup>140</sup> Tallinna Ringkonnakohus on sarnaselt leidnud, et ainetu on väita, et elupuhuste vigastuste korral need ei tekitanud valu ohvrile, kes oli alkoholijoobes.<sup>141</sup> Ringkonnakohtute antud lahendid on tehtud aastal 2016. Autor toob välja, et varasemalt ehk aastal 2012 oli Tartu Ringkonnakohus teisel seisukohal ning tõi piinava viisi sisustamisel välja seisukoha, et kannatanu oli raskes alkoholijoobes, mistõttu tema valu tunnetus oli pärsitud.<sup>142</sup> Tartu Maakohus toetus aastal 2014 samuti kannatanu alkoholijoobele, lisaks rusika ja/või jalalöögile pähe, mis võis tagada tema kiire teadvuse kao ja teadvuse hägususe. Seetõttu mõisteti süüdistatu tapmises piinaval viisil õigeks ning Tartu Ringkonnakohus 2015. aastal selles osas otsust ei muutnud.<sup>143</sup>

Alkoholijoobe rohke rõhutamine kumab läbi ka kohtulahendite süüdistustest, kus isikuid on süüdimõistetud KarS § 113 järgi. Autor on need välja toonud antud töö punktis 2.2.8. Seega autori arvates võis üks teguritest olla alkohol, miks osasid süüdistatavaid ei mõistetud süüdi mõrva koosseisu alusel.

Analüüsides kohtuotsuseid ja tuginedes ringkonnakohtute seisukohale, jõudis autor järelduseni, et suure valu tundmist ei välista alkoholijoove. Lisaks nõustub autor Tartu Ringkonnakohtu arvamusega, et tapmise koosseisu piinava viisi järgi õigeks mõistva kohtuotsuse põhjendustes, ei saa tugineda ravimi manustamisele, mis leevendab valu.<sup>144</sup> Seega seades eesmärgiks ühtlustada tapmise koosseisu piinava viisi sisustamist, ei ole õige tugineda piinaval viisil tapmises õigeks mõistmisel alkoholijoobele.

Kõige keerukamaks osutus autori hinnangul kohtutel kvalifitseerida peksmist. Riigikohtu kriminaalkollegium on aastal 1997 väljendanud seisukohta, et peksmine võib olla julm ja piinav. Samas on seejuures vaja rõhutada löökide arvu, kannatanule tekitatud kehavigastuste hulka ja laadi, paiknemist keha elutähtsates osades koos kuriteo toimepanemise viisi iseloomustavate muude asjaoludega, mis on aluseks kohtule süüdlase tahtluse hindamiseks põhjustada kannatanu surm piinaval ja julmal viisil. Antud lahendis ei ole Riigikohus küll otsuses eristanud piinava ja julma viisi sisustamist, kuid sellele oli mitmete kohtuotsuste põhjendustes viidatud. Enamasti on sisustatud selle kohtulahendi põhjal tapmise piinavat viisi.

Autor tuvastas kümne aastase valimi perioodi jooksul kümme lahendit, millest enamik käsitlevad peksmist, kuid asjaolude pinnalt on võimalik teha järeldusi, et süüdistuse oleks võinud kvalifitseerida hoopis tapmiseks piinaval viisil või selle katses. Kokku süüdistati

---

<sup>140</sup> TrtRnKo 1-15-9205.

<sup>141</sup> TlnRnK 1-16-3168 p 13.

<sup>142</sup> TrtRnKo 1-11-3658 p 9.

<sup>143</sup> TrtRnK 1-14-4097.

<sup>144</sup> TrtRnK 1-15-9205.

ajavahemikul 2007- 2017 tapmises piinaval viisil 18 kohtulahendis. Seega oleks suurenenud süüdistuste arv 55% võrra. Piinavale viisile viitavad erinevates lahendites lisaks vigastustele ka vahendi kasutamine, ajavahemik vigastuste tekitamise ja surma vahel, lämmatamine, peksmise aeg. Need, üldiselt piinava viisi sisustamise tegurid, varieeruvad erinevates kohtulahendites.

Peksmise kvalifitseerimist raskendab asjaolu, et see võib lisaks piinavale tapmise viisile omada ka julma teoviisi tunnuseid ehk jõhkraid ja moonutavaid vigastusi või hoolimatust inimelu ja inimkeha suhtes. Või omab peksmine ainult julma viisi tunnuseid.<sup>145</sup> Autor tuvastas, et kaheksast lahendist, mis oleks võinud kvalifitseeruda KarS § 114 lg 1 p 1 järgi, ehk nii piinaval kui ka julmal viisil tapmisena, viie puhul oli tegemist peksmisega, mis kvalifitseeriti tavalise tapmisena. Seega on peksmine üks raskemini kvalifitseeritavaid tegusid, mille osas vahe tegemine KarS § 113 ja § 114 alusel ei ole selge.

Kohtulahendite analüüsist tulenevalt on autor seisukohal, et tappes kannatanu peksmisel on oluline kindlaks teha ajavahemik, millal vigastused tekitati ning millal kannatanu teadvuse kaotas. Kui lisaks käte ja jalgadega peksmisele kasutati vigastuste tekitamiseks mõnda muud vahendit, siis on vajalik teada vigastuste tekitamise järjekord. Seda kõike on vaja sisustamisel hinnata lisaks vigastuste hulga, paiknemise, löökide tugevusele ja suunatusele ning ajavahemikule vigastuste tekitamise ja surma vahel. Peksmise pikk periood, millele lisandub valu tekitamiseks vahendi kasutamine, lämmatamine või rohked vigastused viitavad autori arvates tapmisele raskendavate asjaoludega. Antud juhul tapmisele piinaval viisil. Pika perioodi kestnud peksmine, mis pannakse toime näiteks alaealiste laste nähes, jõhkrate ja moonutavate vigastuste tagajärjega, inimelu ja inimkeha suhtes hoolimatust näidates viitab autori arvates julmal viisil tapmisele.

Kõige silmatorkavaim puudus, mis püsib läbi kümne aasta ning pärsib tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise ühtlustumist, on see, kui kohtulahendites ei tehta selgepiiriliselt vahet raskendavatel asjaoludel. Samas on Riigikohtu 2007. a otsuse põhjal karistusseadustiku kommentaaridesse tehtud märge, et süüdistuses ja kohtuotsuses tuleb põhistatult näidata, kas tapmisviis loetakse piinavaks või julmaks.<sup>146</sup> Seda mõtet on korratud ka 2017. aasta Riigikohtu kriminaalkolleegiumi lahendis 1-15-10119 p 19, kus on väljendatud seisukohta, et kahte tapmisviisi ei saa samastada, need tuleb eraldi tuvastada ning põhjendada.<sup>147</sup>

---

<sup>145</sup> TrtRnKo 1-14-4097 p 3.7.

<sup>146</sup> J. Sootak. P.Pikamäe (koost) (viide 17), § 114/2.1; RKKKo 3-1-1-114-06.

<sup>147</sup> RKKKo 1-15-10119.

Lisaks tõi prof. Jaan Sootak oma Juridica artiklis välja grammatilise vea, mille vastu eksis Riigikohus oma 2016.a lahendis. Grammatiliselt ei ole õige viidata tapmisele piinaval ja/või julmal viisil.<sup>148</sup> Eesti kõrgeim kohus on seda väljendit kasutanud ka oma 2007. a kohtuotsuses.<sup>149</sup>

Kohtulahendite analüüsi tulemusena selgus, et kahe raskendava asjaolu koos sisustamine on kohtuotsuse põhiosas pigem erandjuhtum. 2013. a mõisteti isik süüdi tapmises piinaval ja julmal viisil. Kohtu seisukohast lähtuvalt tekitati kannatanule tervisekahjustused, mis ei suutnud tuua kaasa kohest teadvusekaotust. Arvestades tervisekahjustuste ulatuslikkust, paljusust, paiknemist ja iseloomu ning ohvri vastupanu puudumist, põhjustasid süüdimõistatud kannatanule pika aja jooksul teadlikult võimalikult suurt valutunnet, mis kohtu seisukoha järgi väljendas põhimõttelist ja erilist hoolimatust inimelu ja inimkeha kui väärtuse suhtes. Seega antud kohtuasjas sisustati kahte raskendavat asjaolu koos, mis läheb vastuollu varasemalt mainitud Riigikohtu seisukohaga tuvastada ja põhistada erinevad tapmisviisid eraldi.<sup>150</sup> Röövimist ja omakasu samastati Harju Maakohtu lahendis. Antud juhul on viga tehtud juba süüdistuse esitamisel.<sup>151</sup> Selle vea parandas hiljem Tallinna Ringkonnakohus.<sup>152</sup>

Magistritöö autor leiab, et kuigi kohtuotsuste põhiosas eristatakse kahte tapmisviisi, siis resolutiivosas järgitakse küll KrMS § 313 lg 1 punktis 2 ning KrMS § 314 lg 1 punktis 2 sätestatud, kuid minnakse vastuollu Riigikohtu kriminaalkolleegiumi poolt väljendatud seisukohtadega. Nimelt resolutiivosas märgitakse süüditunnistamine KarS § 114 lg 1 p 1 alusel alati punkti täpsusega. Autor näeb probleemi selles, kui isikut on süüdistatud tapmises piinaval ja julmal viisil, kuid süüdimõistatud otsuse põhiosast lähtuvalt ainult ühe tapmisviisi järgi, märgitakse resolutiivosas süüdimõistmine ainult punkti täpsusega. Õigekstunnistamine teise tapmisviisi osas on üldjuhul puudu. Ainult Tallinna Ringkonnakohus ja Riigikohus on autorile teada olevalt kasutanud lühendit „alt“ viitamaks piinavale või julmale viisile.<sup>153</sup> Samuti tuleneb kohtupraktika analüüsist, et maakohtud mõistsid süüdistuses tapmises piinaval ja julmal viisil, süüdi ainult ühe mõrvatunnuse järgi kuues kohtuotsuses. Samas on ainult ühes Harju Maakohtu ning kahes Tallinna Ringkonnakohtu otsuse resolutiivosas õigeks mõistetud ühe tapmisviisi osas, kui isikut on süüdistatud tapmises julmal ja piinaval viisil.<sup>154</sup>

---

<sup>148</sup> J.Sootak (viide 18), lk 578.

<sup>149</sup> RKKKo 3-1-1-114-06 p 8.2.

<sup>150</sup> HMKo 1-13-8601.

<sup>151</sup> HMKo 1-15-3109.

<sup>152</sup> TlnRnKo 1-15-3109.

<sup>153</sup> TlnRnKo 1-07-411.

<sup>154</sup> HMKo 1-13-3731; TlnRnKo 1-07-411; TlnRnKo 1-09-15296.

Riigikohus on korduvalt võtnud seisukoha, kuidas ja mida tuleb kajastada kohtuotsuse resolutiivosas. Nii on Eesti kõrgeim kohus leidnud, et otsuses tuleb osaliselt õigeks mõistmisel kajastada seda ka resolutiivosas. Seega peab resolutiivosa kajastama otsuse põhiosas tehtud järeldusi süüdistuse mahu vähendamise kohta. Lahendist selgub, et see ei hõlma ainult prokuröri loobumist süüdistusest, vaid ka maakohtu järeldusi ja seisukohti<sup>155</sup> Samuti on Riigikohtu kriminaalkolleegium väljendanud seisukohta, et kohus peab oma seisukohad põhija resolutiivosas sõnastama võimalikult selgelt. Resolutsiooni täpsus on eriti oluline, kuna KrMS § 315 lg 4 ja KrMS § 343 lg 2 kohaselt võib nii maa- kui ka ringkonnakohtu otsuse kuulutamisel kuulutada üksnes selle resolutiivosa. Resolutiivosa seisukohad peavad olema üheselt mõistetavad ilma kohtuotsuse põhiosas esitatud motiivideta.<sup>156</sup>

Seega tulenevalt Riigikohtu seisukohtadest, kui süüdistus on esitatud kahe tapmisviisi järgi, kuid süüdi mõistetakse ainult ühe alusel, peab resolutiivosa kajastama õigeksmõistmist teise tapmisviisi järgi. Autori hinnangul ei saa kohtupraktikat ühtlustuda, kui resolutiivosas on isik ainult süüdi mõistetud KarS § 114 lg 1 p 1 järgi. See läheb vastuollu Riigikohtu seisukohaga, et kohtuotsused peavad olema selged ning resolutiivosad üheselt mõistetavad.<sup>157</sup> Seega leiab autor, et resolutiivosas kahe mõrvatunnuse eristamata jätmine mõjutab tunnuste sisustamist eriti, kui süüdistus on esitatud mõlema tapmisviisi järgi, sest süvenemata kohtuotsuse põhiosas saab teha järelduse, et süüdi mõisteti mõlema tunnuse järgi.

Analüüsides kohtuotsuseid jõudis autor järelduseni, et üheselt mõistetavuse huvides, kui isikut on süüdistatud nii julmal kui ka piinaval viisil tapmises, peaks kohtuotsuste põhiosas eraldi sisustama kahte tapmiseviisi. Samuti oleks selgemini mõistetav, kui kohtud kasutaksid Tallinna Ringkonnakohtu ja Riigikohtu eeskujul lisaks mõrvatunnuse punkti väljatoomisele ka täpsustusi „alt 1“ tähistamiseks tapmise piinavat viisi ja „alt 2“ tähistamiseks tapmise julma viisi.

<sup>158</sup>Kui kohus mõistab süüdistuses esitatud ühe tunnuse osas isiku õigeks, peaks see otsus kajastuma antud täpsustusi kasutades väljendatud olema ka kohtuotsuse resolutsioonis. Kõik see on autori arvates vajalik, et vältida olukorda, mis tekkis Pärnu Maakohtul, kui ta tunnistas isiku süüdi KarS § 114 lg 1 p 1,3 järgi ning õigeks KarS § 114 p 1 järgi. <sup>159</sup> Selguse huvides märgib autor, et antud juhul tunnistati isik süüdi tapmises julmal viisil ja õigeks tapmises piinaval viisil.<sup>160</sup>

---

<sup>155</sup> RKKKo 3-1-1-61-08 p 15.1.

<sup>156</sup> RKKKo 3-1-1-20-14 p 11.1.

<sup>157</sup> *Ibid.*

<sup>158</sup> TlnRnKo 1-07-411; RKKKo 1-15-10119.

<sup>159</sup> PMKo 1-16-3942.

<sup>160</sup> S. Andok (viide 64).

Tapmise koosseisu raskendavate asjaoludena on piinav ja julm viis määratlemata õigusmõisted. Üldiselt aitavad ühetaolist kohaldamist tagada Riigikohtu poolt antud õigusnormi tõlgendused, kuid määratlemata õigusmõistete puhul on see teatud määral piiratud.<sup>161</sup> Riigikohtu kriminaalkolleegium selgitas piinavat ja julma viisi kui tapmise kvalifitseerivaid koosseisutunnuseid autori poolt analüüsitud valimi perioodil kõige põhjalikumalt lahendis 1-15-10119. Selgitustest lähtuvalt peab julmuse ja tapmisteo vahel olema vahetu seos. Julm viis ei pea avalduma ainult vahetult kannatanu suhtes toimepandus (nt rohkearvuline kirvega löömine), vaid see võib avalduda ka välistes asjaoludes (nt ohvri tapmises veebipõhise otseülekande käigus). Piinav viis on samas seostatav ainult tapetuga. Peamine seisukoht, mis hakkab edaspidi kohtupraktikat ühtlustama on see, et KarS § 114 kaitseb õigushüvena elu ning seega kõik hilisemad käitumisaktid laibaga pärast inimese tapmist, ei saa enam seda hüve rünnata ja seega ei ole kvalifitseeritavad KarS § 114 lg 1 p 1 järgi.<sup>162</sup> Kõige enam mõjutab see autori arvates tapmise julma viisi, sest tulenevalt varasemast kohtupraktikast sisustati julma viisi korduvalt tegudega, mis pandi toime kannatanu suhtes peale tema surma.

Kohtupraktika analüüsi põhjal tuvastas autor, et kõik maakohtud olid kümne aastase perioodi jooksul vähemalt korra julma viisi sisustamisel tuginenud tegudele, mis pandi kannatanu suhtes toime peale tapmistegu.<sup>163</sup> Samuti avaldas Tallinna Ringkonnakohus korduvalt seisukohta, et lisaks vahetule tapmisteole võib julm viis väljenduda toimingutes pärast tapmist. 2011. aasta lahendis loetles Tallinna Ringkonnakohus selliste tegudena nt lahtiriietamist ja riiete minema viskamist, millest nähtub eriline põlgus ohvri vastu. Viidatud on ka Riigikohtu lahendile 3-1-1-114-06, kuid antud otsuses ei ole välja toodud, et julmus võib väljenduda tegudes peale surma.<sup>164</sup> 2014. a kohtulahendis on Tallinna Ringkonnakohus pidanud võimalikuks tapmise julma viisi sisustada surnukeha hilisema peitmise abil.<sup>165</sup> 2016. aasta kohtuotsuses on viidatud, et julmusena saab käsitleda laiba hävitamist või muul viisil rüvetamist, kuid seda vaid juhul, kui selle eesmärgiks ei ole kuriteo varjamine.<sup>166</sup> Samas Tartu Ringkonnakohus esitas 2012. aasta kohtuotsuses seisukoha, et kui süüdistatavad pidasid keha tiiki viskamisel kannatanut surnuks, siis nad ei vastuta tapmise eest, mis on toime pandud julmal viisil. Tartu

---

<sup>161</sup> I. Jürgen. Materiaalõiguse ebaõige kohaldamine kui kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alus kriminaalmenetluses - Juridica 2004/I, lk 34; M. Sillaots. Kohtunikuõiguse võimalikkusest ja vajalikkusest kontinentaal-euroopalikus õiguskorras. Tartu: Atlex, 1997, lk 85-86.

<sup>162</sup> RKKKo 1-15-10119; A.Tšitškan jt (koost). Riigikohtu praktika kriminaal- ja väärtetasjades september-detsember 2017. Aktuaalse praktika ülevaade. Tartu: 2018, lk 4. Arvutivõrgus: [https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2017/Riigikohtu\\_praktika\\_ylevaade\\_kriminaal-%20ja%20v%C3%A4%C3%A4rteoasjad\\_2017\\_3.pdf](https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyygid/2017/Riigikohtu_praktika_ylevaade_kriminaal-%20ja%20v%C3%A4%C3%A4rteoasjad_2017_3.pdf). (27.04.2019).

<sup>163</sup> TMKo 1-08-8629; HMKo 1-13-1235; VMKo 1-12-10864; PMKo 1-15-2168.

<sup>164</sup> TlnRnKo 1-10-17278 p 7.2; RKKKo 3-1-1-114-06.

<sup>165</sup> TlnRnKo 1-14-3268.

<sup>166</sup> TlnRnK 1-15-10119 p 7.4.

Ringkonnakohus põhjendas oma seisukohta tahtluse puudumisega julma viisi osas.<sup>167</sup> Seega ringkonnakohus otseselt ei võtnud seisukohta, kas surma järgsete toimingutega on võimalik sisustada tapmise julma viisi.

Riigikohus tõi julma ja piinava viisi sisustamisel välja ka võimaluse mõrvatunnuseid sisustada läbi lähedase juuresolekul toimepandud tapmise, toimepanija tahtlus hõlmab ka selle teo. Käsitlemaks lähedase juuresolekul toime pandud tapmist piinava viisina, tuleb tuvastada, kas lähedase juuresolek põhjustas tapetule märkimisväärsed surmaeelseid üleelamisi ja kannatusi. Sama tegu käsitlemaks julma viisina tuleb kohtu seisukoha järgi tuvastada tapetu ja tapmisteo tunnistajaks oleva isiku vaheline emotsionaalne lähedussuhe, mis teo toimepanemise välist jõhkruks peaks võimendama ja mida toimepanija teadlikult ära kasutab.<sup>168</sup> Riigikohtu kriminaalkolleegiumi seisukohale on eriarvamust avaldanud Eerik Kergandberg, kelle arvates emotsionaalse lähedussuhe on faktiline asjaolu, mida kohus ei saa omistada.<sup>169</sup> Prof. J. Sootak on oma artiklis leidnud, et võimalikku kolme kohtuastet läbivate vaidluste vältimiseks oleks mõistlik loobuda emotsionaalse lähedussuhte kontrollist ja teha seda ainult juhtudel, kui on alust arvata, et selline positiivne suhe puudus.<sup>170</sup>

Analüüsides kohtuotsuseid jõudis autor järelduseni, et julma viisi sisustamine ei olnud ühtne valimi perioodil. Ringkonnakohtud olid pigem eri seisukohtadel julma viisi sisustamisel läbi tapmisteo järgnevate toimingute. Tallinna Ringkonnakohus sisustas korduvalt tapmise julma viisi tapmisteo järgnenud toimingutega. Tartu Ringkonnakohus valimi perioodil, vaid korra väljendas seisukohta, et kuna süüdistatavad pidasid kannatanut surnuks, siis keha tiiki viskamist ei saa tapmise julma viisina käsitleda. Riigikohtu seisukoha põhjal on võimalik edaspidi kohtupraktikat ühtlustada ning tapmise julma viisi mitte sisustada läbi tapmisteo järgnevate toimingute. Samas ei suuda autor nõustuda Riigikohtu seisukohaga, et kohtud peaksid tapmise julma viisi sisustamisel, kui tegu on pandud toime lähedase juuresolekul, tuvastama emotsionaalse lähedussuhte. Autor ei suuda tuvastada, milliste kriteeriumite järgi sellist suhet peaks tuvastama ning pooldab antud juhul prof. J. Sootaki seisukohta, et sellisel juhul võiks kaaluda emotsionaalse lähedussuhte tuvastamist, kui selgelt on võimalik hinnata positiivse suhte puudumist.

Kohtupraktika analüüsi põhjal tuvastas autor, et Tartu Ringkonnakohus oli kahes lahendis Tartu Maakohtule ette heitnud tapmise üldohtliku viisi ülemäära laia tõlgendust.<sup>171</sup> Tulenevalt

---

<sup>167</sup> TrtRnKo 1-11-13095.

<sup>168</sup> RKKKo 1-15-10119 p 20.

<sup>169</sup> E. Kergandberg. Eriarvamus Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 9. novembri 2017. aasta otsuse 1-15-10119 juurde.

<sup>170</sup> J.Sootak (viide 18), lk 579.

<sup>171</sup> TrtRnKo 1-17-1456 p 25.8; TrtRnKo 1-16-6312 p 18.

Riigikohtu kriminaalkolleegiumi 2009. aasta seisukohast on üldohtliku viisiga tegemist, kui tapmisteoga seatakse reaalsesse ohtu ka kolmanda isiku elu või tervis. Lisaks on Tartu Ringkonnakohus avaldanud seisukohta, et tapmise üldohtliku viisi ei saa sisustada üksnes vahendi abil, vaid vaja on, et selle vahendi kasutamise viis oleks antud tingimustes üldohtlik. Seega kortermaja trepikojas huupi tulistamisel võib tapmine olla sooritatud üldohtlikul viisil, kui laskja ei kontrolli saabuvat tagajärge. Samas sihilikult mitut isikut trepikojas tulistades ei tee tegu üldohtlikuks, kui puuduvad teised sisustamise tunnused.<sup>172</sup> Tartu Ringkonnakohus on sarnast seisukohta esitanud ka hiljem ning pidanud sisustamist ülemäära laiaks, kui üldohtlikku toimepanemist on põhistatud ainult süütamisega.<sup>173</sup>

Analüüsides kohtupraktikat jõudis autor järelduseni, et kuigi tapmise üldohtliku viisi sisustamine ei ole ülemäära probleemne on oluline kinni pidada teatud sisustamise põhimõtetest. Nimelt tapmisel üldohtlikul viisil peab olema tõestatud ära reaalne oht kolmanda(te)le isiku(te)le. Seda ei saa sisustada sündmuskohal viibinud isiku tajumise järgi.<sup>174</sup> Kolmandad isikud ei saa olla hõlmatud süüdistatava otsese tapmise tahtlusega, sest kui isik süütab maja ja soovib seal viibivate isikute surma ning ta teab, mitu isikut majas viibib. Sellisel juhul ei ole tegemist tapmisega üldohtlikul viisil, sest puudub kolmas isik, keda ohustaks reaalne oht.<sup>175</sup> Autori tõi välja, et kohtupraktikas on üldohtliku viisi sisustatud läbi süütamise vahendi, mis on üksinda sisustamise elemendina puudulik, sest esmaselt on oluline, et vahendi kasutamiseviis peab olema üldohtlik. Seega tulistamine iseenesest ei ole üldohtlik, kuid teatud asjaolud võivad luua olud, mis teevad selle ohtlikuks. Sisustamisel tuleb hinnata tulistaja relva käsitlemise oskusi ja muid asjaolusid nagu alkoholi-või narkojoove.<sup>176</sup> Samuti on üldohtliku tulistamist sisustatud sellega, kui tuli või muu laskerelva kasutatakse nii, et sellest võib ohvri asemel või temale lisaks tabada kolmandat isikut.<sup>177</sup>

Kohtupraktika analüüsi põhjal on võimalik järeldada, et lisaks raskendavate asjaolude loetelu punkti viie kahe alternatiivse tunnuse eristamisele, esinevad mõned probleemid ka raskendavate asjaolude sisustamisel. Tapmise koosseisu täitmisel seoses röövimisega on kohtud küll korduvalt välja toonud, et sisustamisel tuleb täita nii röövimise kui ka tapmise koosseis, kuid röövimise puhul on probleemne vara hõivamise soovi tuvastamine.<sup>178</sup> Töös eelnevalt välja toodud Riigikohtu lahendis 3-1-1-12-09 on kriminaalkolleegium asunud seisukohale, et

---

<sup>172</sup> TrtRnKo 1-15-6312 p 18-19.

<sup>173</sup> TrtRnKo 1-171456 p 25.7-25.8.

<sup>174</sup> TrtRnKo 1-11-12514.

<sup>175</sup> TrtRnKo 1-17-1456 p 25.8.

<sup>176</sup> RKKKo 3-1-1-36-09.

<sup>177</sup> RKKKo III-1/1-22/94.

<sup>178</sup> TrtRnKo 1-10-2519; TrtRnKo 1-15-3701.

röövimise subjektiivse koosseisu puhul ei ole vaja, et vägivalla kasutamise tahtlusega peab samaaegselt olemas olema asja hõivamise tahtlus.<sup>179</sup> See tähendab, et tegu kvalifitseeritakse röövimise järgi ka siis, kui isikul tekkis võõra asja ära võtmise soov alles kannatanu vastupanuvõimetu seisundi mõjul. Samas kohtupraktikast tulenevalt on vajalik tuvastada tapmise koosseisu puhul seoses röövimisega vara hõivamise soov enne tapmist. Sellist seisukohta on avaldanud Tallinna Ringkonnakohus. Otsusest lähtuvalt kasutatakse röövimise subjektiivse koosseisu tuvastamiseks ajalis-ruumilist kriteeriumi ning vägivalla järelmõju kriteeriumit. Samas ei oma need kriteeriumid tähtsust röövmõrva subjektiivse koosseisu tuvastamisel.<sup>180</sup> Seega lähtuvalt ringkonnakohtu lahendist ei ole õige toetuda tapmise sisustamisel, mis on toime pandud seoses röövimisega Riigikohtu lahendile, mis röövimise koosseisu loeb täidetuks, kui vara hõivamise tahtlus tekkis peale vägivalla tegu. Samuti ei ole õige sisustada soovi vara omastada läbi kannatanu vigastuste ja nende arvu.<sup>181</sup> Tallinna Ringkonnakohtu 2017. aasta otsusest nähtub, et kolleegium toetus varasemalt mainitud Riigikohtu lahendile, mis tehti seoses röövimisega, ning nentis, et vägivalla kasutamist ei saa lugeda lõppenuks, kui vägivallategu on juba sooritatud, kuid selle toime kestab edasi. Tallinna Ringkonnakohus sisustas koosseisu täitmist läbi vahetu ajalis-ruumilise seotuse ning luges noaga löömise ja vara hõivamise seotust.<sup>182</sup> Seega lähtuvalt ringkonnakohtu lahenditest on koosseisu täitmise hindamisel võimalik tugineda ajalis-ruumilisele kriteeriumile vägivalla teo ja vara hõivamise seotuse tuvastamisel, kuid subjektiivse koosseisu tuvastamisel ei oma see kriteerium tähtsust ja soov vara hõivata peab olemas olema teo toimepanemise ajal.

Samas üldpilti hinnates on siiski tegemist üksikute vale sisustamisega, peamine probleem ei seostu sisustamisega, vaid tõendite puudulikkusega ehk ei ole tõendatud isiku soov vara hõivata.<sup>183</sup>

Seega jõudis autor kohtupraktikat analüüsides järelduseni, et olulisi sisustamise probleeme tapmise osas seoses röövimisega ei esine. Vara hõivamise soov peab isikule esinema juba vägivalda kasutades ning seda ei saa sisustada läbi ohvri vigastuste. Oluline on ka, et vägivalla kasutamist ei saa lugeda lõppenuks, kui vägivallategu on juba sooritatud, kuid selle toime kestab veel edasi. Sarnaselt röövimise koosseisuga on tegemist kestva vägivallaga, mida ära kasutades hõivatakse vara. Sisustamisel on kasutatud vahetut ajalis-ruumilist seotust vägivalla ja vara hõivamise vahel.<sup>184</sup>

---

<sup>179</sup> RKKKo 3-1-1-12-09.

<sup>180</sup> TlnRnKo 1-15-3701 p 6.

<sup>181</sup> TrRnKo 1-10-2519.

<sup>182</sup> TlnRnKo 1-17-3084.

<sup>183</sup> TrtRnKo 1-10-2519; TrtRnKo 1-09-11836.

<sup>184</sup> TlnRnKo 1-17-3084.



Kohtupraktika analüüsist tuvastas autor, et tapmise omakasu motiivi omastamisega oli probleeme vähemalt kahes kohtulahendis. Nimelt on valimi perioodil nii Viru Maakohus kui ka Tallinna Ringkonnakohus omastanud omakasu motiivi vastavalt kihutajale ja kaasaaitajatele, kellel tegelikult puudus ainelise kasu saamise eesmärk.<sup>185</sup> Võttes arvesse, et omakasu motiiv on eriline isikutunnus KarS § 24 lg 1 alusel läheb kohtute seisukoht vastuollu KarS § 24 lg 3 sisalduva põhimõttega, millel kohaselt kehtiv seaduses sätestatud vastutust raskendav, kergendav või välistav eriline isikutunnus üksnes erilise isikutunnusega toimepanija suhtes. See ei tähenda, et eriline isikutunnus on kohaldatav ainult kuriteo täideviijale.<sup>186</sup> Seega ei piisa sisustamisel omakasu motiivi olemasolu nentimisest näiteks täideviijal ja öelda, et osavõtjad olid teadlikud sellest, vaid igale süüdistatavale peab see olema omastatav ehk ta peab tegutsema ainelise kasu saamise eesmärgil.

Valimi perioodi algul väljendas Riigikohtu kriminaalkolleegium seisukohta, tegelikul kasu saamisel ei ole omakasu motiivi sisustamisel tähtsust, oluline on kasu saamise eesmärk.<sup>187</sup> Seda on hiljem väljendanud nii Tallinna kui ka Tartu Ringkonnakohus.<sup>188</sup> Huvitav oli antud lahendi puhul ka Riigikohtu hinnang, et ei piisa pelgalt faktist, et isik on võlgu jaatamaks omakasu motiivi.<sup>189</sup>

Seega omakasu motiivi on Riigikohtu seisukohtade pinnalt ühtlustatud juba valimiperioodi algusest peale. Seega kohtud on üheselt järeldanud, et kasu saamisel ei ole tähtsust omakasu motiivi sisustamisel. Kohtud on sisustanud raskendavat asjaolu kavatsusega tappa ainelise kasu saamise eesmärgil. Sisustamise probleemina kerkis üles erilise isikutunnuse põhimõte, mille edaspidiseks kohtupraktika ühtlustamiseks Riigikohtu kriminaalkolleegium väljendas seisukohta, et see kehtib üksnes isiku suhtes, kelle puhul on tuvastatav ainelise kasu saamise eesmärk. Teadmine, et teine isik tegutseb omakasu motiivil ei anna õigust seda süüdistatava suhtes kvalifitseerida, kui tapmisena omakasu motiivil.

Erandlik on Pärnu Maakohtu lahend, milles isik mõisteti süüdi nii tapmises omakasu motiivil kui ka seoses röövimisega. Maakohtu otsuse põhjendustes lähtuvalt tegutses süüdistatav algselt omakasu motiivil rünnates taksojuhti, et mitte maksta taksoarvet. Seejärel kasvas süüdistatava soov üle röövimiseks ning ta nõudis kannatanult raha. Töö autori hinnangul jäi maakohtu otsuses puudu tapmisel seoses röövimisega subjektiivse koosseisu tuvastamisest. Nimelt on kohtuotsuses välja toodud, et röövmõrva sisustamisel tuleb täita samaaegselt tapmise ja

---

<sup>185</sup> TlnRnKo 1-15-599; TrtRnK 1-08-3124.

<sup>186</sup> RKKKo 3-1-1-36-09.

<sup>187</sup> RKKKo 3-1-1-36-09 p 14.5.

<sup>188</sup> TlnRnKo 1-11-14005; TrtRnKo 3-11-3150.

<sup>189</sup> RKKKo 3-1-1-36-09.

röövimise koosseis. Röövimise koosseis on täidetud kohtu seisukohalt raha nõudmisega. KarS kommenteeritud väljaandes on rõhutatud, et röövimist ja omakasu motiivi eristab see, et omakasu motiivi puhul tegutseb isik kavatselt tapmise osas. Omakasu motiivi on kohtulahendis ka sisustatud. Samas lähtuvalt Tallinna Ringkonnakohtu seisukohast on subjektiivse koosseisu sisustamine erinev KarS § 200 järgi röövimise subjektiivse koosseisu sisustamisest. Nimelt ei oma ringkonnakohtu seisukoha järgi tähtsust ajalis-ruumiline ja vägivalla järeloomõju kriteerium, sest vägivalla kasutamisel, kui põhjustatakse kannatanu surm, ei kohaldata KarS § 114 lg 1 p 5 alt 1-te, kui süüdlase soov hõivata ohvri vara või nautida muud kasu tekkis alles pärast tapmist.<sup>190</sup> Autori hinnangul, lähtuvalt Tallinna Ringkonnakohtu seisukohast, noaga löömisel täideti omakasu motiiv nagu kohtulahendis on välja toodud. Samas ei nähtu kohtu põhjendustest, et vägivalla kasutamise tahtlusega samal ajal täideti asja hõivamise tahtlus, mis puudutab raha nõuet.

Seega autori arvates, läheb antud lahend vastuollu Tallinna Ringkonnakohtu poolt väljendatud seisukohaga, mille alusel ei saa röövmõrva subjektiivset koosseisu tuvastada ajalis-ruumilise ja vägivallamõju kriteeriumiga. Kohtuotsusest peaks autori arvates selgemalt nähtuma, et vara hõivamise soov, mis puudutab nõutud sularaha, tekkis süüdistataval vägivalla kasutamise ajal. Antud juhul nähtub, et soov röövida tekkis süüdistataval peale noaga kõrri löömist ning seega ei ole täidetud tapmise koosseisu seoses röövimisega subjektiivne külg.

Magistritöö esimeses peatükis on võrdluseks välja toodud Inglismaal ja Walesis kehtivad õigusnormid, mis käsitlevad tapmise koosseisu. Erinevalt Eestist kujunevad üldise õiguse ja õiglase õiguse normide kogumid Suurbritannias kohtute õigustmõistva tegevuse käigus ja nende poolt rakendatavat tavaõigust.<sup>191</sup> Tulenevalt läbi ajaloo kujunenud õigusnormidest loetakse mõrvaks Inglismaal ja Walesis kõik tahtlikud tapmised. Loomulikult on seal erandeid, kuid üldiselt kui süüdistataval esineb tapmise tahtlus või on soov teha tõsiselt viga, kvalifitseeritakse tegu mõrvaks.<sup>192</sup> Mõrva eest on ette nähtud eluaegne vanglakaristus.<sup>193</sup>

Mõrva eest süüdimõistetute tegude raskusastmed pannakse paika lähtuvalt *Criminal Justice Act 2003*-st. Autor esitab tapmise koosseisu raskendavate asjaolude osas võrdluse just antud õigusnormide kogumis (§ 4 - § 5A) sätestatuga, sest need panevad paika tapmise teo raskusastmed sisaldades endas loetelusid asjaoludest, mille esinemisel hinnatakse kuriteo raskemaks kui tavapärase tapmine. *Criminal Justice Act 2003* 21. osas §-s 4 sätestatakse

---

<sup>190</sup> TlnRnKo 1-15-3701 p 6.

<sup>191</sup> R. Narits, lk 58-59.

<sup>192</sup> J. Etherton jt (koost), lk 3-4.

<sup>193</sup> Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965. Arvutivõrgus:  
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/71/contents>. (27.04.2019).

erakordselt raske kuriteo koosseisu võimalikud asjaolud. Sama õigusnormide kogumi § 5 ja § 5A sätestavad vastavalt eriti raske ja piisavalt tõsise kuriteo asjaolud.<sup>194</sup>

Hinnates Eestis kehtiva KarS § 114 lg 1 sätestatud raskendavate asjaoludega on võimalik tuua mitmeid paralleele Inglismaal ja Walesis kujunenud põhimõtetega. Eestis on tapmise raskendavate asjaolude loetelu esimeses punktis sätestatud piinav ja julm viis. *Criminal Justice Act 2003* 21. osast on võimalik tuua võrdlus § 4 lg 2 sätestatuga, kus kahe või enama isiku tapmisel on üheks raskendava asjaolu alternatiiviks välja toodud seksuaalne ja sadistlik teoviis, mis lubab tegu hinnata erakordselt raskeks. Samuti on § 5 lg 2 sätestatud tapmise raskendava asjaoluna seksuaalne ja sadistlik teuviis.<sup>195</sup>

Sadistliku teo sisustamisele on antud hinnang kohtuasjas *Bonellie & Ors v R*, kus noored amatöörpoksijad, eelnevalt mõnitasid ja lõpuks peksid surnuks noore, kes oli veetnud üheksa aastat psühhiaatriaiglas ning otsis sõprust lõpuks süüdimõistetute seltskonnas. Kohus kasutas sadistliku käitumise sisustamisel oma selgitustes isegi sõnaraamatu definitsiooni, mille järgi on sadism teiste isikute valust, kannatustest või alandusest vaimustumine. Samas nentis kohus, et tavaliselt inimesed, kes ründavad teist isikut, naudivad vigastuste tekitamist. Eriti kui tegemist on näiteks peksmisega, et uhkeldada teoga sõprade ees. Seega ei lugenud kohus antud tegu sadistliku teo alla. Samas esitas seisukoha, et eriti raske kuriteo puhul peab olema tunduvalt suurem teadlikus rõõmust valu, kannatuste või alanduste tekitamisel.<sup>196</sup> Sadistlikku ja seksuaalset tegevviisi on hinnatud ka läbi vaimse või füüsilise kannatuse, mida ohver pidi enne surma tundma.<sup>197</sup> Seega võrreldes KarS § 114 lg 1 p-s 1 sätestatuga on sisustatakse sadistlikku tegu palju laiemalt.

Töö autor ei tuvastanud, et Inglismaal ja Walesis oleks üldohtliku tapmise viisi eraldi kuriteo raskusastet hindava asjaoluna välja toodud.

Kahe või enama isiku tapmine oli välja toodud nii erakordselt raskeks kui ka eriti raskeks hinnatava kuriteo raskendavate asjaolude nimekirjas. Erinevuseks oli see, et erakordselt raskeks kuriteoks hindamisel peab kahe või enama isiku tapmisel esinema veel mõni raskendav asjaolu.

Vähemalt teistkordne tapmine oli välja toodud ka erakordselt raskeks tapmiseks hindamisel ühe raskendava asjaoluna.

---

<sup>194</sup> Criminal Justice Act 2003. Arvutivõrgus:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/schedule/21/crossheading/starting-points>. (27.04.2019).

<sup>195</sup> *Ibid.*

<sup>196</sup> *Bonellie & Ors, R v* (2008) EWCA Crim 1417. Arvutivõrgus:

<http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2008/1417.html>. (27.04.2019).;

<sup>197</sup> *McIver, Re minimum term* (2005) EWHC 1935 (QB). Arvutivõrgus:

<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2005/1935.html>. (27.04.2019).

Tapmine, mis on toime pandud seoses röövimisega või omakasu motiivil on välja toodud *Criminal Justice Act 2003* 21. osa § 5 lõikes 2 p-s C. See tähendab, et tegemist ei ole erakordselt raske mõrvatunnusega, vaid eriti raske tapmise tunnuseks.

Samuti ei ole Inglismaa ja Walesi õigusnormide kogumikus välja toodud tapmise raskusastet väljendava asjaoluna Eestis KarS § 114 lg 1 p-s 6 sätestatud ehk teise süüteo varjamise või toimepanemise hõlbustamise eesmärgil.

Tapmine lõhkeseadeldist või lõhkeainet kasutades on Inglismaal ja Walesis hinnatav kui eriti raske tegu *Criminal Justice Act 2003* 21. osa § 5 lg 2 p B järgi.

Eesti õiguses tapmise raskendava asjaoluna sätestatud kättemaks ametialase tegevuse eest on võrreldav ilmselt politsei- või vanglaametniku tapmisega, kus ametnik tegutses oma töökohustuste raames. Seega tapmine oleks erakordselt raske süütegu Inglismaal ja Walesis.

Võrdlusest nähtub, et kõiki Eestis kehtivaid tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid ei ole sätestatud võrdlusriigi nimekirjas raskusastet väljendavate asjaoludena. Samuti ei ole kõiki Eestis kehtivaid tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid Inglismaal ja Walesis hinnatud sama kaaluga ehk osad kattuvad raskendavad asjaolud viitavad Inglismaal ja Walesis erakordselt raskele ja osad eriti raskele kuriteole.

Kõige rohkem pakub sisustamisel raskust KarS § 114 lg 1 p 1 ehk tapmine piinaval ja julmal viisil. Antud punkt on autori arvates võimalik paigutada *Criminal Justice Act 2003* osa 21 asjaolu alla, mis käsitleb tapmist, mis hõlmab seksuaalset või sadistlikku tegu. Kohtulahendite pinnalt on võimalik järeldada, et Inglismaal ja Walesis on seksuaalse ja sadistliku teoviisi tõlgendus laiem kui Eestis. Samas on Eesti raskendavate asjaolude loeteluga võrreldes rohkem ohvrit kirjeldavaid asjaolusid ning rohkem on tahtliku tapmise raskusastmeid ehk mõrva raskusastmeid erinevate karistumääradega. Samas leiab autor, et Eestis ei ole vajalik mõrvatunnuseid raskusastme järgi liigitada ning samuti ei tuvastanud autor võrdlusriigi õigusest täpsemaid tapmise raskendavaid asjaolusid või raskendavate asjaolude sisustamisi, mida võiks kaaluda KarS-i muutmiseks.

Analüüsi lõpetuseks vastab autor antud magistriöö hüpoteesis püstitatud küsimustele. Küsimused on püstitatud kohtupraktika ühtlustamise eesmärgil ning empiirilise uurimuse tulemuste hindamiseks. Esimene küsimus on püstitatud hindamiseks empiirilise uurimuse tulemusi olles sõnastatud järgmiselt - kas uuritavate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine on erinevates kohtuastmetes ühtlustunud ?

Antud magistritöö raames on esitatud KarS § 114 lg 1 p 1, 2 ja 5 järgi empiirilise uurimuse tulemused ning analüüs, mis puudutavad kohtulahendeid ajavahemikul 2008 – 2017. Töö kajastab viit tapmise koosseisu raskendavat asjaolu, mille osas autor tuvastas kõige enam tehtud kohtuotsuseid ning mille osas õiguskirjanduse põhjal esineb enim määratlematust. Esimesele hüpoteesis püstitatud küsimusele annab autor üldistavalt hinnangu, et tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine ei ole kohtupraktikas analüüsitud punktide osas ühtlustunud. Peamine probleem seisneb julma ja piinava viisi sisustamisel, kuid ka kolme teise mõrvatunnuse sisustamise osas nähtub erinevaid või puudulikke tõlgendusi.

Selgitamaks oma hinnangut vastab autor hüpoteesis esitatud teisele küsimusele: millised on tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise peamised probleemkohad? Esimeseks probleemkohaks on alternatiiv-aktiivsete raskendavate asjaolude mitte eristamine. Eristamise puudulikus väljendub juba kohtuotsuse resolutiivosas, kus näiteks isikut mõistetakse süüdi ning õigeks ühes kohtuotsuses sama paragrahvi, lõike ja punkti alusel. Autori arvates kandub seetõttu eristamise puudulikkus üle ka kohtuotsuse põhiossa, mis ei lase raskendavate asjaolude sisustamisel ühtlustuda. Resolutiivosas punkti täpsusega õigeks ja süüdi mõistmine ei lähe vastuollu KrMS § 313 lg 1 p-s 2 ja § 314 lg 1 p-s 2 sätestatuga, kuid tulenevalt Riigikohtu seisukohtadest peaksid kohtuotsuste resolutiivosad olema selged, täpsed ja üheselt mõistetavad.<sup>198</sup> Samuti tuleb resolutiivosas kajastada põhiosas tehtud järeldusi õigeks mõistmise osas.<sup>199</sup> Autor hindab antud teemat, kui raskendavate asjaolude sisustamise ühtlustumise probleemina, sest leiab, et selgelt ja üheselt mõistetavate järelduste puudumine süvendab põhiosas mõrvatunnuste sisustamisel tehtud kahe asjaolu samastamisi.

Julma ja piinava viisi sisustamise üks probleemkohtadest on peksmine, mida Riigikohtu seisukoha järgi on võimalik kvalifitseerida julmaks ja piinavaks.<sup>200</sup> Madalama astmed kohtu on peksmised üldiselt kvalifitseerinud piinavaks. Empiirilise uurimuse tulemusena tuvastas autor 18 kohtulahendit, milles isikut oleks autori arvates pidanud süüdistama tapmises piinaval või tapmises piinaval ja julmal viisil. Arvestades, et 18 kohtulahendis süüdistati isikuid piinaval viisil tapmises ja 19 julmal viisil tapmises, siis veel kaheksateistkümne kohtulahendi tuvastamine on suur arv.

Teine probleemkoht piinava viisi sisustamisel on kannatanu alkoholijoobele toetumine. Piinava viisi sisustamisel on korduvalt maakohtute ning vähemalt ühes ringkonnakohtu põhjenduses toetunud kannatanu alkoholijoobele, mistõttu tema valu tundmine on pärsitud või teadvus

---

<sup>198</sup> RKKKo 3-1-1-20-14.

<sup>199</sup> RKKKo 3-1-1-61-08.

<sup>200</sup> RKKKo 3-1-1-106-97.

hägusem. Seega on kohtud leidnud, et kannatanu tunneb valu vähem. Alates 2016. aastast on mõlemad ringkonnakohtud avaldanud siiski seisukoha, et kannatanu alkoholijoobe ei ole võimalik tugineda hindamaks kannatanu valu tunnetamist.

Julma viisi sisustamisel ilmnes probleemkoht Riigikohtu lahendiga, milles kriminaalkolleegium leidis, et julma ja piinavat viisi ei saa sisustada tegudega, mis pandi toime kannatanu suhtes peale tapmistegu. Autor tuvastas, et igas maakohtus vähemalt korra on julma viisi sisustatud teo või tegudega, mis pandi toime peale kannatanu surma. Ringkonnakohtud olid Riigikohtu otsuse avaldamiseni pigem eriseisukohtadel antud küsimuses. Tallinna Ringkonnakohus väljendas korduvalt seisukohta, et julmus võib väljenduda toimingutes pärast tapmist, kuid Tartu Ringkonnakohus leidis ühel korral, et kannatanu surnuks pidamisel keha tiiki viskamisel puudus süüdistatavatel tahtlus tapmise julma viisi osas.<sup>201</sup>

Üldohtliku viisi sisustamisel on probleemkohaks raskendava asjaolu ülemäära lai sisustamine, millele on viidanud korduvalt Tartu Ringkonnakohus.

Ühe probleemkohana tuvastas autor ka tapmisel seoses röövimisega subjektiivse koosseisu sisustamisel tekkinud valearusaama, mis autori hinnangul on üks võtmeküsimustest ka lahendis, kus isik mõisteti süüdi nii tapmises omakasu motiivil kui ka seoses röövimisega.

Tapmisel omakasu motiivil on kohtutes enim probleeme tekkinud selle omastamisega. Nimelt ei ole kohtud sisustamisel arvestanud, et tegemist on erilise isikutunnusega, mille osa tuleb raskendav asjaolu omastada igale süüdistatavale ehk tuvastama peab selle, et isik tegutses ainelise kasu saamise eesmärgil.

Kolmas hüpoteesis püstitatud küsimus oli - millistest mõrvatunnuste sisustamise seisukohtadest tuleb lähtuda ühtse kohtupraktika tekkimiseks. Antud küsimusele vastab autor probleemkohtadest lähtuvalt.

Kahe alternatiiv - aktiivse koosseisu eristamiseks peab autor parimaks lahenduseks kasutada rohkem „alt 1“ ja „alt 2“ tähistamiseks vastavalt piinavat ja julma viisi või röövimist ja omakasu motiivi. Erinevate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude eristamine tagab, et sisustamisel ei tehtaks vigu samastamiseks kahte asjaolu.

Teine probleemkoht seisnes peksmise raskes kvalifitseerimises. Empiirilisest uurimuse tulemusena jõudis autor seisukohani, et sisustamiseks kannatanu surnuks peksmist kui tapmist

---

<sup>201</sup> TlnRnKo 1-14-3268; TlnRnKo 1-15-10119; TrtRnKo 1-11-13095.

piinaval viisil tuleb lisaks vigastuste arvule ja paiknemisele elutähtsate osade piirkonnas hinnata ka teisi tegureid.

Peksmise kvalifitseerimisel tapmiseks piinaval viisil tuleb hinnata:

- 1) löökide tugevust;
- 2) vigastuste tekitamise aega;
- 3) peksmise ja surma vahelist aega;
- 4) kannatanu teadvuseloleku aeg;
- 5) kas esines vahendi kasutamist ning sellega koos vigastuste tekitamise järjekord;

Autori arvates, mis kujunes kohtulahendite analüüsist, peaks peksmise tagajärjel saabunud surma kvalifitseerima tapmiseks piinaval viisil, kui peksmise pikkust on võimalik hinnata tundides või kui näiteks isik oli elus peale peksmist kümme minutit. Seejuures tuleb sisustamisel hinnata ka kannatanu teadvusel olekut.

Seega piinaval viisil tapmisele viitab lisaks pikale peksmise perioodile, kannatanu lämmatamine, vahendi kasutamine ja kannatanu vigastused, mis viitavad enesekaitsele. Seda kõike on vaja sisustamisel hinnata lisaks vigastuste hulga, paiknemise, löökide tugevusele ja suunatusele ning ajavahemikule vigastuste tekitamise ja surma vahel.

Peksmise kvalifitseerimisel tapmiseks julmal viisil tuleb hinnata peamiselt:

- 1) vigastuste hulka;
- 2) vigastuste laadi.

Seega peamiselt sisustatakse peksmise tagajärjel isiku tapmist julmaks, kui kannatanul esinevad jõhkrad ja moonutavad vigastused. Samas on võimalik sisustada julmal viisil tapmist näiteks alaealiste laste nähes peksmist.

Üheks probleemkohaks on kannatanu alkoholijoove, millele kohtud on sisustamisel toetunud kui valu tunnetust pärssivale tegurile. Samuti on leitud, et alkoholijoove mõjutas kannatanu teadvuselolekut. Autori arvates, mis toetub 2016. aastal väljendatud ringkonnakohtute seisukohale, ei anna alkoholi manustamine alust väita, et kannatanu valu oluliselt ei tundnud. Seega ei ole piinava viisi sisustamisel õige tugineda kannatanu alkoholijoobe. Samuti ei ole piinava viisi sisustamisel õige tugineda valuvaigistite manustamisele kui valu leevendajatele.

Kohtupraktika ühtlustumise eesmärgil peab autor oluliseks julma viisi sisustamisel edaspidi mitte toetuda toimingutele, mis tehti isikule tapmisteo järgselt. Samas ei pooldab autor lähedase isiku juuresolekul toime pandud tapmisel tuvastada iga kord emotsionaalne lähedusside.

Tulenevalt eriarvamustest, mis on esitatud Riigikohtu seisukohale, leiab autor, et emotsionaalset lähedussuhet on mõistlik kaaluda tuvastada siis, kui on kahtlusi selle suhte puudumise osas.

Üldohtliku tapmise viisi sisustamisel on oluline tuvastada reaalne oht kolmanda(te)le isiku(te)le, mis ei saa tuleneda sündmuskohal viibinud isiku tajumisest. Üldohtliku tapmisega ei ole tegemist, kui isiku tapmistahtlus hõlmas mitut isikut ning kolmandad isikud puuduvad. Samuti on oluline sisustamisel tuua välja, et vahendi kasutamiseviis oli üldohtlik. Seega üldohtlikkuse sisustamine läbi süütamise või tulistamise ei ole piisav. Tuvastada tuleb täpsemad üldohtlikusele viitavad asjaolud.

Tapmisel seoses röövimisega on raskendava asjaolu sisustamisel peamine probleemkoht subjektiivne koosseis. Nimelt on sisustamise jaoks oluline tuvastada vägivalla kasutamisel asja äravõtmise tahtlus, mis peab olema samaaegselt vägivalla kasutamise tahtlusega.

Omakasu motiivil tapmise koosseisu sisustamisel on kohtupraktika ühtlustamise eesmärgist lähtuvalt oluline, et kohtud tuvastaksid ainelise kasu saamise eesmärgi igal teo toimepanijal. Piisavaks ei saa lugeda ainult täideviijal omakasu motiivi tuvastamise ning samal alusel osavõtja süüdi tunnistamise.

Kokkuvõtvalt leiab autor, et sisustamise ühtlustumist ei saa nentida peamiselt KarS § 114 lg 1 p 1 alusel süüdimõistetute kohtupraktika analüüsi põhjal, mille alusel selgus, et sisustamisel on kümne aastase ajavahemiku jooksul erinevates kohtuastmete väljendatud vastuolulisi seisukohti. Teiste tapmise koosseisu raskendavate asjaolude osas ei nähtu läbi erinevate kohtuastmete korduvaid vastuolulisi seisukohti, kuid ka nende osas ilmnevad üksikud probleemkohad, mille edaspidiseks vältimiseks on autor need välja toonud.

Mainimist on väärt ka asjaolu, et kohtupraktika jälgitavust takistab asjaolu, et Riigikohtusse jõudmisel on kohtuasjal tihti uus number ning Riigi Teatajas madalama astmete kohtuotsustest ei nähtu sellele viidet.



## KOKKUVÕTE

Kõik inimesed on seaduse ees võrdsed. Riigikohus on tuletanud PS § 12 lõikest 1 sätestatust iga isiku õiguse mitte saada ebavõrdse kohtlemise osaliseks. Seda võrdsuspõhiõigust peavad järgima ka kohtud teo subsumeerimisel süüteona, mis saab toimuda, kui õigusnormi sisustamisel on saavutatud ühtne arusaam.

Kuigi ükski õigusnormi tõlgendus ei saa olla absoluutselt õige, on autori arvates oluline teatud hetkel sisustamise ühtlustamiseks analüüsida kohtupraktikat ja teha sellest järeldusi õigusnormi sisustamise osas.

Magistritöö eesmärk oli uurida kümne aasta kohtupraktikat, milles kohtulahendid on tehtud ajavahemikus 2008 – 2017 a, milles isikuid süüdistati KarS § 113 või KarS § 114 alusel. Tapmise koosseisu raskendavatest asjaoludest esitas autor uurimustulemused ning omapoolse analüüsi kolme KarS §-d 114 esitatud loetelu punkti osas. Need punktid hõlmasid viite erinevat raskendavat asjaolu, mille osas oli tehtud enim kohtulahendeid, ning mille osas autor leidis õiguskirjanduse põhjal esineb kõige enam määratlematust. Empiirilise uurimuse, õiguskirjanduse ja Riigikohtu varasemate seisukohtade analüüsi põhjal vastas autor järgnevatele küsimustele:

- Kas antud magistritöös uuritavate tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine on erinevates kohtuastmetes ühtlustunud?
- Millised on tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise peamised probleemkohad?
- Millistest tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamise seisukohtadest tuleb lähtuda ühtse kohtupraktika tekkimiseks?

Magistritöö uurimuse tulemusena jõudis autor seisukohani, et tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine ei ole erinevates kohtuastmetes ühtlustunud. Uuritava kümne aastase perioodi jooksul esitasid erinevad kohtuastmed vastuolulisi seisukohti ning autor tuvastas sisustamisel mitmeid probleemkohti. Kõige vähem oli ühtlustunud tapmise koosseisu sisustamine, mis puudutas piinavat ja julma teoviisi. Ülejäänud kolme raskendava asjaolu osas ei esinenud nii palju vastuolusid, kuid üksikud probleemkohad tuvastas autor siiski.

Empiirilisest uurimusest selgus, et kümne aastase uurimisperioodi jooksul oli kõige vähem ühtsust piinava ja julma viisi sisustamisel, kus esines ka kõige enam vastuolusid kohtute seisukohtades. Esimese probleemkohana tõi autor välja KarS § 114 lg 1 p-des 1 ja 5 esitatud

tapmise koosseisu raskendavate asjaolude mitte eristamise. Eelkõige puudutab see kohtuotsuste resolutiivosa, kuid see on edasi kandunud ka kohtuotsuste põhiossa, kus on kahte alternatiivset tunnust samastatud. Tegemist on probleemiga, mis on autori hinnangul takistuseks ühtse kohtupraktika tekkimisele. Sarnane tegur on resolutiivosas, kui süüdistus on esitatud näiteks tapmise koosseisu piinava ja julma viisi alusel. Sellisel juhul kui kohtud otsuse põhiosas näiteks leiavad, et ühe raskendava asjaolu osas ei ole tõendatud tapmine, siis resolutiivosas õigeks mõistmist ei kajastata.

Teise probleemkohana tõi autor välja surmaga lõppenud peksmise kvalifitseerimise piinava või julma tapmisena. Riigikohus on varasemalt pidanud võimalikuks subsumeerida tegu piinavaks ja julmaks tapmiseks. Kohtupraktika analüüsist selgus, et peamiselt kvalifitseeritakse tegu piinaval viisil tapmiseks. Raskendavate asjaolude sisustamise probleemi tõendavad autori arvates kohtuotsused, kus isikuid on süüdi mõistetud KarS § 113 alusel, kuid asjaolude põhjal tuvastas autor, et isikuid oleks pidanud süüdi tunnistama KarS § 114 lg 1 p 1 järgi. Seega ei ole asjaolude sisustamised autori hinnangul ühtlustunud, kui osasid surmaga lõppenud peksmisi kvalifitseeritakse mõrvatunnuse järgi ja osasid mitte.

Üks piinava viisi sisustamise probleem ilmnes 2008. – 2017. a kohtupraktika analüüsist, mis puudutas kannatanu alkoholijoovet. Nimelt nähtus, et uuritava perioodil olid erinevad kohtuastmed andnud vastuolulisi seisukohti alkoholijoobe kui valu tundmist pärssiva tegurina.

Julma viisi sisustamise probleemkoht ilmnes Riigikohtu lahendis 1-15-10119, mille järgi ei saa julma viisi sisustada tegudega, mis pandi toime kannatanu suhtes peale tema surma. Seega varasemalt maakohtute ja ringkonnakohtu poolt esitatud seisukohad lükati ümber.

Probleemkohana tõi autor välja tapmise koosseisu üldohtliku viisi sisustamise kohtutes, mida tõlgendati ülemäära laialt, sellele viitas korduvalt Tartu Ringkonnakohtus.

Tapmisel seoses röövimisega esines vaelevarusaam subjektiivse koosseisu sisustamisel ning tapmisel omakasu motiivil on sisustamisel oluline ainelise kasu saamise eesmärgi omastamine.

Magistritöö raames tõi autor välja kohtute poolt raskendavate asjaolude sisustamisel enim kasutatavad märksõnad. Samuti pakkus autor välja kohtupraktika ühtlustamise eesmärgil seisukohad, millest tuleks lähtuda välja toodud probleemkohtade esinemisel.

Parimaks lahenduseks alternatiiv-aktiivsete asjaolude eristamiseks pakub autor välja „alt 1“ ja „alt 2“ tähistuse, mille kasutamist tuvastas autor Tallinna Ringkonnakohtu ja Riigikohtu otsustes, tähistamaks vastavalt piinavat ja julma viisi või seoses röövimise ja omakasu motiivil. Samuti on autor seisukohal, et põhiosas ühel tapmisviisil õigeks mõistmine peab olema

kajastatud ka resolutiivosas. Eristamine ja õigeks mõistmise kajastamine tagaks lisaks asjaolude mittedamendamisele ka kohtuotsuste vastavuse Riigikohtu lahendis 3-1-1-20-14 esitatud seisukohaga, et kohtuotsuse resolutiivosa peab olema selge ja üheselt mõistetav.

Surмага lõppenud peksmise kvalifitseerimisel tapmiseks piinaval viisil tuleb piinava viisi sisustamiseks hinnata löökide tugevust, vigastuste tekitamise aega, peksmise ja surma vahelist aega, kannatanu teadvuseloleku aega ning seda kas esines mõne vahendi kasutamist, sest sellisel juhul on oluline vigastuste tekitamise järjekord. Kohtulahendite analüüsi tulemusena jõudis autor seisukohale, et piinavaks saab pidada peksmist, mille kestust saab hinnata tundides või kui kannatanu oli maksimaalselt paarkümmend minutit elus peale peksmist. Sellisel juhul tuleb hinnata ka kannatanu teadvusel olekut. Seega lisaks pikale peksmise perioodile viitavad piinaval viisil peksmisele kannatanu lämmatamine, vahendi kasutamine, kannatanu vigastused, mis viitavad enesekaitsele. Seda kõike on vaja sisustamisel hinnata lisaks vigastuste hulga, paiknemise, löökide tugevusele ja suunatusele ning ajavahemikule vigastuste tekitamise ja surma vahel.

Surмага lõppenud peksmise kvalifitseerimisel tapmiseks julmal viisil tuleb julma viisi sisustamisel hinnata vigastuste hulka ja laadi, sest jõhkrad ja moonutavad vigastused viitavad julmale tapmise viisile. Samuti on kohtupraktikas lähedase juuresolekul tapmise puhul viidatud julmale viisile.

Autori hinnangul tuleb ühtse kohtupraktika tekkimiseks kannatanu alkoholijoobe tuvastamisel sellele piinava viisi sisustamisel mitte toetuda. Tulenevalt ringkonnakohtute 2016. aasta seisukohtadest ei anna alkoholi manustamine alust väita, et kannatanu valu oluliselt ei tundnud.

Kohtupraktika ühtlustumise eesmärgil on oluline julma viisi sisustamisel edaspidi hoiduda toetumast toimingutele, mis tehti isikule tapmisteo järgselt.

Tapmise koosseisu üldohtliku viisi sisustamisel tuleb kohtupraktika ühtlustumise eesmärgil sisustada raskendavat asjaolu reaalse ohu kaudu, mida ei saa tuvastada sündmuskohal viibinud isiku tajumise läbi. Oluline on see, et kui üldohtlikku viisi ei saa sisustada tegudega, kus süüdistatava tapmistahetus hõlmas mitut isikut ning kolmandad isikud ohtu ei sattunud. Vältimaks ülemäära laia mõiste sisustamist on oluline välja tuua ka vahendi kasutamiseviis, mis kvalifitseeriks teo üldohtlikuks.

Ühtse kohtupraktika tekkimiseks tuleks tapmisel seoses röövimisega raskendava asjaolu sisustamisel tuvastada asja äravõtmise tahtlus, mis peab esinema samaaegselt vägivalla kasutamise tahtlusega. Omakasu motiivi kui tapmise koosseisu raskendava asjaolu sisustamisel

peab ainelise kasu saamise eesmärgi tuvastama igal süüdistataval. Piisav ei ole ainult täideviijal omakasu motiivi tuvastamine ja sellel põhjendusel osavõtja süüdi tunnistamine samal alusel.

Magistritöö raames uuris autor ka võrdlusena Inglismaal ja Walesis kehtivaid õigusnorme ja kohtupraktikat tapmise koosseisu osas. Võrreldes Eestis kehtiva õigusega on suurim erinevus karistuste määramisel. Nimelt Inglismaal ja Walesis tahtliku tapmise toime panemisel mõistetakse isikule karistuseks automaatselt eluaegne vangistus. Antud piirkonnas kehtib karistuse kandmise miinimummäära süsteem, kus kohus määrab minimaalse aja, mille süüdimõistetud peavad vangistuses viibima. Miinimummäära hindamisel jaotatakse kuriteod erineva raskusastme järgi. Nende raskusastmete hindamiseks on *Criminal Justice Act 2003*-s välja toodud raskendavad asjaolud, millest mitmed kattusid Eesti tapmise koosseisu raskendavate asjaoludega. Samas nähtub, et Eestis kehtivaid tapmise koosseisu raskendavaid asjaolusid ei ole liigitatud kuriteo raskusastet väljendavate asjaoludena nagu Inglismaal ja Walesis. Lisaks ei ole sisult kattuvad raskendavad asjaolud Inglismaa ja Walesi hinnatud õigusnormide kogumiku alusel ühe kaaluga ehk osad asjaolud viitavad erakordselt raskele ja osad eriti raskele kuriteole. Samas leidis autor, et Eestis ei ole vajalik mõrvatunnuseid raskusastme järgi liigitada ning samuti ei tuvastanud autor võrdlusriigi õigusest täpsemaid tapmise raskendavaid asjaolusid või raskendavate asjaolude sisustamisi, mida võiks kaaluda KarS-i muutmiseks.

Kokkuvõtvalt jõudis autor järeldusele, et tapmise koosseisu raskendavate asjaolude sisustamine ei ole ühtlustunud. Seda arvamust toetab eelkõige KarS § 114 lg 1 p 1 alusel süüdimõistetute kohtupraktika analüüs, millest selgus, et sisustamisel on kümne aastase ajavahemiku jooksul erinevates kohtuastmetes väljendatud vastuolulisi seisukohti. Teiste tapmise koosseisu raskendavate asjaolude osas ei nähtu läbi erinevate kohtuastmete korduvaid vastuolulisi seisukohti, kuid ka nende osas ilmnevad probleemkohad.

# AGGRAVATING CIRCUMSTANCES IN THE OCCURRENCE OF NECESSARY ELEMENTS FOR MANSLAUGHTER IN JURIDICAL PRACTICE

## Summary

Subsection 12 (1) of the Constitution of the Republic of Estonia sets out everyone's equality before the law. From that provision, the Supreme Court has derived a person's right not to be treated unequally. The people's fundamental right for equality must also be adhered to when administering justice. To ensure this principle, assigning meaning to legal provisions must be unified.

The hypothesis of this master's thesis lies in that assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter has not been unified in juridical practice for a time period between 2008 to 2017. For that the author examined three clauses in the list provided in subsection 114 (1) of the Penal Code that included five different circumstances. The examined qualified elements necessary to constitute manslaughter were a torturous manner, a cruel manner, a manner which is dangerous to the public, manslaughter in connection with robbery, and personal gain. In view of the hypothesis, the author raised three questions:

- Has the assignment of meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter been unified in different court instances?
- What are the main problems in assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter?
- What are the positions of assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter that must be adhered to for creating unified juridical practice?

The main objective of the master's thesis is to point out the positions for assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter on the basis of which, in the view of the author, juridical practice can be unified. The author has conducted an empirical study to achieve that. In addition to that, the thesis uses the comparative method.

The master's thesis has been divided into three chapters. In the first chapter, the author provides an overview of positions regarding assigning meaning to aggravating circumstances in the

occurrence of necessary elements for manslaughter that have been provided in the commented edition of the Penal Code and the juridical practice of the Supreme Court. In addition to that, views presented in the comments to the Estonian SSR's Criminal Code published in 1980 on the qualifying elements of manslaughter which coincide with the currently valid aggravating circumstances for manslaughter. In the second subchapter, the author provides an overview of laws valid in England and Wales that regard intentional manslaughter.

In the second chapter, the author explains a conducted empirical study and lays out its findings. The findings are indicated separately for every aggravating circumstance in the occurrence of necessary elements for manslaughter. The chapter also lays out court decisions where persons have been convicted under section 113 of the Penal Code, although, in the author's opinion the act could under the circumstances have been qualified under section 114 of the Penal Code. The author presents their views which aggravating circumstance is identifiable under the court decision.

The third chapter includes analysis on the basis of legal literature, previous opinions of the Supreme Court and empirical study. A comparison is made of the necessary elements for murder in the Penal Code valid in Estonia and legal provisions and juridical practice valid in England and Wales. The analysis answers the three questions raised in the hypothesis.

As a result of the study conducted under the master's thesis, the author came to the conclusion that the assignment of meaning for aggravating circumstance in the occurrence of necessary elements for manslaughter is not unified. During the examined ten-year period, different court instances presented conflicting views and the author identified several problems in the formation of juridical practice.

The empirical study indicated that during the examined ten-year period the assignment of meaning to the nature of torturous or cruel manner was the least unified, which also saw most of the discrepancies in the court's views. As the first problem, the author pointed out that the aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter specified in clauses 1 and 5 of subsection 114 (1) of the Penal Code are not identified in the conclusion. In the view of the author, this has been carrying over to the main section of the court judgment, where in individual cases two alternative elements have been equated. This is a problem which in the view of the author prevents the formation of a unified juridical practice.

As the second problematic area, the author pointed out the qualification of beating resulting in death as manslaughter in a torturous or cruel manner. The Supreme Court has previously expressed the view that beating can be characterised as manslaughter in a torturous or cruel

manner. Yet, by analysing juridical practice the author identified 18 judgments where persons were convicted under section 113 of the Penal Code, but under established facts and circumstances, the author found that the persons should have been convicted under clause 114 (1) 1) of the Penal Code.

The author pointed out alcohol intoxication of the victim as one of the problems in assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter. Namely, different court instances had expressed conflicting views on alcohol intoxication as a factor for suppressing pain.

A problem in assigning meaning to the occurrence of necessary elements for cruel manner emerged in a Supreme Court decision according to which cruel manner cannot be assigned meaning to with acts, which were committed against the victim after their death.<sup>202</sup>

As problematic areas, the author also pointed out the assigning meaning to necessary elements for manslaughter in a manner which is dangerous to the public, the overly broad interpretation of it by the courts, and there was an incorrect view in assigning meaning to the necessary subjective elements for manslaughter in connection with robbery.

In the framework of the master's thesis, the author did point out the views on assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter most often expressed by the courts. For unification of juridical practice, the author did also offer views which should be adhered to in the occurrence of the indicated problems.

The author saw the markings "alt 1" and "alt 2", previously used in the judgments of the Supreme Court and Tallinn Circuit Court, which were indicators for torturous and cruel manner or in connection with robbery or for the purpose of personal gain respectively, as a solution to the differentiation problem. The author is also of the opinion that acquittal on one manner of manslaughter in the main section must also be represented in the conclusion.

To qualify beating which resulted in death as manslaughter in a torturous manner, the latter has to be interpreted by assessing the strength of the punches, the time when the injuries occurred, the time period between the beating and death, the time period during which the victim was conscious, and whether some object was used, because in such case it is important in what order the injuries were inflicted. As a result of analysing court decisions, the author came to the conclusion that a beating can be deemed as torturous when it can be assessed in hours or if the victim is alive a maximum of ca. twenty minutes after the beating. In such case, the victim

---

<sup>202</sup> Decision 1-15-10119 of the Criminal Chamber of the Supreme Court

being conscious it must also be assessed. Thus, in addition to the lengthy period of the beating, the victim's suffocation, use of an object, and victim's injuries that refer to self-defence are also referring to beating in a torturous manner. All of this must be assessed when assigning meaning to the nature of the torturous manner. In addition to the aforementioned factors, attention must be paid to the number and location of injuries, strength and direction of punches, and time period between the infliction of injuries and occurrence of death.

To qualify beating which resulted in death as manslaughter in a cruel manner, the latter has to be interpreted by assessing the number and types of injury, because cruel and deforming injuries refer to manslaughter in a cruel manner. Juridical practice also refers to manslaughter in a cruel manner in the presence of a close person.

In the author's opinion, based on the views of circuit courts from 2016, the consumption of alcohol by the victim does not give grounds to claim that the victim did not feel pain to a significant extent. Thus, while assigning meaning to torturous manner one cannot rely on the victim's alcohol intoxication. It is also not correct to rely on acts committed after the act of manslaughter to assign meaning to torturous manner.

In assigning meaning to the occurrence of necessary elements for manslaughter in a manner which is dangerous to the public, for the purpose of unifying juridical practice, the aggravating circumstance must be assigned meaning to through actual danger which cannot be established through the perception of a person present at the scene. The important part is when danger to the public cannot be assigned meaning through acts where the intent of the accused to commit manslaughter involved several persons and third parties were not in danger. To prevent an overly broad interpretation of the concept, it is also important to point out the manner of use of the object which would qualify the act as dangerous to the public.

For the creation of unified juridical practice, in assigning meaning to aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter in connection with robbery, the intent to remove an object must be established which must occur simultaneously with the intent to use violence. In assigning meaning to personal gain as an aggravating circumstance in the occurrence of necessary elements for manslaughter, the objective of material gain must be identified for all of the accused. It is not enough to identify the motive of personal gain only for the perpetrator and for that reason the conviction of the accomplice on the same grounds.

In the framework of the master's thesis, the author studied the legal provisions and juridical practice on necessary elements for manslaughter valid in England and Wales as a comparison. Compared to the law valid in Estonia, the greatest difference lies in the imposition of a



punishment. Namely, in the state of comparison, persons who commit intentional manslaughter are sentenced for life imprisonment. At the same time, the courts prescribe a minimum time period during which the convicts have to be imprisoned. In assessing the minimum amount of time, offences are divided pursuant to the different degree of the seriousness of the offence. To assess those degrees of seriousness, the Criminal Justice Act 2003 specifies aggravating circumstances, several of which coincided with the aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter valid in Estonia. At the same time, it is indicated that the aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter valid in Estonia have not been classified as circumstances representing the degree of seriousness of the criminal offence as has been done in England and Wales. In England and Wales aggravating circumstances coinciding on substance have not been weighed on the same scale, meaning that some circumstances refer to exceedingly serious criminal offences and some to very serious criminal offences.

In conclusion, the author found that assigning meaning to the aggravating circumstances in the occurrence of necessary elements for manslaughter has not been fully unified. Most discrepancies occur in assigning meaning to manslaughter in a torturous or cruel manner. The master's thesis indicates the principal problems and offers views on the basis of which subsequent juridical practice could be unified.

## KASUTATUD ALLIKAD

### Kasutatud kirjandus

1. A.Tšitškan jt (koost). Riigikohtu praktika kriminaal- ja väärteoasjades september-detsember 2017. Aktuaalse praktika ülevaade. Tartu: 2018. Arvutivõrgus: [https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2017/Riigikohtu\\_praktika\\_ylevaade\\_kriminaal-%20ja%20v%C3%A4%C3%A4rteoasjad\\_2017\\_3.pdf](https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/elfinder/analyysid/2017/Riigikohtu_praktika_ylevaade_kriminaal-%20ja%20v%C3%A4%C3%A4rteoasjad_2017_3.pdf). (27.04.2019).
2. B. Mitchell, J. V. Roberts. Sentencing for Murder - Exploring Public Knowledge and Public Opinion in England and Wales. - British Journal of Criminology 2012/52, No 1. Arvutivõrgus: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/bjcrim52&div=11>. (27.04.2019).
3. E. Elkind. Üldohtlik viis, kahe või enama isiku tapmine ja omakasu motiiv kui mõrva tunnused. Riigikohtu kriminaalkolleegiumi otsus asjas 3-1-1-36-09 - Juridica 2009/5.
4. I. Jürgen. Materiaalõiguse ebaõige kohaldamine kui kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alus kriminaalmenetluses - Juridica 2004/1.
5. I. Rebane (koost). Eesti NSV kriminaalkodeks. Komm vlj. 5. tr. Tallinn: Eesti Raamat 1980.
6. I. Schmidt. Tapmine kvalifitseeritud asjaoludel. Magistritöö. 2012. Arvutivõrgus: [http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt\\_Indra.pdf](http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26705/Schmidt_Indra.pdf). (27.04.2019).
7. J. Sootak. Isikuvastased süüteod. 5. vlj. Tallinn: Juura 2014.
8. J. Sootak (koost). Karistusõigus. Üldosa. Tallinn: Juura 2018.
9. J. Sootak. Karistusõiguse üldosa terminitest ehk elu seaduse fassaadi taga - Õiguskeel 2016/2. Arvutivõrgus: [https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan\\_sootak.\\_karistusõiguse\\_üldosa\\_terminitest\\_ehk\\_elu\\_seaduse\\_fassaadi\\_taga.pdf](https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/jaan_sootak._karistusõiguse_üldosa_terminitest_ehk_elu_seaduse_fassaadi_taga.pdf). (27.04.2019).
10. J. Sootak. Tapmise koosseisu uuemaid tõlgendamisi Riigikohtus. Kriminaalkolleegiumi otsus asjas 1-15-10119. - Juridica 2017/8.
11. J. Sootak. Veritasust kriminaalteraapieni. Tallinn: Juura 1998.
12. J. Sootak, P. Pikamäe (koost). Karistusseadustik. Komm vlj. 2.tr. Tallinn: Juura, 2009.
13. J. Sootak, P. Pikamäe (koost). Karistusseadustik. Komm vlj. 4. vlj. Tallinn: Juura 2015.
14. M. Lehemets. Vastutus mõrva eest. Magistritöö. 2015. Arvutivõrgus: [https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/47853/lehemets\\_ma\\_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/47853/lehemets_ma_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y). (27.04.2019).

15. M. Sillaots. Kohtunikuõiguse võimalikkusest ja vajalikkusest kontinentaal-euroopalikus õiguskorras. Tartu: Atlex, 1997.
16. M.-L. Veiser. Eesti kriminaalõiguse üldosa reform kahekümnendal sajandil võrdleva analüüsi peeglis. Tartu: Halo Kirjastus 2006.
17. R. Narits. Õiguse entsüklopeedia. 2.tr. Tallinn: Juura 2007.
18. S. Andok. Mõrv, mis jahmatas maakonda 07.09.2016. – T.Tõnisson (peatoim). Raplamaa Sõnumid. 2016/36. Arvutivõrgus: <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=raplamaasonumid20160907.2.6.1&st=1&l=et>. (27.04.2019).
19. V.E. Muhel. Eestimaa õiguse ajalugu. Konspekt koostatud J. Uluotsa loengite põhjal. Tartu: 1938. - P. Ilus. Eesti õiguse ajalugu. Tallinn: Penikoorem 2008.
20. Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Komm 4. vlj. Tallinn: Juura 2017.

### Kasutatud õigusaktid

1. Criminal Justice Act 2003. Arvutivõrgus: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/schedule/21>. (27.04.2019).
2. Eesti vabariigi põhiseadus - RT I, 15.05.2015, 2.
3. Karistusseadustik - RT I, 13.03.2019, 77
4. Karistusseadustik - RT I, 21.06.2014, 28.
5. Murder (Abolition of Death Penalty) Act 1965. Arvutivõrgus: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1965/71/contents>. (27.04.2019).

### Kasutatud kohtupraktika

#### Eesti kohtupraktika

1. RKKKo 1-15-10119.
2. RKKKo 3-1-1-106-97.
3. RKKKo 3-1-1-114-06.
4. RKKKo 3-1-1-12-09.
5. RKKKo 3-1-1-20-14.
6. RKKKo 3-1-1-36-09.
7. RKKKo 3-1-1-54-16.
8. RKKKo 3-1-1-61-08.
9. RKKKo III-1/1-22/94.
10. RKPJKo 3-4-1-2-02.
11. TlnRnKo 1-06-2292.

12. TlnRnKo 1-07-411.
13. TlnRnKo 1-07-8640.
14. TlnRnKo 1-09-15296.
15. TlnRnKo 1-10-15053.
16. TlnRnKo 1-10-17278.
17. TlnRnKo 1-11-14005.
18. TlnRnKo 1-12-628.
19. TlnRnKo 1-12-6430.
20. TlnRnKo 1-14-3268.
21. TlnRnKo 1-15-10119.
22. TlnRnKo 1-15-3109.
23. TlnRnKo 1-15-3701.
24. TlnRnKo 1-15-599.
25. TlnRnKo 1-16-3168.
26. TlnRnKo 1-16-6807.
27. TlnRnKo 1-16-9190.
28. TlnRnKo 1-17-3084.
29. TrtRnKo 1-07-10462.
30. TrtRnKo 1-07-8640.
31. TrtRnKo 1-08-3124.
32. TrtRnKo 1-08-5541.
33. TrtRnKo 1-09-11836.
34. TrtRnKo 1-09-14627.
35. TrtRnKo 1-09-15431.
36. TrtRnKo 1-09-15432.
37. TrtRnKo 1-09-15477.
38. TrtRnKo 1-10-12769.
39. TrtRnKo 1-10-2519.
40. TrtRnKo 1-11-12514.
41. TrtRnKo 1-11-13095.
42. TrtRnKo 1-11-3658.
43. TrtRnKo 1-13-744.
44. TrtRnKo 1-14-4097.
45. TrtRnKo 1-15-3701.
46. TrtRnKo 1-15-6312.

47. TrtRnKo 1-15-9205.
48. TrtRnKo 1-16-6312.
49. TrtRnKo 1-17-1456.
50. TrtRnKo 3-11-3150.
51. HMKo 1-05-125.
52. HMKo 1-05-309.
53. HMKo 1-06-12187.
54. HMKo 1-06-13498.
55. HMKo 1-06-14512.
56. HMKo 1-06-2292.
57. HMKo 1-06-8354.
58. HMKo 1-06-9590.
59. HMKo 1-07-10110.
60. HMKo 1-07-11320.
61. HMKo 1-07-12096.
62. HMKo 1-07-12926.
63. HMKo 1-07-13776.
64. HMKo 1-07-1412.
65. HMKo 1-07-15087.
66. HMKo 1-07-4784.
67. HMKo 1-07-5502.
68. HMKo 1-07-7152.
69. HMKo 1-07-7767.
70. HMKo 1-07-8224.
71. HMKo 1-07-844.
72. HMKo 1-07-8640.
73. HMKo 1-07-9015.
74. HMKo 1-07-9020.
75. HMKo 1-07-9240.
76. HMKo 1-08-10974.
77. HMKo 1-08-11341.
78. HMKo 1-08-12073.
79. HMKo 1-08-1224.
80. HMKo 1-08-13294.
81. HMKo 1-08-13686.

82. HMKo 1-08-13885
83. HMKo 1-08-16101.
84. HMKo 1-08-16644.
85. HMKo 1-08-16646.
86. HMKo 1-08-17195
87. HMKo 1-08-2301.
88. HMKo 1-08-2622.
89. HMKo 1-08-3326.
90. HMKo 1-08-3918.
91. HMKo 1-08-5096.
92. HMKo 1-08-5484.
93. HMKo 1-08-656.
94. HMKo 1-08-6943.
95. HMKo 1-08-7075.
96. HMKo 1-08-7362.
97. HMKo 1-08-8451.
98. HMKo 1-08-8511.
99. HMKo 1-08-8587.
100. HMKo 1-08-8640.
101. HMKo 1-09-11800.
102. HMKo 1-09-13760.
103. HMKo 1-09-14698.
104. HMKo 1-09-14910.
105. HMKo 1-09-15296.
106. HMKo 1-09-1538.
107. HMKo 1-09-1577.
108. HMKo 1-09-1603.
109. HMKo 1-09-16587.
110. HMKo 1-09-19225.
111. HMKo 1-09-19733.
112. HMKo 1-09-20105.
113. HMKo 1-09-21700.
114. HMKo 1-09-2730.
115. HMKo 1-09-3703.
116. HMKo 1-09-5563.

117. HMKo 1-09-5893.
118. HMKo 1-09-6288.
119. HMKo 1-09-8193.
120. HMKo 1-09-9259.
121. HMKo 1-10-12582.
122. HMKo 1-10-13985.
123. HMKo 1-10-15053.
124. HMKo 1-10-1605.
125. HMKo 1-10-17278.
126. HMKo 1-10-2947.
127. HMKo 1-10-4493.
128. HMKo 1-10-7149.
129. HMKo 1-10-7205.
130. HMKo 1-10-8305.
131. HMKo 1-11-12591.
132. HMKo 1-11-14005
133. HMKo 1-11-2696.
134. HMKo 1-11-4679.
135. HMKo 1-11-5872.
136. HMKo 1-11-6499.
137. HMKo 1-11-7178.
138. HMKo 1-11-8123.
139. HMKo 1-11-8125.
140. HMKo 1-11-8377.
141. HMKo 1-11-9563.
142. HMKo 1-12-10128.
143. HMKo 1-12-10649.
144. HMKo 1-12-11760.
145. HMKo 1-12-12366.
146. HMKo 1-12-1592.
147. HMKo 1-12-1785.
148. HMKo 1-12-2663.
149. HMKo 1-12-3383.
150. HMKo 1-12-4069.
151. HMKo 1-12-438.

152. HMKo 1-12-4434.
153. HMKo 1-12-475.
154. HMKo 1-12-5017.
155. HMKo 1-12-628.
156. HMKo 1-12-6430.
157. HMKo 1-12-6756.
158. HMKo 1-13-10741.
159. HMKo 1-13-11203.
160. HMKo 1-13-11316
161. HMKo 1-13-1235.
162. HMKo 1-13-158.
163. HMKo 1-13-1833.
164. HMKo 1-13-2749.
165. HMKo 1-13-3342
166. HMKo 1-13-3731.
167. HMKo 1-13-4929.
168. HMKo 1-13-5737.
169. HMKo 1-13-601.
170. HMKo 1-13-6432.
171. HMKo 1-13-8601.
172. HMKo 1-13-8725.
173. HMKo 1-13-906.
174. HMKo 1-13-9346.
175. HMKo 1-14-1349.
176. HMKo 1-14-1818.
177. HMKo 1-14-301.
178. HMKo 1-14-3268.
179. HMKo 1-14-3300.
180. HMKo 1-14-4527.
181. HMKo 1-14-46.
182. HMKo 1-14-5071.
183. HMKo 1-14-5347.
184. HMKo 1-14-815.
185. HMKo 1-14-823.
186. HMKo 1-14-8332.



187. HMKo 1-15-10119.
188. HMKo 1-15-10909.
189. HMKo 1-15-1657.
190. HMKo 1-15-2316.
191. HMKo 1-15-2379.
192. HMKo 1-15-3109.
193. HMKo 1-15-3535.
194. HMKo 1-15-3701.
195. HMKo 1-15-4000.
196. HMKo 1-15-599.
197. HMKo 1-15-6858.
198. HMKo 1-15-7019.
199. HMKo 1-15-7253.
200. HMKo 1-15-7679.
201. HMKo 1-15-8562.
202. HMKo 1-15-9076.
203. HMKo 1-16-10481.
204. HMKo 1-16-11173.
205. HMKo 1-16-11535.
206. HMKo 1-16-11595.
207. HMKo 1-16-3168.
208. HMKo 1-16-3678.
209. HMKo 1-16-4006.
210. HMKo 1-16-46.
211. HMKo 1-16-6807.
212. HMKo 1-16-7397.
213. HMKo 1-16-8605.
214. HMKo 1-16-9190.
215. HMKo 1-16-9487.
216. HMKo 1-16-9925.
217. HMKo 1-17-1747.
218. HMKo 1-17-267.
219. HMKo 1-17-3084.
220. HMKo 1-17-3858.
221. HMKo 1-17-3970.

- 222. HMKo 1-17-4367.
- 223. HMKo 1-17-524.
- 224. HMKo 1-17-7053.
- 225. HMKo 1-17-727.
- 226. PMKo 1-05-125.
- 227. PMKo 1-06-14351.
- 228. PMKo 1-07-15904.
- 229. PMKo 1-07-411.
- 230. PMKo 1-07-7548.
- 231. PMKo 1-08-11282.
- 232. PMKo 1-08-12001.
- 233. PMKo 1-08-14625.
- 234. PMKo 1-08-2028.
- 235. PMKo 1-08-2292.
- 236. PMKo 1-08-2805.
- 237. PMKo 1-08-3567.
- 238. PMKo 1-08-4608.
- 239. PMKo 1-08-683.
- 240. PMKo 1-08-7760.
- 241. PMKo 1-08-9027.
- 242. PMKo 1-09-11027.
- 243. PMKo 1-09-14734.
- 244. PMKo 1-09-15407.
- 245. PMKo 1-09-21446.
- 246. PMKo 1-09-4625.
- 247. PMKo 1-09-5850.
- 248. PMKo 1-09-649.
- 249. PMKo 1-10-15593.
- 250. PMKo 1-11-292.
- 251. PMKo 1-11-6162.
- 252. PMKo 1-11-7944.
- 253. PMKo 1-11-9013.
- 254. PMKo 1-11-9382.
- 255. PMKo 1-12-1633.
- 256. PMKo 1-12-2165.

- 257. PMKo 1-12-635.
- 258. PMKo 1-12-6699.
- 259. PMKo 1-12-8878.
- 260. PMKo 1-12-9573.
- 261. PMKo 1-13-1300.
- 262. PMKo 1-13-1922.
- 263. PMKo 1-13-260.
- 264. PMKo 1-13-5785.
- 265. PMKo 1-14-5124.
- 266. PMKo 1-14-5588.
- 267. PMKo 1-14-5890.
- 268. PMKo 1-15-2168.
- 269. PMKo 1-15-2566.
- 270. PMKo 1-15-5910.
- 271. PMKo 1-15-7872.
- 272. PMKo 1-15-8551.
- 273. PMKo 1-15-9988.
- 274. PMKo 1-16-10507.
- 275. PMKo 1-16-11506.
- 276. PMKo 1-16-11620.
- 277. PMKo 1-16-3942.
- 278. PMKo 1-16-4011.
- 279. PMKo 1-16-4109.
- 280. PMKo 1-16-7046.
- 281. PMKo 1-16-8616.
- 282. PMKo 1-16-8889.
- 283. PMKo 1-17-127.
- 284. PMKo 1-17-4833.
- 285. TMKo 1-06-16566.
- 286. TMKo 1-07-10462.
- 287. TMKo 1-07-7150.
- 288. TMKo 1-08-10057.
- 289. TMKo 1-08-10754.
- 290. TMKo 1-08-11468.
- 291. TMKo 1-08-11882.

- 292. TMKo 1-08-12189.
- 293. TMKo 1-08-1268.
- 294. TMKo 1-08-13813.
- 295. TMKo 1-08-14623.
- 296. TMKo 1-08-15509.
- 297. TMKo 1-08-15567.
- 298. TMKo 1-08-17086.
- 299. TMKo 1-08-217.
- 300. TMKo 1-08-2642.
- 301. TMKo 1-08-3283.
- 302. TMKo 1-08-4879.
- 303. TMKo 1-08-5141.
- 304. TMKo 1-08-5195.
- 305. TMKo 1-08-7204.
- 306. TMKo 1-08-8551.
- 307. TMKo 1-08-8618.
- 308. TMKo 1-08-8629.
- 309. TMKo 1-08-8629.
- 310. TMKo 1-08-9111.
- 311. TMKo 1-09-12693.
- 312. TMKo 1-09-12874.
- 313. TMKo 1-09-15431.
- 314. TMKo 1-09-1562.
- 315. TMKo 1-09-2606.
- 316. TMKo 1-09-261.
- 317. TMKo 1-09-4377.
- 318. TMKo 1-09-4589.
- 319. TMKo 1-09-4589.
- 320. TMKo 1-09-5386.
- 321. TMKo 1-09-6007.
- 322. TMKo 1-09-6400.
- 323. TMKo 1-09-649.
- 324. TMKo 1-09-7295.
- 325. TMKo 1-10-1282.
- 326. TMKo 1-10-15308.

- 327. TMKo 1-10-15321.
- 328. TMKo 1-10-15415.
- 329. TMKo 1-10-15441.
- 330. TMKo 1-10-2783.
- 331. TMKo 1-10-2963.
- 332. TMKo 1-10-310.
- 333. TMKo 1-10-3174.
- 334. TMKo 1-10-3834.
- 335. TMKo 1-10-4287.
- 336. TMKo 1-10-9088.
- 337. TMKo 1-10-9088.
- 338. TMKo 1-11-11804.
- 339. TMKo 1-11-12514.
- 340. TMKo 1-11-13095.
- 341. TMKo 1-11-2368.
- 342. TMKo 1-11-3150.
- 343. TMKo 1-11-4786.
- 344. TMKo 1-12-11576.
- 345. TMKo 1-12-1362.
- 346. TMKo 1-12-1884.
- 347. TMKo 1-12-3553.
- 348. TMKo 1-12-3629.
- 349. TMKo 1-12-3828.
- 350. TMKo 1-12-4332.
- 351. TMKo 1-12-4876.
- 352. TMKo 1-12-4919.
- 353. TMKo 1-12-5781.
- 354. TMKo 1-12-7815.
- 355. TMKo 1-12-8241.
- 356. TMKo 1-13-10116.
- 357. TMKo 1-13-1270.
- 358. TMKo 1-13-3711.
- 359. TMKo 1-13-7499.
- 360. TMKo 1-13-8657.
- 361. TMKo 1-13-8911.

- 362. TMKo 1-13-9575.
- 363. TMKo 1-14-10470.
- 364. TMKo 1-14-3303.
- 365. TMKo 1-14-3445.
- 366. TMKo 1-14-4105.
- 367. TMKo 1-14-5288.
- 368. TMKo 1-14-6116.
- 369. TMKo 1-14-8559.
- 370. TMKo 1-14-9728.
- 371. TMKo 1-15-10702.
- 372. TMKo 1-15-146.
- 373. TMKo 1-15-1618.
- 374. TMKo 1-15-8163.
- 375. TMKo 1-15-9205.
- 376. TMKo 1-15-9413.
- 377. TMKo 1-16-10765.
- 378. TMKo 1-16-11207.
- 379. TMKo 1-16-1457.
- 380. TMKo 1-16-3205.
- 381. TMKo 1-16-3591.
- 382. TMKo 1-16-5786.
- 383. TMKo 1-16-6312.
- 384. TMKo 1-16-8809.
- 385. TMKo 1-17-1456.
- 386. TMKo 1-17-4949.
- 387. VMKo 1-05-1276.
- 388. VMKo 1-06-12373.
- 389. VMKo 1-06-14047.
- 390. VMKo 1-06-6703.
- 391. VMKo 1-06-9980.
- 392. VMKo 1-07-111.
- 393. VMKo 1-07-12367.
- 394. VMKo 1-07-13105.
- 395. VMKo 1-07-15246.
- 396. VMKo 1-07-15610.

- 397. VMKo 1-07-1566.
- 398. VMKo 1-07-3058.
- 399. VMKo 1-07-502.
- 400. VMKo 1-07-5486.
- 401. VMKo 1-07-6133.
- 402. VMKo 1-07-6240.
- 403. VMKo 1-07-7404.
- 404. VMKo 1-07-8673.
- 405. VMKo 1-08-10103.
- 406. VMKo 1-08-10297.
- 407. VMKo 1-08-10641.
- 408. VMKo 1-08-10699.
- 409. VMKo 1-08-12087.
- 410. VMKo 1-08-12281.
- 411. VMKo 1-08-12592.
- 412. VMKo 1-08-12593.
- 413. VMKo 1-08-16551.
- 414. VMKo 1-08-2279.
- 415. VMKo 1-08-2465.
- 416. VMKo 1-08-2644.
- 417. VMKo 1-08-3124.
- 418. VMKo 1-08-3314.
- 419. VMKo 1-08-351.
- 420. VMKo 1-08-5209.
- 421. VMKo 1-08-5541.
- 422. VMKo 1-08-7782.
- 423. VMKo 1-08-8280.
- 424. VMKo 1-08-9721.
- 425. VMKo 1-09-10014.
- 426. VMKo 1-09-10200.
- 427. VMKo 1-09-10803.
- 428. VMKo 1-09-11517.
- 429. VMKo 1-09-11836.
- 430. VMKo 1-09-12153.
- 431. VMKo 1-09-14104

- 432. VMKo 1-09-14186.
- 433. VMKo 1-09-14627.
- 434. VMKo 1-09-15477.
- 435. VMKo 1-09-17097.
- 436. VMKo 1-09-1800.
- 437. VMKo 1-09-19418.
- 438. VMKo 1-09-2370.
- 439. VMKo 1-09-6803.
- 440. VMKo 1-09-9806.
- 441. VMKo 1-10-11840.
- 442. VMKo 1-10-12769.
- 443. VMKo 1-10-13857.
- 444. VMKo 1-10-14956.
- 445. VMKo 1-10-15779.
- 446. VMKo 1-10-2446.
- 447. VMKo 1-10-2519.
- 448. VMKo 1-10-2521.
- 449. VMKo 1-10-2819.
- 450. VMKo 1-10-2918.
- 451. VMKo 1-10-4274.
- 452. VMKo 1-10-4891.
- 453. VMKo 1-11-12667.
- 454. VMKo 1-11-1565.
- 455. VMKo 1-11-5311.
- 456. VMKo 1-11-7151.
- 457. VMKo 1-11-7375.
- 458. VMKo 1-11-8968.
- 459. VMKo 1-11-9857.
- 460. VMKo 1-12-10224.
- 461. VMKo 1-12-10864.
- 462. VMKo 1-12-11637.
- 463. VMKo 1-12-12342.
- 464. VMKo 1-12-159.
- 465. VMKo 1-12-21.
- 466. VMKo 1-12-2967.



- 467. VMKo 1-12-3329.
- 468. VMKo 1-12-5398.
- 469. VMKo 1-12-5844.
- 470. VMKo 1-12-5848.
- 471. VMKo 1-12-5849.
- 472. VMKo 1-12-8520.
- 473. VMKo 1-12-8819.
- 474. VMKo 1-12-940.
- 475. VMKo 1-13-11082.
- 476. VMKo 1-13-2622.
- 477. VMKo 1-13-4560.
- 478. VMKo 1-13-5033.
- 479. VMKo 1-13-7044.
- 480. VMKo 1-13-744.
- 481. VMKo 1-13-7898.
- 482. VMKo 1-14-10916.
- 483. VMKo 1-14-2658.
- 484. VMKo 1-14-2810.
- 485. VMKo 1-14-34.
- 486. VMKo 1-14-4097.
- 487. VMKo 1-14-535.
- 488. VMKo 1-14-5505.
- 489. VMKo 1-14-5652.
- 490. VMKo 1-14-6000.
- 491. VMKo 1-14-8868.
- 492. VMKo 1-14-9226.
- 493. VMKo 1-14-9338.
- 494. VMKo 1-14-9464.
- 495. VMKo 1-15-1034.
- 496. VMKo 1-15-10482.
- 497. VMKo 1-15-10839.
- 498. VMKo 1-15-10839.
- 499. VMKo 1-15-1446.
- 500. VMKo 1-15-2478.
- 501. VMKo 1-15-4570.

502. VMKo 1-15-5703.
503. VMKo 1-15-7796.
504. VMKo 1-15-8145.
505. VMKo 1-15-9205.
506. VMKo 1-15-9209.
507. VMKo 1-15-9711.
508. VMKo 1-16-10163.
509. VMKo 1-16-11047.
510. VMKo 1-16-1760.
511. VMKo 1-16-298.
512. VMKo 1-16-4807.
513. VMKo 1-16-8993.
514. VMKo 1-16-9882.
515. VMKo 1-17-112.
516. Riigikohtunik Eerik Kergandberg eriarvamus Riigikohtu 9.11.2017 otsusele 1-15-10119.

#### Inglismaa kohtupraktika

1. Bonellie & Ors, R v (2008) EWCA Crim 1417. Arvutivõrgus: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Crim/2008/1417.html>. (27.04.2019).
2. McIver, Re minimum term (2005) EWHC 1935 (QB). Arvutivõrgus: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2005/1935.html>. (27.04.2019).
3. Regina v Secretary of State for the Home Department (2002) UKHL 46. Arvutivõrgus: <http://www.bailii.org/uk/cases/UKHL/2002/46.html>. (27.04.2019).

#### Muud allikad

1. A. Ahven jt (koost). Kuritegevus Eestis 2018. Tallinn: Justiitsministeerium 2019. Arvutivõrgus: [https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus\\_eestis\\_2018\\_viidetega\\_lisadele.pdf](https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/kuritegevus_eestis_2018_viidetega_lisadele.pdf). (27.04.2019).
2. J. Etherton jt (koost). Murder, Manslaughter and Infanticide - Law Com Report 2006/304. Arvutivõrgus: [https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcom-prod-storage-11jsxou24uy7q/uploads/2015/03/lc304\\_Murder\\_Manslaughter\\_and\\_Infanticide\\_Report.pdf](https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/lawcom-prod-storage-11jsxou24uy7q/uploads/2015/03/lc304_Murder_Manslaughter_and_Infanticide_Report.pdf). (27.04.2019).

3. Judgments. Parliament. Arvutivõrgus:  
<https://www.parliament.uk/about/how/business/judgments/>. (27.04.2019).
4. Karistusseadustiku muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus 554 SE. Arvutivõrgus: <https://www.riigikogu.ee/download/c1236cbb-1c9b-4fba-9e3d-674e19099393>. (27.04.2019).
5. Kriminaalseadustik - Riigi Teataja 20.06.1929/56. Arvutivõrgus:  
<https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=AKriigiteataja19290620.2.3>. (27.04.2019).

## **Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks**

Mina, Teeli Mägi,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Tapmise koosseisu raskendavad asjaolud kohtupraktikas“, mille juhendaja on mag. iur. Andres Parmas,
  - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 29.04.2019